

The Project Gutenberg eBook of Rakentaja Solness: Kolminäytöksinen murhenäytelmä, by Henrik Ibsen

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Rakentaja Solness: Kolminäytöksinen murhenäytelmä

Author: Henrik Ibsen

Translator: Joel Lehtonen

Release date: June 5, 2014 [EBook #45889]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK RAKENTAJA SOLNESS: KOLMINÄYTÖKSINEN MURHENÄYTELMÄ ***

Produced by Tapio Riikonen

RAKENTAJA SOLNESS

Kolminäytöksinen murhenäytelmä

Kirj.

HENRIK IBSEN

Suom. Joel Lehtonen

Arvi A. Karisto Oy, Hämeenlinna, 1918.

HENKILÖT:

Rakennusmestari Halvard Solness. Rouva Aline Solness, hänen vaimonsa. Tohtori Herdal, perheen

kotilääkäri. *Knut Brovik*, entinen arkkitehti, nykyään Solnessin apulainen. *Ragnar Brovik*, Knut Brovikin poika, piirustaja. *Kaija Fosli*, Solnessin sisarensa tytär, konttoristi. *Neiti Hilde Wangel*. Eräitä vallasnaisia. Väkeä kadulla.

(Tapahtumapaikka: rakennusmestari Solnessin talo.)

ENSIMÄINEN NÄYTÖS.

(Vaatimattomasti sisustettu työhuone *rakennusmestari Solnessin* talossa. Vasemmalla kaksoisovi, joka vie eteiseen. Oikealla ovi talon sisähuoneisiin. Taustalla ovi auki piirustushuoneeseen. Etualalla vasemmalla pulpetti, jolla on kirjoja, papereita ja kirjoitusneuvoja. Ovea taempana uuni. Nurkassa oikealla puolella sohva, pöytä ja pari tuolia. Pöydällä vesikarahvi ja lasia. Pienempi pöytä, keinutuoli ja nojatuoleja etualalla oikealla. Piirustushuoneen pöydällä, nurkkapöydällä ja pulpetilla lamput, joihin on jo pantu tuli.)

Piirustushuoneessa istuvat *Knut Brovik* ja hänen poikansa *Ragnar*, laatien piirustussommitelmia ja laskelmia. Työhuoneessa pulpetin ääressä seisoo *Kaija Fosli*, kirjoitellen pääkirjaan. *Knut Brovik* on vanha, heikkonäköinen mies; tukka ja parta valkeat. Hänellä on yllään musta, hieman nukkavieru, mutta hyvin hoidettu takki. Päässä silmälasit, kaulassa valkea, hiukan kellastunut liina. *Ragnar Brovik* on noin kolmekymmen-vuotias, hyvin puettu, vaaleatukkainen: hänen asentonsa on hieman kumara. *Kaija Fosli* on heikkonäköinen, nuori tyttö, vähän yli kahdenkymmenen, siististi puettu, mutta sairaloisen näköinen. Hänellä on silmiensä suojana viheriä varjostin. — Kaikki kolme työskentelevät jonkin aikaa ääneti.

KNUT BROVIK (nousee yhtäkkiä, aivan kuin kovassa tuskassa, piirustuspöydän äärestä, hengittää raskaasti ja vaivaloisesti ja tulee taustaovelle). Ei. nyt minä en jaksa tätä enää!

KAIJA (menee *Knut Brovikin* luokse). Sinä voit varmaan hyvin huonosti tänä iltana, eno?

BROVIK. Oh, minusta tuntuu kuin kävisin huonommaksi päivä päivältä.9

RAGNAR (on noussut paikaltaan ja tulee lähemmäksi). Sinun pitäisi mennä kotiin, isä. Koettaa hiukan nukkua —

BROVIK (kärsimättömästi) Sänkyynkö muka? Pitäisikö minun mielestäsi suorastaan tukehtua!

KAIJA. Mutta menisit hiukan kävelemään.

RAGNAR. Niin, teepäs se. Minä tulen sinun *kanssasi*.

BROVIK (kiivaasti). Minä en mene ennenkuin hän tulee. Tänä iltana minä tahdon puhua hänelle suorat sanat —. (Piintyneellä katkeruudella.) Hänelle — päämiehelle.

KAIJA (tuskissaan). Oi ei, eno, — odota nyt vielä.

RAGNAR. Niin. parempi on odottaa, isä.

BROVIK (vetäen henkeään vaivaloisesti). Ha, ha! *Minulla* ei ole enää liioin aikaa odottaa!

KAIJA (kuunnellen). Hyst! Tuolia hän kuuluu jo tulevan portaissa!

(Menevät kaikki kolme takaisin työnsä ääreen. Hetki hiljaisuutta *Rakennusmestari Halvard Solness* tulee sisään eteisen ovesta. Hän on jo iäkäs mies, terve ja voimakas; hänellä on lyhyeksi leikattu, kiharainen tukka, tummat viikset ja tummat, tuuheat kulmakarvat. Yllä harmaan-viheriä takki, kaikki napit kiinni; takissa on pystykaulus ja leveät rintapielet. Päässä on hänellä pehmeä, harmaa huopahattu ja kainalossa pari piirustussalkkua.)

RAKENNUSMESTARI SOLNESS (seisoo ovella, osoittaa piirustushuoneeseen ja kysyy kuiskaten). Ovatko he lähteneet?

KAIJA (hiljaa, pudistaen päätänsä). Eivät.

(Ottaa verhon silmiltään pois.)

(*Solness* menee läpi huoneen, heittää hattunsa tuolille, asettaa piirustussalkut

sohvapöydälle ja lähestyy jälleen pulpettia. *Kaija* jatkaa yhä kirjoittamistaan, mutta näyttää hermostuneelta ja levottomalta.)

SOLNESS (kuuluvasti). Mitä Te nyt merkitsette kirjoihin, neiti Fosli?

KAIJA (hätkähtää). Oh, se on vain eräs asia, joka —

SOLNESS. Antakaas minun katsoa, neiti. (Kumartuu konttorineidin puoleen, on katsovinaan pääkirjaan ja kuiskaa:) Kaija!

KAIJA (kirjoittaen, hiljaa). Niin?

SOLNESS. Miksi Te otatte aina pois verhon, kun minä tulen?

KAIJA (samaa tapaan kuin äskenkin). Siksi, että minä näytän se silmillä niin rumalta.

SOLNESS (hymyillen). Ettekö sitten tahdo siltä näyttää. Kaija?

KAIJA (vilkaisee hiukan ylös *Solnessiin*). En millään ehdolla maailmassa. En *Teidän* silmissänne.

SOLNESS (silittää hieman hänen tukkaansa). Pikku, pikku Kaija-rukka —

KAIJA (painaa päänsä kumaraan). Hyst, — he voivat kuulla.

(*Solness* menee verkalleen oikealle puolelle huonetta, kääntyy ja pysähtyy piirustuhuoneen ovelle.)

SOLNESS. Onko täällä käynyt ketään minua tiedustamassa?

RAGNAR (nousee ylös). On, se nuori pari, joka aikoo rakennuttaa huvilan sinne Lehtirantaan.

SOLNESS (murahtaen). *Nekö?* No, he saavat odottaa. Minä en ole vielä siitä suunnitelmasta aivan selvillä.

RAGNAR (tullen lähemmäksi; hieman vitkastellen). Heistä oli niin tärkeää saada piirustukset pian.

SOLNESS (kuten äskenkin). Niin. Jumala paratkoon, — sitähän ne tahtovat kaikki.

BROVIK (katsoo ylös työstään). Sillä he kaipaavat niin kovasti muuttaa omaan kotiinsa, sanoivat.

SOLNESS. Kyllä, tietysti. *Se* nyt on tuttu asia. Ja siksi he ottavat ensimmäisen kodin, mitä eteen sattuu. Saavat itselleen jonkinlaisen — asunnon. Jonkin tyyssijan ainoastaan. Mutta eivät mitään kotia. Ei, koreat kiitokset! Sitä varten kääntykööt jonkun toisen puoleen. Sanokaa heille niin, kun he tulevat uudestaan.

BROVIK (työntää silmälasit otsalleen ja katsoo ällistyneenä *Solnessiin*). Jonkun toisen puoleen? Aiotteko Te antaa sen työnne toisille?

SOLNESS (kärsimättömästi) Aion; niin juuri, piru vie! Jos nyt ei kerran muu ole edessä, niin —. Parempi sekin kuin rakennella tuuleen! (Välittömästi purkaen.) Sillä enhän minä edes tunnekaan vielä noita ihmisiä!

BROVIK. He ovat kyllä vankkaa väkeä. Ragnar tuntee heidät. Hän käy siinä perheessä. Varsin vankkaa väkeä.

SOLNESS. Oh, vankkaa — vankkaa. *Sitä* minä en laisinkaan tarkoita. Herra Jumala, ettekö Tekään edes minua nyt ymmärrä? (Kiivaasti.) Minä en tahdo olla missään tekemisissä vieraiden ihmisten kanssa. Kääntykööt minusta nähden kenen muun puoleen tahansa.

BROVIK (nousee ylös). Onko tämä täyttä totta?

SOLNESS (yrmeästi). On, ihan totta. — Kerta kaikkiaan sanottu. (Astelee edestakaisin.)

(*Brovik* ja *Ragnar* katsahtavat toisiinsa; *Ragnar* tekee varoittavan merkin. Sitten tulee *Brovik* etumaiseen huoneeseen.)

BROVIK. Saanko minä puhua pari sanaa *Teidän* kanssanne?

SOLNESS. Saatte.

BROVIK (*Kajalle*). Mene sinä siksi aikaa *tuonne*.

KAIJA (levottomana). Oh, mutta eno —

BROVIK. Tee niinkuin sanon, lapsi. Ja sulje ovi mennessäsi.

(*Kaija menee vitkastellen piirustushuoneeseen, vilkaisee tuskissaan ja rukoilevasti Solnessiin ja sulkee oven.*)

BROVIK (alentaen hieman ääntänsä). Minä en tahdo, että lapsi-raukat tietävät, miten huonosti minun laitani on.

SOLNESS. Niin. Te olette näyttäneet kovin heikolta viime päivinä.

BROVIK. Minä olen pian mennyttä miestä. Voimat vähenevät — päivä päivältä.

SOLNESS. Istukaahan.

BROVIK. Kiitoksia, — saanko minä?

SOLNESS (tempaisee nojatuolin ja kääntää sen sopivammin esille). Tässä on. Olkaa hyvä. — No?

BROVIK (on asettunut vaivaloisesti istumaan tuolille). Niin, sehän se on, se Ragnarin asia. *Se* se on minusta kaikista vaikein. Mihinkä hän vielä joutuu?

SOLNESS. Poikanne? Hän jää tietysti tänne luokseni, niin kauan kuin hän vain tahtoo.

BROVIK. Mutta *siinäpä* se juuri onkin, että hän *ei* tahdo. Ei voi mielestään, — nyt enää.

SOLNESS. No, mutta onhan hänellä luullakseni hyvä palkka. Mutta jos hän toivoisi enemmän, niin en ole taipumaton —

BROVIK. Ei, ei. Siitä ei ollenkaan ole kysymys. (Kärsimättömästi.) Mutta hänen täytyy nyt viimeinkin saada tilaisuus työskennellä omin päin, hänenkin!

SOLNESS (katsomatta *Brovikiin*). Luuletteko Te, että Ragnarilla on siihen tarvittava kyky?

BROVIK. En, niin, siinähan se kauhea onkin. *Se*, että minä olen alkanut poikaa epäillä. Sillä Te ette ole koskaan sanonut yhtään — yhtään ainoaa rohkaisevaa sanaa hänestä. Ja kuitenkin tuntuu minusta sekin mahdottomalta. *Täytyyhän* hänellä olla kykyä.

SOLNESS. Niin, mutta kun hän ei ole mitään opiskellut — perinpohjaisesti, nimittäin. Paitsi piirustamisen.

BROVIK (katsoo *Solnessiin* salavivahaisesti ja virkkaa käheästi). Tekään ette ollut liioin oppinut sillä ammattialalla silloin, kun olitte minulla apulaisena. Mutta Te pääsitte eteenpäin kuitenkin, Te. (Vetää henkeään raskaasti.) Ja kohositte. Ja tempaisitte voiton sekä minulta — että niin monelta muulta.

SOLNESS. Niin, katsokaas, — minulle se nyt sattui onnistumaan.

BROVIK. Te olette oikeassa. Kaikki Teille onnistui. Mutta siksipä Teillä ei voikaan olla sydäntä antaa minun mennä hautaan — näkemättä, mihin Ragnar pystyy. Ja sitäpaitsi minä tahtoisin nähdä heidät mielelläni naimisissakin — ennenkuin menen pois.

SOLNESS (terävästi). Kaijako sitä tahtoo?

BROVIK. Ei niin paljoa Kaija. Mutta Ragnar puhuu siitä joka päivä. (Rukoilevasti.) Teidän täytyy, — Teidän täytyy auttaa häntä johonkin itsenäiseen työhön! Minun täytyy saada nähdä jotain, minkä poika on tehnyt. Kuuletteko Te!

SOLNESS (ärtyneenä). Mutta en suinkaan minä, piru vie, voi hankkia kuusta tilauksia hänelle!

BROVIK. Hän voi saada hyvän tilauksen juuri nyt. Suuren työn.

SOLNESS (levottomana, hätkähtäen). Saisiko hän?

BROVIK. Jos *Te* puolestanne suostuisitte siihen.

SOLNESS. Mikä työ *se* on laatuaan?

BROVIK (hiukan vitkastellen). Hän voisi saada rakentaa sen huvilan sinne Lehtirantaan.

SOLNESS. *Senkö*. Mutta senhän minä rakennan itse.

BROVIK. Oh, mutta eihän se Teitä erikoisesti haluta.

SOLNESS (kuohahtaen). Ei haluta! Minuako! Kuka sitä tohtii sanoa?

BROVIK. Tehän sanoitte itse äsken niin.

SOLNESS. Oh. älkää koskaan kuunnelko, mitä minä joskus — *sanon* —. Saisiko Ragnar rakennuttaa sen huvilan?

BROVIK. Saisi. Hänhän on tuttu siinä perheessä. Ja lisäksi on hän, — noin vain huvin vuoksi, — tehnyt jo piirustukset ja laskelmat ja kaikki —

SOLNESS. Ja niihin piirustuksiin he ovat tyytyväisiä? Nuo, jotka rakennuttavat itselleen sitä asuntoa.

BROVIK. Kyllä. Jos Te vaan katseleisitte niitä piirustuksia ja hyväksyisitte ne, niin —

SOLNESS. Niin antaisivat ne Ragnarin rakentaa kodin heille?

BROVIK. He pitivät niin kovasti siitä, mitä hän koetti saada piirustuksissa esille. Heidän mielestään se oli jotakin aivan uutta, tämä, sanoivat he.

SOLNESS. Ohoh! *Utta!* Ei mitään vanhanaikaista joutavuutta, kuten ne, joita *minä* rakennan.

BROVIK. Heidän mielestänsä se oli jotakin toisenlaista.

SOLNESS (masentaen salaista katkeruuttaan). Ragnarin puheille he siis tulivat tänne — sillä välin kuin minä olin kaupungilla.

BROVIK. Tulivat Teitä tervehtimään. Ja kysymään, olisitteko Te halukas vetäytymään —

SOLNESS (kuohahtaen). Vetäytymään! Minä!

BROVIK. Jos Teidän mielestänne Ragnarin piirustukset —

SOLNESS. Minä! Vetäytymään Teidän poikanne edestä!

BROVIK. Vetäytymään sopimuksesta, he tarkoittivat.

SOLNESS. Oh, sehän on sama asia. (Naurahtaen katkerasti.) Vai niin siis! Halvard Solness, — hänen on nyt alettava peräytyä syrjään. Annettava paikka niille, jotka ovat nuorempia. Kaikkein nuorimmillekin ehkä. Ei kuin anna paikka! Tie auki! Auki!

BROVIK. Herra Jumala, on kai täällä nyt tilaa useammallekin, ei ainoastaan yhdelle —

SOLNESS. Oh, ei täällä sitä nyt *niinkään* avaralta ole. No, *oli* miten *oli*. Mutta minä en peräydy koskaan! En väisty kenenkään edestä! En vapaasta tahdostani. En sinä ilmoisna ikänä!

BROVIK (nousee vaivaloisesti paikaltaan). Täytyykö minun siis lähteä elämästä saamatta sitä varmuutta? Ilman iloa? Ilman luottamusta ja uskoa Ragnariin? Näkemättä ainoakaan hänen työtään? Täytyykö minun tehdä se?

SOLNESS (kääntyy melkein syrjittäin ja mutisee). Hm, — älkää enää kyselkö.

BROVIK. Kysyn, vastatkaa minulle *tähän*. Täytyykö minun lähteä niin köyhänä elämästä?

SOLNESS (näyttää taistelevan itsensä kanssa; viimein sanoo hän matalalla, mutta lujalla äänellä). Te saatte lähteä elämästä semmoisena kuin itse voitte ja parhaaksi näette.

BROVIK. Olkoon sitten niin.

(Kulkee poikki huoneen)

SOLNESS (menee *Brovikin* perästä puolittain epätoivossa). Niin, sillä minä en *voi* muuta, ymmärrättekö! Minä olen nyt kerran se, mikä olen! Ja en kai minä voi itseäni uudestaan luoda.

BROVIK. Ei, — ette tietävästi voi. (Horjuu ja pysähtyy sohvapöydän ääreen.) Saanko minä tästä juoda lasin vettä.

SOLNESS. Olkaa hyvä.

(Kaataa vettä lasiin, jonka ojentaa *Brovikille*.)

BROVIK. Kiitoksia.

(Juo ja asettaa lasin eteensä pöydälle.)

SOLNESS (menee ja avaa piirustushuoneen oven). Ragnar, — saatte tulla ja viedä isänne kotiin.

(*Ragnar* nousee nopeasti. Hän ja *Kaija* tulevat Solnessin työhuoneeseen.)

RAGNAR. Miten teidän nyt on, isä?

BROVIK. Tue minua, niin menemme.

RAGNAR. Kyllä, isä. Ota vaippa päällesi sinäkin, Kaija.

SOLNESS. Neiti Fosli saa jäädä hiukan tänne. Ainoastaan silmänräpäykseksi. On eräs kirje, joka täytyy kirjoittaa.

BROVIK (katsoo *Solnessiin*). Hyvää yötä. Nukkukaa hyvin — jos voitte.

SOLNESS. Hyvää yötä.

(*Brovik* ja *Ragnar* poistuvat eteisovesta. *Kaija* menee pulpetin ääreen. *Solness* seisoo pää kumarassa oikealla puolella, nojatuolin luona.)

KAIJA (epävarmasti). *Oliko* Teillä mikä kirje —?

SOLNESS (lyhyesti). Ei, ei tietenkään. (Katsoo tuikeasti neiti *Fosliin*.) Kaija!

KAIJA (tuskissaan, hiljaa). Niin?

SOLNESS (osoittaa käskevästi eteensä permantoon). Tulkaa tänne! Heti!

KAIJA (vitkastellen). Kyllä.

SOLNESS (samaa tapaan kuin äsken). Lähemmäksi!

KAIJA (tottelee). Mitä Te minusta tahdotte?

SOLNESS (katselee hetken neiti *Fosliin*). Teitäkö minun on kiittäminen tästä jutusta?

KAIJA. Ei, ei, älkää luulko sitä.

SOLNESS. Mutta naimisiin — sitähan Te nyt tahdotte.

KAIJA (hiljaa). Ragnar ja minä olemme olleet kihloissa neljä, viisi vuotta, joten —

SOLNESS. Joten siis mielestänne siitä pitäisi tulla loppu. Eikö niin?

KAIJA. Ragnar ja eno sanovat, että minun *täytyy*. Niin että onhan minun taipuminen.

SOLNESS (lempeämmin). Kaija, ettekö Te pohjaltanne pidäkin hiukan Ragnarista?

KAIJA. Minä pidin Ragnarista hyvin paljon kerran. — Ennenkuin tulin tänne Teille.

SOLNESS. Mutta ette nyt enää? Ette yhtään?

KAIJA (intohimoisesti, panee kätensä ristiin ja ojentaa niitä *Solnessia* kohti). Oh, teidän tiedätte, että minä pidän nyt vain yhdestä ainoasta koko maailmassa! En tule koskaan kenestäkään toisesta pitämään!

SOLNESS. Hm, niin Te sanotte. Ja kuitenkin Te lähdette minun luotani. Jätätte minut tänne yksin, keskelle kaikkea.

KAIJA. Mutta enkö sitten saisi jäädä luoksenne, vaikkakin Ragnar —?

SOLNESS (kieltävästi). Ei, ei, se ei käy päinsä. Jos Ragnar menee tiehensä ja ryhtyy töihin omin päin, niin hän tietysti tarvitsee itse teidät.

KAIJA (vääntelee käsiään). Voi, minä en ymmärrä, miten minä *saatan* erota Teistä. Se on suorastaan mahdotonta, mahdotonta, tunnen!

SOLNESS. No, pitäkää sitten huoli, että Ragnar heittää nämä typeryydet päästään. Menkää naimisiin hänen kanssaan, miten paljon tahdotte —. (Muuttaa puheensa sävyä.) Niin, niin, tarkoitan, — saakaa

hänet pysymään täällä, hyvässä paikassaan luonani. Sillä sitenhän minä saan pitää *Teidätkin*, rakas Kaija.

KAIJA. Oi, kuinka ihanaa olisi, jos se voisi käydä päinsä!

SOLNESS (sulkee hänen päänsä käsiinsä ja kuiskaa). Sillä minä en voi olla ilman Teitä, käsitättekö. Minun täytyy saada pitää Teidät lähelläni, jok'ainoa päivä.

KAIJA (hermostuneesti, hurmauksissaan). Oi Jumala! Jumala!

SOLNESS (suutelee neiti *Foslin* tukkaa). Kaija. — Kaija!

KAIJA (vaipuu *Solnessin* eteen maahan). Voi kuinka kiltti Te olette minulle. Kuinka sanomattoman kiltti!

SOLNESS (kiivaasti). Nouskaa ylös! No, nouskaa nyt, saak...! Olin kuulevinani, joku tulee.

(Auttaa neiti *Foslia* nousemaan. Neiti *Fosli* menee horjuen pulpettinsa luokse.)

(*Rouva Solness* tulee oikeanpuolimmaiselle ovelle. Hän on laiha ja vaivautuneen näköinen; huomaa hänen ennen muinoin olleen kauniin. Vaaleat riippukiharat korvallisilla. Hienossa, kokonaan mustassa puvussa. Puhuu hieman pitkäveteisesti ja valittavalla äänellä.)

KOUVA SOLNESS (ovelta). Halvard!

SOLNESS (kääntyy). Ah. sinäkö se olit, rakas —?

ROUVA SOLNESS (katsahtaen Kaijaan). Minä tulen kyllä sopimattomaan aikaan, huomaan.

SOLNESS. Et suinkaan, neiti *Foslin* on kirjoitettava ainoastaan eräs pieni kirje.

ROUVA SOLNESS. Niin näkyy.

SOLNESS. Mitä sinulla sitten oli asiaa. Aline?

ROUVA SOLNESS. Tulin ainoastaan sanomaan, että tohtori *Herdal* istuu tuolla nurkkahuoneessa. Tuletko sinäkin sinne. Halvard?

SOLNESS (katsoo epäluuloisesti vaimoonsa). Hm, — tahtooko tohtori niin välttämättä puhella minun kanssani?

ROUVA SOLNESS. Ei juuri välttämättä. Hän pistäysi ohimennessään minua katsomaan. Ja silloin hän luonnollisesti tahtoi käväistä sinuakin näkemässä.

SOLNESS (naurahtaa itsekseen). Sen nyt arvaa, tietysti. No, saatpa pyytää häntä odottamaan hiukan.

ROUVA SOLNESS. Ja sitten sinä kai tulet hänen puheilleen?

SOLNESS. Ehkäpä. Sitten, — sitten, hyvä Aline. Hetkisen päästä.

ROUVA SOLNESS (katsahtaen jälleen *Kaijaan*). Niin, mutta älä nyt vain sitä unohda, Halvard.

(Vetäytyy huoneesta pois ja sulkee oven mennessään.)

KAIJA (hiljaa). Oi hyvä Jumala, — rouva ajattelee varmaan minusta jotakin pahaa!

SOLNESS. Oh. ei suinkaan. Ei ainakaan muuta kuin tavallisesti. Mutta on parasta että nyt menette, Kaija.

KAIJA. Niin, niin, nyt minun *täytyy* mennä.

SOLNESS (ankarasti). Ja sitten Te muistatte pitää huolen asiasta, josta puhuin. Kuuletteko!

KAIJA. Oi. jos se suinkin *minusta* riippuisi, niin —

SOLNESS. Minä tahdon nyt sen asian kuntoon, tietkää! Ja sen täytyy tapahtua jo huomenna.

KAIJA (tuskissaan). Jos se ei muuten käy, niin puran mielelläni kihlaukseni.

SOLNESS (kiivastuen). Puratte kihlauksenne! Oletteko suorastaan hullu! Aiotteko purkaa kihlauksenne?

KAIJA (epätoivoissaan). Niin, parempi sekin. Sillä minun *täytyy*, — minun *täytyy* saada olla täällä Teidän luonanne! En voi Teistä erota! Se on aivan — aivan mahdotonta!

SOLNESS (kuohahtaa). Mutta, piru vieköön, — entä Ragnar! Ragnarin tähdenhän minä juuri —

KAIJA (katsoo *Solnessiin* pelästynein silmin). Etupäässä Ragnarin tähdenkö Te — Te —?

SOLNESS (jälleen hilliten itsensä). Oi, ei suinkaan, ei! Kun tekään ette nyt ymmärrä mitään! (Lempeästi ja hiljaa.) *Teitähän* minä luonnollisesti tahdon. Ennen kaikkea Teitä, Kaija. Mutta juuri siksi Teidän täytyy saada Ragnar jäämään paikkaansa. No, kas niin, — menkää nyt kotiin.

KAIJA. Niin, niin; hyvää yötä sitten.

SOLNESS. Hyvää yötä. (Kun neiti *Fosli* aikoo mennä.) Ah, kuulkaas! Ovatko Ragnarin piirustukset tuolla?

KAIJA. Kaiketi, en nähnyt hänen ottavan niitä mukaansa.

SOLNESS. No menkää ja hakekaa ne minulle. Voisinhan kuitenkin hiukan niitä silmäillä.

KAIJA (iloisena). Oi niin, tehkääpä se!

SOLNESS. Teidän tähtenne, rakas Kaija. No, tuokaa ne nyt, tuossa paikassa!

(*Kaija* rientää piirustushuoneeseen, kaivelee siellä hädissään pöytälaatikkoa, löytää erään piirustusvihkon ja tuo sen *Solnessille*.)

KAIJA. Tässä ovat ne kaikki piirustukset.

SOLNESS. Hyvä. Pankaa ne tuonne pöydälle.

KAIJA (asettaa salkun pöydälle). Hyvää yötä sitten. (Rukoilevasti.) Ja ajatelkaa kauniisti ja kiltisti minua.

SOLNESS. Oh, niinhän teen aina. Hyvää yötä, rakas, pikku Kaija. (Vilkaisee oikealle.) Menkää nyt!

(*Rouva Solness* ja *tohtori Herdal* tulevat sisään oikealla olevasta ovesta. *Tohtori Herdal* on ikämies, täyteläinen ja pyöreä; hänen kasvonsa ovat tyytyväiset, parrattomat; hänellä on ohut, vaalea tukka, ja kultasankaiset silmälasit.)

ROUVA SOLNESS (virikkaen jo ovelta). Halvard, nyt minä en voi viivyttää tohtoria enää.

SOLNESS. No, tulkaa vain sisään.

ROUVA SOLNESS (*Kajalle*, joka kääntää paraikaa pulpettilamppuaan sammuksiin). Kirje on jo valmis, neiti?

KAIJA (sekaannuksissaan). Kirje —?

SOLNESS. Niin, se oli aivan lyhyt.

ROUVA SOLNESS. Se mahtoi olla kovin lyhyt.

SOLNESS. Nyt Te voitte mennä, neiti Fosli. Ja tulkaa säntilleen huomenna.

KAIJA. Kyllä minä tulen. — Hyvää yötä, rouva.

(Poistuu eteisovesta.)

ROUVA SOLNESS. Lienee hyvä sinulle, Halvard, että sait toimeesi tämän neidin.

SOLNESS. Kyllä. Hän kelpaa kaikenlaiseen, hän.

ROUVA SOLNESS. Siltä hän näyttää.

TOHTORI HERDAL. Pystyvä kirjanpitäjäksi?

SOLNESS. No, — on jo oppinut melkoisesti näinä kahtena vuotena. Ja lisäksi hän on kiltti ja taipuisa mihin vain tarvitaan.

ROUVA SOLNESS. Niin, se kyllä mahtaa olla hyvin mukavaa —

SOLNESS. On se. Varsinkin, jos ei ole siinä suhteessa tottunut liikoihin.

ROUVA SOLNESS (lempeän moittivasti). *Voitko sinä* sanoa niin, Halvard?

SOLNESS. Oh, en, en, rakas Aline. Minä pyydän anteeksi.

ROUVA SOLNESS. Ei mitään. — Niin, tohtori, Tehän tulette siis sitten takaisin, juomaan teetä kanssamme?

TOHTORI HERDAL. Kun olen vain käynyt sen sairaan luona, niin tulen.

ROUVA SOLNESS. Kiitoksia siitä.

(*Rouva Solness poistuu oikealle.*)

SOLNESS. Onko Teillä kiire, tohtori?

TOHTORI HERDAL. Ei suinkaan.

SOLNESS. Saanko niin ollen puhua hiukan Teidän kanssanne?

TOHTORI HERDAL. Kyllä; varsin mielellänne.

SOLNESS. No istutaanpa sitten vähän. (Viittaa tohtoria asettumaan keinutuoliin ja istahtaa itse nojatuoliin. Katsoo tutkivasti tohtori Herdaliin.) Sanokaapas, — huomasitteko Te mitään Alinessa?

TOHTORI HERDAL. Nytkö, kun hän oli täällä, tarkoitatte?

SOLNESS. Niin, minuun nähden. Huomasitteko Te mitään?

TOHTORI HERDAL (hymyillen). No, peijakas vie, — eihän sitä voinut olla huomaamatta, että Teidän vaimonne, — hm —

SOLNESS. Hm?

TOHTORI HERDAL. — että Teidän vaimonne ei pidä erikoisesti tuosta neiti Foslista.

SOLNESS. Ettekö muuta. Sen minä olen itsekin huomannut.

TOHTORI HERDAL. Eikähän se ole kummakaan.

SOLNESS. Mikä?

TOHTORI HERDAL. Ettei hän ole aivan mielissään, että Teillä on alinomaa seurassanne toinen nainen.

SOLNESS. Ei kyllä; siinä saatatte olla oikeassa. Ja samoin Alinekin. Mutta se seikka, — se ei nyt voi toisin olla.

TOHTORI HERDAL. Ettekö sitte voisi ottaa miehistä konttoristia?

SOLNESS. Ensimmäisen hölmön, mitä eteen sattuu? Ei. kiitoksia, — sellaisista minulle ei ole apua.

TOHTORI HERDAL. Mutta kun nyt Teidän vaimonne —? Niin heikko kuin hän on —. Koska hän kerran ei siedä nähdä tätä?

SOLNESS. Niin; se on, Jumalan nimessä, yhdentekevää, — olin vähällä sanoa. Minun täytyy pitää Kaija Foslia. En voi käyttää siinä toimessa muita kuin juuri häntä.

TOHTORI HERDAL. Ette ketään muita?

SOLNESS (lyhyesti). En; en ketään.

TOHTORI HERDAL (nykäisee tuolinsa lähemmäksi Solnessia). Kuulkaahan nyt, rakas herra Solness. Saanko minä tehdä Teille erään tuttavallisen kysymyksen?

SOLNESS. Olkaa hyvä.

TOHTORI HERDAL. Naisilla, — niillä on, nähkääs, eräissä asioissa niin peijakkaan tarkka vainu —

SOLNESS. Kyllä. Se on varsin totta. Mutta —?

TOHTORI HERDAL. No niin. Kuulkaa minua. Kun nyt vaimonne ei mitenkään vai sietää tuota Kaija

Foslia —?

SOLNESS. Niin mitä sitten?

TOHTORI HERDAL. — eikö hänellä silloin ole joku — sellainen pienen pieni syy suureen vastenmielisyyteensä?

SOLNESS (katsoo tohtori Herdaliin ja nousee paikaltaan). Ohoo!

TOHTORI HERDAL. Älkää nyt panko pahaksenne. Mutta *eikö* hänellä ole?

SOLNESS (lyhyesti ja jyrkästi). Ei.

TOHTORI HERDAL. Ei pienintäkään syytä?

SOLNESS. Ei minkäänlaista muuta kuin oma epäluulonsa.

TOHTORI HERDAL. Tiedän, että Te olette tuntenut yksiä ja toisia naisia elämässänne.

SOLNESS. Kyllä, olenhan.

TOHTORI HERDAL. Ja pitänytkin eräistä heistä melkoisesti.

SOLNESS. Aivan, sekin on totta.

TOHTORI HERDAL. Mutta tämä, mitä neiti Fosliin tulee —? Tässä ei siis ole mitään sellaista alla?

SOLNESS. Ei. Ei yhtään mitään — *minun* puoleltani.

TOHTORI HERDAL. Mutta entä hänen?

SOLNESS. Sitä ei Teillä mielestäni ole lupa minulta kysyä, tohtori.

TOHTORI HERDAL. Me alotimme pakinamme puolisonne vainusta.

SOLNESS. Kyllä, sen teimme. Ja mitä siihen tulee —. (Alentaa ääntänsä.) Alinen vainu, kuten sanoitte, — se on tavallaan kestänyt kokeensa.

TOHTORI HERDAL. Kas niin, — *siinäpä se oli!*

SOLNESS (asettuu jälleen istumaan). Tohtori Herdal, — nyt kerron Teille erään kummallisen tarinan. Jos nimittäin haluatte sitä kuunnella.

TOHTORI HERDAL. Minä kuuntelen mielelläni kaikkea kummallista.

SOLNESS. No hyvä, *Te* muistatte kai, että minä otin Knut Brovikin ja hänen poikansa luokseni työhön, — siihen aikaan kuin ukon asiat menivät niin takapajulle.

TOHTORI HERDAL. Sen minä tiedän jossakin määrin.

SOLNESS. Sillä he ovat pohjaltaan sangen pystyviä miehiä, nuo kaksi, ymmärrättekös. Heillä on kykyä, kummallakin omalla tavallaan. Mutta sitten pisti pojan päähän mennä kihloihin. Ja sitten, luonnollisesti, piti hänen mennä naimisiin, — ja alkaa itse rakentaa. Sillä kaikkihan ne ajattelevat sitä, ne nuoret.

TOHTORI HERDAL (naurahtaen). Niin, heillä nyt on se paha tapa, että haluavat yhteen.

SOLNESS. No niin; mutta se ei mitenkään sopinut *minulle*, sillä minähän tarvitsin itse Ragnaria. Ja hänen isäänsäkin. Hän osaa näet erinomaisesti laskea kuormitukset ja kuutiosisällykset, — ja kaiken muun penteleen, näettekös.

TOHTORI HERDAL. Kyllä: ja kai sekin asiaan kuuluu.

SOLNESS. Kuuluu kyllä. Mutta Ragnar, hänen piti ja hän aikoi alkaa omin päin. *Siinä ei mikään* auttanut.

TOHTORI HERDAL. Mutta kuitenkin hän jäi Teidän toimistoonne.

SOLNESS. Niin; nyt sen saatte kuulla. Eräänä päivänä tuli hän, Kaija Fosli, heidän luokseen asialle. Ei ollut käynyt koskaan ennen täällä. Ja kun minä huomasin, miten tavattoman hullaantuneet he olivat toisiinsa, pälkähti aivoissani yhtäkkiä ajatus: jos voisin saada Kaijan tänne konttoriin, niin ehkä Ragnarkin jäisi tänne luokseni.

TOHTORI HERDAL. Se oli varsin käsitettävää.

SOLNESS. Mutta minä en hiiskunut ainoakaan sanaa siitä — sillä kertaa. Minä seisoin vain ja katsoin neitiin — ja toivoin oikein hellittämättä, että saisin hänet tänne. Sitten puhelin minä hetkisen hänen kanssaan ystävällisesti sitä ja tätä, aivan tavallisista asioista. Ja sitten hän meni pois.

TOHTORI HERDAL. No, entä sitten?

SOLNESS. Mutta seuraavana päivänä, tuossa iltapuolella, kun ukko Brovik ja Ragnar olivat menneet kotiin, silloin tuli Kaija takaisin tänne luokseni ja käyttäytyi kuin minä olisin tehnyt hänen kanssaan sopimuksen.

TOHTORI HERDAL. Sopimuksen. Mistä asiasta?

SOLNESS. Juuri *siitä*, jota minä olin ainoastaan itsekseni ja mielessäni toivonut. Mutta josta minä en ollut virkkanut yhtään ainoaa sanaa.

TOHTORI HERDAL. Se oli koko omituista.

SOLNESS. Niin, eikö ollut? Ja nyt tuli neiti kysymään, mitä hän täällä tekisi. Ja saisiko hän alottaa kohta seuraavana aamuna. Ja muuta siihen tapaan.

TOHTORI HERDAL. Ettekö luule hänen tehneen sitä saadakseen vain olla sulhasensa seurassa?

SOLNESS. Niin ajattelin minäkin ensin. Mutta ei, asia ei ollut *sillä* tavoin. Hänestä Kaija ikäänkuin luisui erilleen, — kohta, kun oli ehtinyt tänne luokseni.

TOHTORI HERDAL. Luisui Teidän puoleenne?

SOLNESS. Aivan täydellisesti. Olen huomannut, että hän tuntee, kun katson takaa häneen. Hän värisee ja vavahtaa, kun minä vain joudun hänen läheisyyteensä. Mitäs Te *sellaisesta* arvelette?

TOHTORI HERDAL. Hm, — sen nyt kyllä voi selittää.

SOLNESS. Niin, mutta entä se toinen seikka? Se, että hän luuli minun puhuneen jotakin sellaista, jota minä olin ainoastaan *toivonut* ja tahtonut — aivan vaiti. Omissa ajatuksissani. Itsekseni. Mitäs siitä sanotte? Voitteko Te sellaisen selittää, tohtori Herdal?

TOHTORI HERDAL. En, siihen yritykseen en puutu.

SOLNESS. Sen minä jo arvasinkin. Siksi minä en ole siitä koskaan ennen tahtonut puhuakaan. — Mutta ajan pitkään se käy minulle kirokun kiusalliseksi, ymmärrättekö. Täällä minun täytyy olla alinomaa, ikäänkuin minä —. Ja sehän on synty häntä kohtaan, raukkaa. (Kiivaasti.) Mutta minä en muuta *voi!* Sillä jos *hän* karkaa minun luotani, — niin menee myöskin Ragnar matkaansa.

TOHTORI HERDAL. Ja Te ette ole puhunut vaimollenne, miten tämän asian laita oikeastaan on?

SOLNESS. En.

TOHTORI HERDAL. Minkä ihmeen tähden Te ette sitä tee?

SOLNESS (katsoo tohtori *Herdaliin* lujasti ja sanoo hillitysti). Sentähden, että minusta tuntuu ikäänkuin — ikäänkuin jonkinlaiselta terveelliseltä itseni kiduttamiselta, se nimittäin, että annan Alinen tehdä itselleni vääryyttä.

TOHTORI HERDAL (pudistaen päätään). Tästä minä en ymmärrä tuon taivaallista.

SOLNESS. Niin, katsokaas, — sillä se on hiukan kuin loppumattoman, suunnattoman velan lyhennystä.

TOHTORI HERDAL. Velan vaimollenne?

SOLNESS. Niin. Ja sehän keventää mieltä. Saa hengähtää edes hetkisen, ymmärrättekö?

TOHTORI HERDAL. En, jumaliste, en rahtua —

SOLNESS (keskeyttää, nousee jälleen paikaltaan). No, niin niin, — emme nyt puhu siitä enää. (Kuljeksii edestakaisin, palaa äskeiselle paikalleen ja pysähtyy pöydän ääreen. Katselee tohtoriin tyynesti hymyillen). Te luulette kai saaneenne minun nyt oikein luisuvalle pinnalle, tohtori?

TOHTORI HERDAL (hiukan harmissaan). Luisuvalle pinnalle? Tästäkään en ymmärrä mitään, herra

Solness.

SOLNESS. Sanokaa suoraan vain, sillä kyllä minä olen sen hyvin huomannut.

TOHTORI HERDAL. Mitä Te sitten olette huomannut?

SOLNESS (hillitysti, verkkaisesti). Että Te aivan yksinkertaisesti olette niin rauhallista miestä ja pidätte minua silmällä.

TOHTORI HERDAL. *Minä Teitä silmällä!* Minkä kumman tähden minä pitäisin?

SOLNESS. Sentähden, kun luulette, että minä —. (Kuohahtaen.) No, piru vie, — luulette minusta samaa kuin Alinekin luulee?

TOHTORI HERDAL. Ja mitä *hän* sitten muka Teistä luulee?

SOLNESS (halliten jälleen itseään). Hän on alkanut luulla, että minä olen sellainen — noin — sairas.

TOHTORI HERDAL. Sairas! Tekö! Siitä hän ei ole koskaan hiiskunut minulle sanaakaan. Mikä Teitä sitten vaivaisi, hyvä ystävä?

SOLNESS (kumartuu yli tuolin selkänöjan ja kuiskaa). Aline se luulee, että minä olen hullu. *Niin* luulee.

TOHTORI HERDAL (nousee paikaltaan). Mutta hyvä, rakas herra Solness —!

SOLNESS. Kyllä, niin totta kuin elän —! Sillä tavoin on asia. Ja sen hän on pannut Teidänkin päähänne. Oh, minä voin vakuuttaa, tohtori, minä huomaan sen *erinomaisesti* Teistä. Sillä minä en annakaan helposti vetää itseäni nenästä, tietkää se.

TOHTORI HEKDAL (katselee kummissaan Solnessiin). Koskaan, herra Solness, — koskaan ei ole sellaista ajatustakaan päähäni pälkähtänyt.

SOLNESS (hymyillen epäuskoisesti). Vai ei? Eiköhän tosiaan?

TOHTORI HERDAL. Ei, todentotta! Eikä varmaan vaimonnekaan päähän. Sen minä uskon voivani vaikka vanhoa.

SOLNESS. No, parasta on jättää valat. Sillä tavallaan, katsokaas, ehkä, — ehkäpä hänellä onkin syynsä luulla jotakin sellaista.

TOHTORI HERDAL. Ei. mutta, nyt minä —!

SOLNESS (keskeyttää huiskaisevalla kädenliikkeellä). Niin, niin, hyvä tohtori, — ei syvennytä enää tähän seikkaan. Parasta, että kukin pitää *omat* arvelunsa. (Yhtäkkiä hiljaisen iloisesti.) Mutta kuulkaahan nyt, tohtori — hm —

TOHTORI HERDAL. Niin?

SOLNESS. Kun Te siis ette luule, että minä olen — noin — sairas — ja hassu — ja hourupäinen ja niin edespäin —

TOHTORI HERDAL. Niin mitä sitten, tarkoittatte?

SOLNESS. Niin täytynee Teidän ainakin kuvitella, että minä olen kovin onnellinen mies?

TOHTORI HERDAL. Olisikohan se pelkkää kuvittelua?

SOLNESS (nauraen). Ei, ei, — sehän on selvä! Jumala varjelkoon! Ajatellakin nyt, — kun on rakennusmestari Solness! Halvard Solness. Vieläkö muuta.

TOHTORI HERDAL. Niin, minun täytyy tosiaan sanoa, että minusta tuntuu kuin Teillä olisi ollut onni mukananne aivan uskomattomassa määrin.

SOLNESS (tukehuttaen raskasmielistä hymyään). Niin *on*. Minulla ei ole syytä valittaa *sitä*.

TOHTORI HERDAL. Paloihan Teiltä ensin tuo vanha ruma rosvoluola. Ja se oli tosiaan suuri onni.

SOLNESS (vakavasti). Se oli Aline lapsuudenkoti, se, joka paloi. Älkää unohtako *sitä*.

TOHTORI HERDAL. Hm, *hänelle* se kyllä mahtoi olla raskas suru.

SOLNESS. Hän ei ole voittanut sitä vielä nytkään. Ei näiden kahden-, kolmentoista vuoden päästäkään.

TOHTORI HERDAL. Se, mikä sitten tuli, oli hänelle ehkä pahin isku.

SOLNESS. Molemmat yhtä pahat.

TOHTORI HERDAL. Mutta *Te*, — *Tehän* pääsitte sillä tavoin vauhtiin. Olitte alkanut köyhänä maalaispoikana, — ja nyt olette täällä ensimmäinen mies alallanne. Niin, niin, herra Solness. Teillä on tosiaan ollut onni matkassanne.

SOLNESS (katsoo arasti tohtori *Herdaliin*). Niin, mutta *sitäpä* minä juuri täällä nykyään niin kauheasti pelkään.

TOHTORI HERDAL. Pelkäätte? Sitä, että *Teillä* on ollut onni matkassanne?

SOLNESS. Aina ja alinomaa minua niin peloittaa, — peloittaa. Sillä kerranhan täytyy käänteen tulla, ymmärrättehän.

TOHTORI HERDAL. Oh, mitä turhia! Mistä se käänne tulisi?

SOLNESS (lujasti ja varmasti). Se tulee nuorisosta.

TOHTORI HERDAL. Pyh! Nuoriso! Ette suinkaan Te nyt vielä ole virkaheitto, luulisin! Oh, ette ole! Te seisotte nyt niin vankalla pohjalla kuin ehkä koskaan ennen.

SOLNESS. Käänne tulee. Minä aavistan sen, ja minä tunnen, että se lähestyy minua. Yksi tai toinen alkaa vaatia: väisty syrjään tieltäni. Ja sitten ryntäävät kaikki muut hänen perästään, ja uhkaavat ja huutavat: tietä, — tietä, — tilaa meille. Niin, saattehan vaan nähdä, tohtori. Kerran tulee nuoriso kolkuttamaan ovelle —

TOHTORI HERDAL (nauraen). Herra varjele, entäpä sitten?

SOLNESS. Entäkö sitten? Silloin on rakentaja Solness mennyttä miestä. (Kolkutetaan vasemmalla puolella olevaan oveen. *Solness* lyhähtää kumaraan.) Mitä tuo oli? Kuulitteko mitä?

TOHTORI HERDAL. Joku koputtaa.

SOLNESS (kuuluvalla äänellä). Tulkaa sisään!

(Hilde Wangel_ tulee sisään eteisovesta. Hän on keskikokoinen, notkea ja hienorakenteinen. Hiukan päivänpaahattama. Turistipuvussa, helmukset koholle kiinnitetyt, matruusinkaulus levällään ja pieni merimieshattu päässä. Reppu seljässä, hihnaan kääritty matkahuopa ja pitkä vuoristosauva kädessä.)

HILDE WANGEL (menee ilosta kimaltavin silmin *Solnessia* kohti). Hyvää iltaa!

SOLNESS (katsoo epävarmasti neiti *Wangelia*). Hyvää iltaa —

HILDE (nauraen). Luulenpa melkein, ettette tunne minua enää!

SOLNESS. En, — minun täytyy tosiaankin sanoa, että — näin ensin —

TOHTORI HERDAL (menee lähemmäksi neiti *Wangelia*). Mutta *minä* tunnen Teidät, neiti.

HILDE (iloissaan). Oh, oletteko Te se, joka —

TOHTORI HERDAL. Niin juuri minä. (*Solnessille*.) Me tapasimme toisemme tänä kesänä ylhäällä eräällä tunturimajalla. (*Hildelle*.) Minnekä ne muut naiset sitten sieltä joutuivat?

HILDE. Oh, he lähtivät länteen päin.

TOHTORI HERDAL. He eivät kai oikein pitäneet, että me niin hulluttelimme sinä iltana.

HILDE. Eivät tosiaan.

TOHTORI HERDAL (pudistaa uhkaavasti sormeaan). Eikä voinekaan kieltää, että Te hiukan veikeilitte meille!

HILDE. Se nyt kai oli hauskeempaa kuin istua sukkaa parsimassa noiden eukkojen parissa.

TOHTORI HERDAL (nauraen). Siinä olen aivan samaa mieltä kuin Te.

SOLNESS. Tulitteko Te kaupunkiin tänä iltana?

HILDE. Tulin, nyt suoraan.

TOHTORI HERDAL. Aivan yksinkö, neiti Wangel?

HILDE. Aivan.

SOLNESS. Wangel? Onko nimenne Wangel?

HILDE (katsoo hullunkurisen kummastuneena *Solnessiin*). Kyllä, se kai se on!

SOLNESS. Sitten Te olette ehkä Lysangerin piirilääkärin tytär?

HILDE (samaa tapaan kuin äskenkin). Ja mikäpä muu minä olisinkaan?

SOLNESS. No, siinä tapauksessa me olemme tavanneet toisemme siellä ylämaassa. Sinä kesänä, jolloin minä kävin rakentamassa tornin siihen vanhaan kirkkoonne.

HILDE (vakavammin). Niin, silloin se oli.

SOLNESS. Ja siitä — on pitkä aika.

HILDE (katsoo lujasti *Solnessiin*). Siitä on täsmälleen kymmenen vuotta.

SOLNESS. Ja siihen aikaan Te olitte aivan lapsi, muistaakseni.

HILDE (sutkauttaen). Aina toki kaksi-, kolmetoista vuotias.

TOHTORI HERDAL. Ensi kertaako olette käymässä tässä kaupungissa, neiti Wangel?

HILDE. Aivan ensimmäistä.

SOLNESS. Ja ette kai ketään täällä tunne?

HILDE. En ketään, paitsi Teidät. Niin, ja Teidän vaimonne.

SOLNESS. Te tunnette siis *hänetkin*?

HILDE. Hiukkasen vaan. Me olimme yhtäikaa muutaman päivän sanatoriossa —

SOLNESS. Siellä vuoristossa.

HILDE. Hän pyysi minua hartaasti käymään luonansa, jos tulisin tänne kaupunkiin. (Hymyilee.) Sitä hänen ei muuten olisi tarvinnut sanoa.

SOLNESS. Kas, ettei hän ole siitä minulle puhunut — (*Hilde* asettaa keppinsä uuninnurkkaan, riisuu reppunsa ja panee sen ja matkahuovan sohvalle. *Tohtori Herdal* auttelee häntä alttiisti. *Solness* seisoo ja katselee *neiti Wangelia*.)

HILDE (käy *Solnessia* kohti). No, sitten pyytäisin, että saisin jäädä tänne yöksi.

SOLNESS. Se sopinee kyllä.

HILDE. Sillä minulla ei ole muuta pukua kuin tämä. Ja hiukkasen alusvaatetta repussa. Mutta ne täytyy pestä. Sillä ne ovat niin kauhean likaisia.

SOLNESS. Oh, siitä kyllä selvittäään. Nyt minä vain ilmoitan vaimolleni —

TOHTORI HERDAL. Ja minä käyn sillä aikaa potilaani luona.

SOLNESS. Niin, käykää. Ja sittenhän Te tulette takaisin.

TOHTORI HERDAL (kujeilevasti, katsoen *Hildeen*). Kyllä, siitä voitte panna päänne pantiksi. (Nauraen.) Te ennustitte sittenkin oikein, herra Solness.

SOLNESS. Kuinka niin?

TOHTORI HERDAL. Nuoruus tuli kuin tulikin oveenne kolkuttamaan.

SOLNESS (vilkastuen). Kyllä, mutta aivan *toisella* tavalla.

TOHTORI HERDAL. Toisella, sitä ei voi kieltää.

(*Tohtori Herdal* poistuu eteisovesta. *Solness* avaa oikealla olevan oven ja puhuu vierushuoneeseen.)

SOLNESS. Aline! Ole kiltti ja tule tänne. Täällä on neiti Wangel, jonka sinä tunnet.

ROUVA SOLNESS (ilmestyy kynnykselle). Kuka siellä on, sanoit? (Näkee *Hilden*.) Oh, Tekö se olitte, neiti? (Menee lähemmäksi ja ojentaa neiti Wangelille kätensä.) Te siis tulitte kaupunkiin kuin tulittekin.

SOLNESS. Neiti Wangel on saapunut juuri nyt. Ja hän pyytää jäädä tänne yöksi.

ROUVA SOLNESS. Tänne meille? Kyllä, mielelläni.

SOLNESS. Saadakseen asunsa hiukan kuntoon, näetkös.

ROUVA SOLNESS. Minä koetan pitää siitä huolta niin hyvin kuin suinkin voin. Se on ainoastaan velvollisuuteni. Matkalaukkunne tulee kai perästä?

HILDE. Minulla ei *olekaan* matkalaukku.

ROUVA SOLNESS. No, kyllä selvittäään. Mutta nyt saatte viihtyä mieheni parissa sen aikaa. Niin minä koetan hommata Teille huoneen, viihdyttävään kuntoon.

SOLNESS. Mutta emmekö voi majoittaa vierasta johonkin lastenkamareista? Sillä neidän ovat jo valmiit.

ROUVA SOLNESS. Kyllä. *Siellä* on paikkaa liiaksikin. (*Hiidelle*.) Istukaa nyt ja levätkää hiukkasen.

(*Rouva Solness* poistuu oikealle. *Hilde* kiertelee kädet seljän takana huoneessa ja katselee minkä mitäkin. *Solness* seisoo pöydän ääressä, samoin kädet seljän takana ja seuraa neiti Wangelia katseillaan.)

HILDE (pysähtyy ja katsoo *Solnessiin*). Onko Teillä montakin lastenkamaria?

SOLNESS. Tässä talossa on niitä kolme.

HILDE. Sepä tavatonta! Teillä on siis julman paljon lapsia?

SOLNESS. Ei. Meillä ei ole yhtään lasta. Mutta nythän voitte Te olla lapsena jonkin aikaa.

HILDE. Tämän yön, niin. Minä en huuda. Koettelen, enköhän nyt makaa kuin tukki.

SOLNESS. Niin, olette kai kovin väsynyt.

HILDE. Enkö mitä. Mutta kuitenkin. — Sillä on niin hurjan ihanaa maata ja nähdä unta.

SOLNESS. Näettekö Te usein yöllä unta?

HILDE. Näen. melkein aina.

SOLNESS. Mistä Te sitten näette *enimmäin* unia?

HILDE. Sitä minä en sano tänä iltana. Ehkä — toisen kerran.

(Kiertelee jälleen edestakaisin huoneessa, pysähtyy pulpetin ääreen ja selailee siinä olevia kirjoja ja papereita.)

SOLNESS (menee lähemmäksi neiti *Wangelia*). Etsittekö tai tahtoisitteko jotakin?

HILDE. Ei, minä vain katselin tässä kaikkea. (Kääntyy.) Enkö *saisi* sitten?

SOLNESS. Äh, olkaa hyvä.

HILDE. Tekö kirjoitatte tähän suureen protokollaan?

SOLNESS. En, vaan kirjanpitäjä.

HILDE. Nainen?

SOLNESS (hymyillen). Tiettävästi.

HILDE. Sellainen, joka on täällä luonanne?

SOLNESS. Niin.

HILDE. Onko hän naimisissa?

SOLNESS. Ei, hän on neiti.

HILDE. No, *niin*?

SOLNESS. Mutta hän menee luultavasti pian naimisiin.

HILDE. Se on hyväksi hänelle.

SOLNESS. Mutta ei kovin hyväksi minulle. Sillä silloin ei minulla ole apulaista.

HILDE. Ettekö voi saada toista, joka on yhtä hyvä?

SOLNESS. Ehkäpä Te tahtoisitte jäädä tänne — kirjoittamaan tuohon protokollaan?

HILDE (katsoo *Solnessia* päästä jalkoihin). Kyllä kai, sen nyt arvaa! Ei kiitoksia, — siitä ei puhetta. (Kiertelee jälleen edestakaisin ja asettuu sitten keinutuoliin. *Solness* menee pöydän luokse. Aivan kuin jatkaen äskeistä lausettaan.) Sillä täällä kai on muutakin tekemistä kuin tuo. (Katsoo hymyillen *Solnessiin*.) Eikö niin *Teistäkin*?

SOLNESS. Luonnollisesti. Ensinnä Teidän täytyy tietysti rientää kauppoihin ja somistaa itsenne oikein hienoksi.

HILDE (ilvehtien). Luulenpa melkein, etten tee sitä.

SOLNESS. Kuinka?

HILDE. Sillä minä olen tuhlanut kaikki rahani, näetkös.

SOLNESS (nauraen). Ei siis rahaa eikä matkalaukkuakaan!

HILDE. Ei kumpaistakaan. Mutta viis siitä, — se onkin samantekevää.

SOLNESS. Kuulkaa, tuosta minä teissä oikein pidän.

HILDE. Siitä pelkästään?

SOLNESS. Siitä muun muassa. (Asettuu nojatuoliin). Elääkö Teidän isänne vielä?

HILDE. Kyllä, isä elää.

SOLNESS. Ja nyt Te kai aiotte jäädä lueskelemaan tänne?

HILDE. Ei, se ei ole pälkähtänyt päähäni.

SOLNESS. Mutta kai Te jätte tänne joksikin aikaa?

HILDE. Aivan miten nyt sattuu. (Istuu ja keinuu hetkisen ja katsoo *Solnessiin* puolittain vakavana, puolittain hillitty hymy huulillaan. Sitten ottaa hän hatun pois päästänsä ja asettaa sen eteensä pöydälle). Herra Solness?

SOLNESS. Niin?

HILDE. Oletteko hyvin huonomuistinen?

SOLNESS. Huonomuistinenko? En tietääkseni.

HILDE. Te ette siis tahdo puhua minun kanssani, miten oli siellä *ylämaassa*?

SOLNESS (hätkähtää hieman). Lysangerissa? (Välinpitämättömästi.) No, siitä ei liene paljon puhumista, mielestäni.

HILDE (katsoo moittivasti *Solnessiin*). Mitenkä Te voitte sanoa niin?

SOLNESS. No puhukaa Te sitten minulle siitä.

HILDE. Kun torni tuli valmiiksi, oli meillä kaupungissa suuret juhlat.

SOLNESS. Niin, sitä päivää minä en aivan hetkessä unohda.

HILDE. Ettekö? Sepä on *kiltisti* tehty.

SOLNESS. Kiltisti?

HILDE. Kirkkotarhassa soitti musiikki. Ja satoja, satoja ihmisiä. Me koulutyöt olimme valkeissa puvuissa. Ja kaikilla meillä oli liput.

SOLNESS. Ah niin, ne liput, — ne minä hyvin muistan.

HILDE. Sitten Te kiipesitte ylös telineille. Suoraan, kaikkein korkeimmille. Ja Teillä oli kädessä suuri seppäle. Ja sen seppeleen Te ripustitte ylös viiriin.

SOLNESS (lyhyesti keskeyttäen). Niin, minulla oli se tapa siihen aikaan. Se on näet vanhan kansan menoja.

HILDE. Oli ihmeellisen jännittävä seistä siellä alhaalla ja katsella Teihin. Ajatella, että jos hän nyt putoaisi! — Hän, itse rakentaja!

SOLNESS (aivankuin vältellen keskustelun ydintä). Niin, niin, niin, se olisikin voinut helposti tapahtua. Sillä yksi noista valkopukuisista paholaisista, — *metelöi* kuin mikä — ja huusi sinne ylös minulle —

HILDE (kiihkeän iloisena). "Eläköön rakentaja Solness!" Niin juuri!

SOLNESS. — ja heilutti ja huiskutti lippuaan niin että minä, — minun päätäni alkoi melkein huimata sitä nähdessäni.

HILDE (hiljaisemmalla äänellä, vakavasti). Se pieni paholainen, — se olin *minä*.

SOLNESS (katsoo kiinteästi neiti Wangeliin). Siitä olen nyt varma. Sen täytyi olla *Te*.

HILDE (jälleen elävästi). Sillä se oli hirvittävän ihanaa ja jännittävää. Minä en saattanut ymmärtää, miten voi koko maailmassa olla mies, joka osasi rakentaa niin tavattoman korkean tornin. Ja se, että Te seisotte siellä itse ylimpänä! Ilmi-elävänä! Ja ettei Teitä ollenkaan huimannut. Se ajatus se oli — noin — huimaavinta ajatella.

SOLNESS. Mistä Te sitten niin varmaan tiesitte, ettei minua —?

HILDE (kieltävästi). Oh ei! Hyi! Sen minä tunsin sisällisesti. Sillä muutenhan Te ette olisi siellä seissyt ja laulanut.

SOLNESS (katselee kummissaan neiti Wangeliin). Laulanut? *Minäkö* lauloin?

HILDE. Kyllä, Te tosiaan lauloitte.

SOLNESS (pudistaa päätänsä). Minä en ole koskaan eläissäni laulanut nuottiakaan.

HILDE. Kyllä, silloin Te lauloitte. Ilmoissa soivat kuin kanteleet.

SOLNESS (ajatuksissaan). Tämä on jotain merkillistä, — koko juttu.

HILDE (on vaiti hetkisen, katsoo *Solnessiin* ja sanoo hillitysti). Mutta sitten, sen jälkeen, — sitten tuli se *oikea*.

SOLNESS. Oikea?

HILDE (säkenöivän vilkkaasti). Niin, *siitä* kai ei minun tarvitse Teille muistuttaa?

SOLNESS. Kyllä, muistuttakaa nyt hiukan *siitäkin*.

HILDE. Ettekö muista, että Teille pidettiin suuret päivälliset klubilla.

SOLNESS. Kyllä. Se oli kai saman päivän iltapuolella. Sillä seuraavana aamuna minä matkustin sieltä.

HILDE. Ja klubilta pyydettiin Teitä illaksi meille.

SOLNESS. Aivan oikein, neiti Wangel. Merkillistä, kuinka tarkoin Te olette painanut kaikki nämä

pikkuseikat mieleenne.

HILDE. Pikkuseikat! No, Te nyt vasta olette! Oliko ehkä sekin pikkuseikka, että minä olin yksin salissa, kun Te tulitte?

SOLNESS. Olitteko?

HILDE (vastaamatta Solnessille). Silloin Te ette sanonut minua pieneksi paholaiseksi.

SOLNESS. En, sitä en uskottavasti tehnyt.

HILDE. Sanoitte, että minä olin kaunis siinä valkeassa puvussani. Ja että minä olin kuin pieni prinsessa.

SOLNESS. Niin Te olittekin, neiti Wangel. Ja vielä lisäksi, — kun tunsin niin kevyeksi ja vapaaksi itseni sinä päivänä —

HILDE. Ja sitten Te sanoitte, että kun minä tulen isoksi, täytyy minun olla Teidän prinsessanne.

SOLNESS (vetää suutansa hiukan hymyyn). Ohoh, — sanoinko minä niinkin?

HILDE. Niin sanoitte. Ja kun minä kysyin, miten kauan minun täytyy odottaa, sanoitte Te tulevanne takaisin kymmenen vuoden päästä, — kuin peikko, — ryöstämään minut. Viemään Espanjaan tai jonnekin. Ja siellä Te ostaisitte minulle kuningaskunnan, lupasitte.

SOLNESS (äskeiseen tapaan). Hm, kunnan päivällisten päälle ei liioin kolikkoja lasketa. Mutta *sanoinko* minä tosiaan tuota tuollaista?

HILDE (hiljaa hymyillen). Kyllä. Ja sanoitte myöskin, mikä sen kuningaskunnan piti olla nimeltään.

SOLNESS. No mikä sitten?

HILDE. Se oli Appelsiinia, sanoitte.

SOLNESS. No, sehän oli maistuva nimi!

HILDE. Ei, minä en siitä ollenkaan pitänyt. Sillä tuntuihan kuin olisitte ilveillyt kustannuksellani.

SOLNESS. Jota minä en kai *tarkoittanut*.

HILDE. Ette. sehän minun oli ymmärrettävä. Siitä päättäen, mitä Te sitten teitte —

SOLNESS. Mitä kummaa minä sitten vielä tein?

HILDE. Sekö vielä puuttuisi, että *senkin* olisitte unohtanut! Sillä ainakin sellainen on muistettava, tietääkseni.

SOLNESS. Kyllä, kyllä, auttakaahan minua vaan hiukan uralle, niin ehkä —. No?

HILDE (katsoo lujasti *Solnessiin*). Te suutelitte minua, rakentaja Solness.

SOLNESS (katselee neiti *Wangeliin* suu auki, nousee paikaltaan). *Niinkö* tein!

HILDE. Niin, niin, sen Te teitte. Te kiedoitte minut syliinne, taivutitte taaksepäin ja suutelitte minua, monta kertaa.

SOLNESS. Oh. mutta rakas, hyvä neiti Wangel!

HILDE (nousee ylös). Sitä Te ette kai aio kieltää?

SOLNESS. Kyllä, sen minä jyrkästi kiellän!

HILDE (katsoo pilkallisesti *Solnessiin*). Vai niin!

(Kääntyy ja menee hitaasti uunin luokse, jonka eteen hän asettuu ja seisoo siinä kääntyen katsomaan pois päin, liikkumatta ja kädet seljän takana. Lyhyt hiljaisuus.)

SOLNESS (menee varovasti neiti *Wangelin* luokse ja jää seisomaan hänen viereensä). Neiti Wangel —?

HILDE (on vaiti eikä liikahda).

SOLNESS. Älkää nyt seiskö siinä kuin kivipatsas. Tuo, mitä puhuitte, mahtaa olla jotakin, jota olette uneksint. (Laskee kätensä neiti *Wangelin* käsivarrelle.) Kuulkaa nyt —

HILDE (liikauttaa kärsimättömästi käsivarttaan).

SOLNESS (aivan kuin jokin ajatus välkähtäisi hänen päässään). Tah! —!
Odottakaas! — Tässä piilee takana jotakin syvempää, saattehan nähdä!

HILDE (ei liikahdakaan).

SOLNESS (hillitysti, mutta merkitsevällä tavalla). Minun on täytynyt silloin *ajatella* tätä tällaista. Minä olen varmaan sitä *tahtonut*. Sitä *toivonut*. Halunnut sitä. Ja niin ollen —. Eiköhän asia ole sillä tavoin?

HILDE (on yhä ääneti).

SOLNESS (kärsimättömästi). No, piru vie, — silloin minä sen olen varmaan *tehnytkin!*

HILDE (kääntää hiukan päätänsä, mutta ei katso *Solnessiin*).
Myönnätkö sen nyt?

SOLNESS. Kyllä. Kaikki, mitä vain tahdotte.

HILDE. Että otitte ja kiedoitte minut syliinne?

SOLNESS. Niin!

HILDE. Taivutitte minua taaksepäin?

SOLNESS. Kovasti taakse.

HILDE. Ja suutelitte minua?

SOLNESS. Niin, sen minä tein.

HILDE. Monta kertaa.

SOLNESS. Niin monta kuin vain tahdotte.

HILDE (käännähtää nopeasti *Solnessiin* päin, silmissään jälleen kimaltava, iloinen ilme). No näittekö, että viimeinkin sain teidät sen myöntämään.

SOLNESS (vetäen suutaan hymyyn). Niin, ajatelkaas mokoma, — että minä voin sellaisen unohtaa.

HILDE (tullen jälleen hiukan nyrpeäksi, väistyy kauemmaksi *Solnessista*). Oh. Te kai olette suudellut eläissänne niin monta, sen arvaan.

SOLNESS. Ei, sitä Teidän ei pidä minusta uskoa. (*Hilde* asettuu nojatuoliin. *Solness* seisoo nojailien keinutuolin selustaan. Katselee tarkkaavasti neiti *Wangeliin*.) Neiti Wangel?

HILDE. Niin?

SOLNESS. Kuinka se nyt olikaan? Miten kävi sitten tämän asian, — tämän meidän keskisen?

HILDE. Eihän siitä sen enempää tullut. Sen kai hyvin tietänne. Sillä sittenhän tulivat toiset vieraat, ja sitten, — uh!

SOLNESS. Aivan niin! Toiset tulivat. Ihme, että olen *senkin* voinut unohtaa.

HILDE. Oh, totta puhuen Te ette ole unohtanut mitään. Ainoastaan hiukkasen hävennyt. Ei suinkaan ihminen sellaista unohda, sen tiedän.

SOLNESS. Ei, niinpä luulisi.

HILDE (jälleen elävästi, katselee *Solnessiin*). Vai oletteko ehkä unohtanut, mikä päivä se oli?

SOLNESS. Mikä päiväkö —?

HILDE. Niin, se päivä, jolloin nostitte seppeleen torniin? No, sanokaa nyt?

SOLNESS. Tarkkaa päivämäärää en siunaamakseni enää muista. Tiedän ainoastaan, että siitä on kymmenen vuotta. Syyspuolella se tapahtui.

HILDE (nyökäyttää monta kertaa hitaasti päätänsä). Se tapahtui kymmenen vuotta sitten. Syyskuun 19:s päivä.

SOLNESS. Ahaa, vai *sinä* päivänä! Kas vain, senkin Te muistitte. (Keskeyttää.) Mutta malttakaahan! — Aivan niin, — tänään on samoin syyskuun 19:s päivä.

HILDE. Niin on, ja ne kymmenen vuotta ovat lopussa. Ettekä Te tullut, — vaikka minulle lupasitte.

SOLNESS. Lupasinko? Peloitte kai Teitä, tarkoitatte?

HILDE. Minun mielestäni ei *sellaisella* voinut peloitella.

SOLNESS. No, ilveilin sitten hiukan laskuunne.

HILDE. Sitäkö pelkästään halusitte? Ilveillä laskuuni?

SOLNESS. No, tehdä pientä pilaa! Sitä en, Jumala sen tietää, tosiaan muista. Mutta jotakin sellaista se mahtoi olla. Sillä Tehän olitte siihen aikaan vasta lapsi.

HILDE. Oh, en minä ehkä niinkään lapsi ollut. En sellainen tytön tyyppiä kuin *Te* luulette.

SOLNESS (katselee tutkivasti *Hildeen*). Oletteko Te siellä aivan tosissanne ajatellut, että minä tulisin takaisin?

HILDE (salaten puolittain ilveilevää hymyä). Kyllä! Minä odotin sitä Teiltä.

SOLNESS. Ettäkö minä tulisin kotinne ja ottaisın teidät sieltä?

HILDE. Aivan kuin peikko, niin!

SOLNESS. ja tekisın Teistä prinsessan?

HILDE. Tehän lupasitte minulle.

SOLNESS. Ja antaisin kuningaskunnankin Teille?

HILDE (katsoo kattoon). Ja miksikä ette? Sillä eihän sen tarvinnut olla juuri tuollainen tavallinen, oikea kuningaskunta.

SOLNESS. Mutta jotakin muuta, ehkä yhtä hyvää?

HILDE. Niin, *ainakin* yhtä hyvää. (Vilkaisee *Solnessiin*.) Jos Te kerran voitte rakentaa maailman korkeimman kirkontornin, niin totta kai teillä oli keino hommata jonkinlainen kuningaskuntakin, ajattelin.

SOLNESS (pudistaa päätänsä). Minä en oikein pääse perille Teistä, neiti Wangel.

HILDE. Ettekö? Minusta se on niin selvää.

SOLNESS. En, minä en voi käsittää, tarkoitatteko sitä, mitä sanotte. Vai istutteko Te siinä ja laskette pilaa —

HILDE (hymyillen). Lasken pilaa kustannuksellanne? Minäkin muka?

SOLNESS. Aivan niin. Pilaa meidän kummankin kustannuksella. (Katsoo tutkivasti neiti *Wangeliin*.) Oletteko Te tiennyt kauan, että minä olen naimisissa?

HILDE. Kyllä, sen olen aina tiennyt. Miksi Te sitä kysytte?

SOLNESS (nopeasti). Ei ei, pälkähti vain päähäni. (Katsoo vakavasti *Hildeen* ja sanoo matalalla äänellä.) Miksi Te tänne tulitte?

HILDE. Siksi, että minä tahdon kuningaskuntani. Nyt on määräaika tullut.

SOLNESS (nauraa väkistenkin). Oh, kyllä olette hyvä!

HILDE (ilvehtien). Tänne minun kuningaskuntani, rakentaja. (Naputtaa sormellaan pöytään.) Kuningaskunta pöytään!

SOLNESS (työntää keinutuolin lähemmäksi ja asettuu siihen). Vakavasti puhuen, — miksi Te tulitte

tänne? Mitä Te oikeastaan aiotte täällä tehdä?

HILDE. Oh, ensinnäkin kävelen katselemassa kaikkea, mitä Te olette rakentanut.

SOLNESS. Silloin saatte juosta enemmän kuin tarpeeksenne.

HILDE. Niin, Tehän olette rakentanut niin hirveän paljon.

SOLNESS. Olen. Enimmät viime vuosina.

HILDE. Myöskin monta kirkontorniako? Sellaisia suunnattoman korkeita?

SOLNESS. En, minä en rakenna kirkontorneja enää. Enkä kirkkojakaan.

HILDE. Mitä Te nyt sitten rakennatte?

SOLNESS. Koteja ihmisille.

HILDE (aprikoivasti). Ettekö Te voisi rakentaa — ikäänkuin — kuin kirkontorneja noihin koteihinkin?

SOLNESS (hätkähtää). Mitä Te tarkoittatte tuolla?

HILDE. Tarkoitan sellaista — jotakin, mikä viittaa — aivan kuin vapaihin ilmoihin. Viiri huimaavan ylhäällä.

SOLNESS (mietiskelee hetkisen). Kummallista, että Te noin sanotte. Sillä sitä minä itse kaikkein mieluummin tahtoisin.

HILDE (kärsimättömästi). Mutta miksi Te ette sitä sitten tee?

SOLNESS (pudistaen päätänsä). Siksi, että ihmiset eivät sellaista tahdo.

HILDE. Kummallista. — etteivät he sitä tahdo!

SOLNESS (keveämmin). Mutta nyt minä rakennan itselleni uuden kodin. Tuonne lähelle, vastapäätä.

HILDE. Itsellenne?

SOLNESS. Niin. Se on jo melkein valmis. Ja *siinä* on tornikin.

HILDE. Korkea torni?

SOLNESS. Niin.

HILDE. Hyvin korkea?

SOLNESS. Ihmiset sanovat kai kyllä, että se on hyvin korkea. Kodin korkeudeksi nimittäin.

HILDE. Sitä tornia minä lähden jo varhain huomisaamuna katsomaan.

SOLNESS (istuu poski käden nojassa ja tuijottaa neiti *Wangeliin*). Sanokaa, neiti Wangel, — mikä Teidän nimenne on? Ristimänimenne, tarkoitan.

HILDE. Minähän olen Hilde.

SOLNESS (samoin kuin äsken). Hilde? Niinkö?

HILDE. Ettekö sitten sitä muista? Sanoittehan Te itse minua Hildeksi. Sinä päivänä, jolloin käyttäysitte niin sopimattomasti.

SOLNESS. Olinko sellainenkin?

HILDE. Mutta sillä kertaa Te sanoitte: *Pikku* Hilde; enkä minä pitänyt siitä.

SOLNESS. Vai ette siitä pitänyt, neiti Hilde?

HILDE. En, *siinä* tilaisuudessa. — Muuten — "prinsessa Hilde". Se kuuluu sangen komealta, mielestäni.

SOLNESS. Se on totta. Prinsessa Hilde von — von —. *Mikäs* se kuningaskunta nyt *olikaan* nimeltään?

HILDE. Uh taas! Siitä kuningaskunnasta en tahdo enää kuullakaan. Minä vaadin aivan toisenlaista,

minä.

SOLNESS (nojautuu tuolin selkämkykseen ja katselee yhä edelleen *Hildeä*). Eikö tämä olekin merkillistä —? Kuta enemmän minä nyt sitä ajattelen, — minulle selkenee niinkuin minä monet pitkät vuodet olisin täällä kiusannut itseäni — hm —

HILDE. Millä?

SOLNESS. Löytääkseni jälleen jotakin — jotakin sellaista, *elettyä*, jonka olin unohtanut, siltä tuntui. Mutta josta en mitenkään päässyt perille, mitä se oli.

HILDE. Olisitte pistänyt nenäliinanne solmuun, rakennusmestari.

SOLNESS. Silloin taas olisin mietiskellyt, mitä varten se solmu oli tehty.

HILDE. Niin, niin, sellaisiakin peikkoja taitaa maailmassa olla.

SOLNESS (nousee hitaasti). Oli siunatun hyvä, että Te tulitte minun luokseni.

HILDE (katsoo syvästi *Solnessiin*). *Oliko* se hyvä?

SOLNESS. Sillä minä olen ollut täällä niin yksin. Ja tuijottanut iki-avuttomana joka asiaa. (Hiljaisemmalla äänellä.) Minäpä tunnustan Teille, — minä olen alkanut niin peljätä, — kauheasti peljätä nuorisoa.

HILDE (puhaltaen huultensa välitse halveksivasti). Pyh, — mitä nuorissa on pelkäämistä.

SOLNESS. On, juuri heissä. Siksi minä olen sulkeutunut lukittujen ovien taakse. (Salaperäisesti.) Tietäkää, että nuoriso aikoo tulla jyskyttämään minun oveeni! Se murtautuu sisään.

HILDE. Minun mielestäni Teidän pitäisi mennä ulos ja avata ovi nuorisolle.

SOLNESS. Avata?

HILDE. Niin. Että nuoriso pääsisi Teidän luoksenne. Aivan hyvällä.

SOLNESS. Ei, ei, ei! Nuoriso, — tämä on tilintekoa, näettekös. Se tulee ja tuo mukanaan käänteen. Ikäänkuin uuden lipun alla.

HILDE (nousee, katsoo *Solnessiin*; hänen suupielessään käy vavahtava nykäys, ja hän sanoo). Voitteko Te käyttää johonkin *minua*, rakentaja?

SOLNESS. Kyllä, voin todellakin, juuri nyt! Sillä *Tekin* tulette — ikäänkuin uuden lipun alla. Nuoruutta vastaan nuoruus —.

(*Tohtori Herdal* tulee sisään eteisovesta.)

TOHTORI HERDAL. No, — täälläkö te ja neiti vielä olette?

SOLNESS. Niin, meillä on ollut monenlaista puhelemista, meillä.

HILDE. Sekä vanhaa että uutta.

TOHTORI HERDAL. Tosiaanko?

HILDE. Oi, se on ollut niin hirveän hauskaa. Sillä rakennusmestari Solnessillahan on niin tavattoman hyvä muisti. Kaikenlaiset pikkuseikat hän muistaa pilkulleen.

(*Rouva Solness* tulee sisään oikealla olevasta ovesta.)

ROUVA SOLNESS. Niin, nyt, neiti Wangel, on huone kunnossa Teitä varten.

HILDE. Oh, kuinka kiltti Te olette minulle!

SOLNESS (vaimolleen). Lapsenkamariko?

ROUVA SOLNESS. Niin, keskimäinen. Mutta ensin kai me mennään aterialle.

SOLNESS (nyökkää *Hildelle*). Hilde nukkuu lastenkamarissa, niin.

ROUVA SOLNESS (katsoen mieheensä). Hilde?

SOLNESS. Niin, neiti Wangelin ristimänimi on Hilde. Minä olen tuntenut hänet lapsena.

ROUVA SOLNESS. *Niinkö*, Halvard? No, olkaa nyt hyvä, pöytä on katettu.

(*Rouva Solness laskee kätensä tohtori Herdalin käsivarrelle ja poistuu hänen kanssaan oikealle. Hilde on sillä välin kokoillut matkatamineitaan.*)

HILDE (hiljaa ja nopeasti *Solnessille*). Onko se totta, mitä Te sanoitte? *Voitteko* Te käyttää *minua* johonkin?

SOLNESS (ottaa tamineet *Hilden* kädestä). *Te* olette se, jota olen kipeimmin kaivannut.

HILDE (katsoo *Solnessiin* iloisin, kummastuvin silmin ja lyö kätensä yhteen). Mutta oi, suuri, ihana maailma —!

SOLNESS (jännityksessä). Niin —?

HILDE. Minullahan siis *on* kuningaskunta.

SOLNESS (huudahtaen tahtomattaankin). Hilde —!

HILDE (jälleen vavahtavin suupielin). Melkein, tarkoitin sanoa.

(Poistuu oikealle. *Solness* menee hänen perästään.)

TOINEN NÄYTÖS.

Kauniisti sisustettu, pieni sali *rakennusmestari Solnessin talossa*. Taustalla lasiovi, joka vie verannalle ja puutarhaan. Oikeanpuolimmainen takanurkka on taitettu niin, että se aukeaa ulkonemaksi, jossa on suuri ikkuna; tähän ulkonemaan on asetettu kukkia. Samanlainen taitettu kulmaus on vasemmalla takanurkassa; siinä pieni tapettiovi. Kummallakin sivuseinämällä tavallinen ovi. Etualalla oikealla suuri kuvastin, siihen kuuluvine pöytineen. Kukkia ja kasveja runsaasti kaikkialla. Etualalla vasemmalla sohva, pöytä ja tuoleja. Kauempana taemmalla kirjakaappi. Keskellä permanttoa, ulkoneman aukon edessä, pieni pöytä ja pari tuolia. On aivan aamupuoli päivää.

(*Rakennusmestari Solness istuu pienemmän pöydän ääressä, edessään avattuna Ragnar Brovikin piirustussalkku. Hän selailee piirustuksia ja katselee tarkoin eräitä niistä. Rouva Solness kiertelee äänettömän askelin huoneessa, pikku vesikannu kädessä, vaalien kukkia. Hän on mustassa puvussa niinkuin edellisessäkin näytöksessä. Hänen hattunsa, päällysvaippansa ja päivänvarjonsa ovat tuolilla kuvastimen luona. Solness katsoo hänen huomaamattansa pari kertaa tarkastavasti häneen. Kumpikaan heistä ei puhu mitään.*)

(*Kaija Fosli* tulee hiljaa sisään vasemmalla olevasta ovesta.)

SOLNESS (kääntää päätänsä ja virkahtaa välinpitämättömästi). Noo, tekö se olette?

KAIJA. Minä tahdoin ainoastaan ilmoittaa, että olen tullut.

SOLNESS. Hyvä, hyvä. Eikö Ragnarkin ole siellä?

KAIJA. Ei vielä. Hänen täytyi jäädä hiukan odottamaan lääkäriä. Mutta sitten aikoi hän tulla tiedustamaan —

SOLNESS. Kuinka vanhus voi tänään?

KAIJA. Huonosti. Hän pyysi anteeksi, että hänen täytyi jäädä täksi päiväksi kotiin pois työstä.

SOLNESS. Turhia. Olkoon rauhassa. Mutta menkäähän nyt työhönne.

KAIJA. Menen. (Pysähtyy ovelle.) Tahtoisitteko te jutella Ragnarin kanssa, kun hän tulee?

SOLNESS. En, — minulla ei ole mitään erikoista.

(*Kaija* menee takaisin ulos vasemmalle. *Solness* istuu yhä paikallaan ja selailee piirustuksia.)

ROUVA SOLNESS (seisten kukkien luona). Saas nähdä, eikö hänkin vielä kuole.

SOLNESS (katsahtaa vaimoonsa). Hänkin vielä? Kukas muu sitten?

ROUVA SOLNESS (vastaamatta). Niin; vanha Brovik — kyllä hän nyt kai kuolee, Halvard. Saathan nähdä.

SOLNESS. Rakas Aline, etköhän menisi ulos hiukan kävelemään?

ROUVA SOLNESS. Niin, pitäisihän sitä mennä. (Jää yhä paikalleen hoitelemaan kukkia.)

SOLNESS (katsellen kumarassa piirustuksia). Nukkuuko hän vielä?

ROUVA SOLNESS (katsoen mieheensä). Neiti Wangeliako sinä siinä ajattelet?

SOLNESS (välinpitämättömästi). Satuin vaan hänet muistamaan.

ROUVA SOLNESS. Neiti Wangel on ollut ylhäällä jo kauan.

SOLNESS. Vai niin, onko?

ROUVA SOLNESS. Kun minä kävin siellä, istui hän korjailemassa vaatteitaan. (Menee kuvastimen eteen ja asettaa hitaasti hattua päähänsä.)

SOLNESS (lyhyen vaitiolon jälkeen). Sittenkin me tarvittiin siis lastenkamaria, Aline.

ROUVA SOLNESS. Niin, tarvittiinhan.

SOLNESS. Ja minun mielestäni on parempi näin kuin että ne ovat aivan tyhjinä.

ROUVA SOLNESS. Tämä tyhjyys, se on suorastaan kauheaa. Siinä olet oikeassa.

SOLNESS (sulkee piirustussalkun, nousee ylös ja menee lähemmäksi vaimoaan). Saathan nähdä, Aline, tämän jälkeen tulee meille varmaan parempi. Paljon kodikkaampaa. Helpompi elää. — Varsinkin sinulle.

ROUVA SOLNESS (katsoo mieheensä). Tämän jälkeen?

SOLNESS. Niin. usko pois. Aline —

ROUVA SOLNESS. Tarkoitatko — sen tähden, että *hän* tuli tänne?

SOLNESS (salaten mielensä). Tarkoitan tietysti — sitten, kun muutamme uuteen taloon.

ROUVÄ SOLNESS (ottaa päällysvaippansa). Uskotko sinä sellaista, Halvard? Että tulee parempi sitten?

SOLNESS. En suinkaan minä uskomatta voi olla. Ja totta kai *sinäkin* sen uskot?

ROUVA SOLNESS. Minä en usko yhtään mitään tuosta uudesta talosta.

SOLNESS (masentunein mielin). On tosiaankin ikävä kuulla tällaista. Sillä etupäässä sinua vartenhan minä sen rakensin. (Tahtoo auttaa päällysvaippaa vaimonsa ylle.)

ROUVA SOLNESS (vetäytyy hänestä erilleen). Oikeastaan sinä teet liian paljon minun tähteni.

SOLNESS (huomattavasti kiihtyneenä). Ei ei, niin sinä et saa sanoa, Aline! Minä en siedä kuulla suustasi sellaista!

ROUVA SOLNESS. No, sitten minä en enää sillä tavoin sano, Halvard.

SOLNESS. Mutta minä vain *pidän* pääni. Saathan nähdä, että sinulle tulee hyvä olla siellä uudessa rakennuksessa.

ROUVA SOLNESS. Herra Jumala, — hyvä minulle —!

SOLNESS (innokkaasti). Kyllä! Aivan varmaan! Luota *siihen* vain. Sillä siellä — sinne tulee niin tavattoman paljon sellaista, joka muistuttaa sinua omasta, entisestä —

ROUVA SOLNESS. Jossa isä ja äiti asuivat. — Ja joka paloi — kaikki.

SOLNESS (hiljaisella äänellä). Niin, niin, Aline-parka! Se oli kauhea isku sinulle, se.

ROUVA SOLNESS (alkaen yhtäkkiä katkerasti valittaa). Rakenna miten paljon tahansa. Halvard. — minulle et voi enää koskaan rakentaa mitään kotia!

SOLNESS (astelee yli permannon). No, no, ei sitten. Jumalan nimessä, puhuta enää tästä.

ROUVA SOLNESS. Eihän meillä muutenkaan ole tapana siitä puhua. Sinähän syrjäytät sen aina —

SOLNESS (pysähtyy jyrkästi ja katsoo vaimoonsa). Minäkö? Miksi minä muka niin tekisin? Syrjäyttäisin?

ROUVA SOLNESS. Oi, minä ymmärrän sinut aivan hyvin, Halvard! Sinähän tahtoisit minua niin säästää. Ja tahtoisit puolustaakin minua! — Mikäli suinkin voit.

SOLNESS (ällistynein silmin). *Sinuako!* Sinusta, — itsestäsikö sinä puhut, Aline?

ROUVA SOLNESS. Niin, minusta kai täytyy nyt puheen olla.

SOLNESS (väkistenkin itseksseen). *Tämäkin* vielä!

ROUVA SOLNESS. Sillä se vanha rakennus — sen sai nyt käydä miten tahansa. Herra Jumala, — kun nyt kerran onnettomuus tuli, niin se tuli, —

SOLNESS. Niin, siinä olet oikeassa. Minkäpä ihminen onnettomuudelle voi, — sanotaan.

ROUVA SOLNESS. Mutta se kauhea, jonka tulipalo toi mukanaan —! Se se on! — Se juuri se on!

SOLNESS (kiivaasti). Ei pidä ajatella *sitä*, Aline!

ROUVA SOLNESS. Mutta juuri sitä täytyy ajatella. Ja saada puhella siitä, viimeinkin. Sillä minä tunnen, että minä en jaksa enää sitä kantaa. Ja etten minä koskaan voi antaa sitä itselleni anteeksi —!

SOLNESS (huudahtaen). Itsellesi —?

ROUVA SOLNESS. Niin, sillä minullahan oli silloin velvollisuuksia kahdelle taholle. Sekä sinua että pikkuisia kohtaan. Minun olisi pitänyt tehdä itseni kovaksi. Ei antaa pelon saada sellaista valtaa itsessäni. Eikä surunkaan, että koti minulta paloi. (Vääntele käsiään.) Oi, jos minä sen vain olisin *voinut*, Halvard!

SOLNESS (hiljaa, järkkyneenä, mennen lähemmäksi vaimoaan). Aline, — sinun täytyy luvata minulle, että sinä et enää koskaan ajattele niitä asioita. — Lupaa minulle se kerrankin!

ROUVA SOLNESS. Herra Jumala, — lupaa! Luvata, voihan ihminen luvata mitä hyvänsä —

SOLNESS (pusertelee käsiään ja kävelee edestakaisin). Oh, tämä vie aivan epätoivoon! Ei koskaan ainoaa auringonsädettä! Ei valonpilkahdusta kotiin!

ROUVA SOLNESS. Tämähän *ei* ole mikään koti, Halvard.

SOLNESS. Ei; sinäpä sen sanoit. (Raskaasti.) Ja Jumala tietää etkö ole siinäkin oikeassa, ettei meille tule parempaa uudessakaan talossa.

ROUVA SOLNESS. Sitä ei tule koskaan. Yhtä tyhjää. Yhtä autiota *siellä* niinkuin *täälläkin*.

SOLNESS (kiivaasti). Mutta minkä ihmeen vuoksi me sitten sen rakensimme? Voitko sen minulle sanoa?

ROUVA SOLNESS. En; siihen saat itse vastata.

SOLNESS (katsoo syrjästä ja epäluuloisesti vaimoonsa). Mitä sinä sillä tarkoitat, Aline?

ROUVA SOLNESS. Mitäkö minä tarkoitan?

SOLNESS. Niin, hitto soi —! Sinä sanoit sen niin merkillisesti. Niinkuin sinulla olisi siinä jokin sala-ajatus.

ROUVA SOLNESS. Ei, minä vakuutan sinulle — todellakin.

SOLNESS (menee lähemmäksi). Oh, koreat kiitokset, — minä tiedän kyllä, mitä tiedän. Ja minä sekä näen että kuulen, Aline. Ole sinä varma siitä!

ROUVA SOLNESS. Mutta mitä nyt? Mitä ihmettä?

SOLNESS (asettuu vaimonsa eteen). Etkö sinä muka keksi salattua, kätkeytyä ajatusta kaikkein viattomimmassakin sanassa, mitä minä sanon?

ROUVA SOLNESS *Minäkö?* Mitä puhut? Minäkö keksin?

SOLNESS (nauraa). Hahahaha, se onkin ymmärrettävää, tietysti, Aline! Kun saat kitua saman katon alla sairaan miehen kanssa —

ROUVA SOLNESS (kovin huolestuneena). *Sairaan* kanssa? Oletko sinä sairas, Halvard!

SOLNESS (purkaen tuskaansa). Puolihassun miehen sitten! Heikkopäisen! Sano minua miksi haluat.

ROUVA SOLNESS (tavoittelee tuolin selustaa ja vaipuu istumaan). Halvard, — Jumalan tähden, mitä tämä —!

SOLNESS. Mutta te erehdytte kumpikin, sekä sinä että tohtori. Minun laitani ei ole niin. (Kävelee edestakaisin permantoa pitkin *Rouva Solness* katselee häntä tuskallisilla silmillä. Sitten menee *Solness* vaimonsa luokse.)

SOLNESS (rauhallisesti). Pohjaltaan ei minua vaivaa yhtään mikään.

ROUVA SOLNESS. Niin, eikö totta! Mutta mikä sinulla sitten on —?

SOLNESS. Se on se, että minä olen monta kertaa nääntyä tämän kauhean velkakuorman alle —

ROUVA SOLNESS. Velkakuorman? Mutta ethän sinä ole velkaa kenellekään, Halvard!

SOLNESS (hiljaa, liikuttuna). Loputtomasti velkaa sinulle, — sinulle, — sinulle. Aline.

ROUVA SOLNESS (nousee hitaasti ylös). Mitä tässä on alla? Sano se kohta suoraan.

SOLNESS. Ei, ei siinä mitään alla ole! Minä en ole koskaan tehnyt sinulle pahaa. En ainakaan tieteen taiten. Ja kuitenkin — tuntuu siltä kuin minua painaisi ja murskaisi rikos.

ROUVA SOLNESS. Rikos, *minuako* vastaan?

SOLNESS. Pahimmin sinua kohtaan.

ROUVA SOLNESS. Niinpä — sinä olet kuitenkin sairas, Halvard.

SOLNESS (raskaasti). Kaiketikin. Tai jotakin sen tapaista. (Katsoo oikean puolimmaiseen oveen, joka nyt aukenee.) No, nyt tulee valoa.

(*Hilde Wangel* tulee sisään. Hän on muutellut eräitä pikkuseikkoja puvussaan. Helmukset ovat lasketut suoriksi.)

HILDE. Hyvää huomenta, rakennusmestari!

SOLNESS (nyökäyttää päätänsä). Hyvin nukkunut?

HILDE. Erinomaisesti, ihanasti! Aivan kuin kehdoissa. Ah, olen ojennellut itseäni ja lekotellut kuin — kuin prinsessa!

SOLNESS (hieman hymyillen). Siis voitte oikein hyvin.

HILDE. Se on tietty.

SOLNESS. Ja olette kai untakin nähnyt?

HILDE. Aivan. Mutta se oli pahaa.

SOLNESS. Niinkö?

HILDE. Niin, sillä näin unta, että putosin alas hirveän korkean vuoren jyrkänteeltä. Ettekö te näe joskus sellaista unta?

SOLNESS. Kyllä, — joskus kyllä, niin että —

HILDE. Se on kauhean jännittävää — kun niin syöksyy yhä alas, alas.

SOLNESS. Minusta se tuntuu aivan jäätävältä.

HILDE. Vedätekö te jalat ylös allenne silloin, kun sitä kestää?

SOLNESS. Vedän, niin korkealle kuin saan.

HILDE. Niin teen minäkin.

ROUVA SOLNESS (ottaa päivänvarjonsa). Nyt minun täytyy tästä lähteä kaupungille, Halvard. (*Hildelle*.) Ja sitten minä koetan tuoda yhtä ja toista, jota te ehkä voitte tarvita.

HILDE (tahtoo heittäytyä hänen kaulaansa). Voi, rakas, rakas rouva Solness! Kuinka kiltti Te olette! Hirveän kiltti —

ROUVA SOLNESS (torjuen, vetäytyy irti Hildestä). Kaukana siitä. Sehän on ainoastaan minun velvollisuuteni. Ja siksi minä teen sen niin mielelläni.

HILDE (ärtyneenä, suipistaen suutaan). Muuten arvelen, että minä voinkin lähteä ulos kaduille, — näissä somistuksissa, joita olen nyt pukuuni saanut. Vai *enkö* voi sitten?

ROUVA SOLNESS. Suoraan sanoen, luulenpa, että yksi ja toinen vilkuisi Teihin hiukan kummakseen.

HILDE (puhaltaa välinpitämättömästi). Pyh! Eikö muuta? Sehän on pelkkää hauskaa, se.

SOLNESS (koettaen salata pahaa tuultaan). Niin, mutta ihmiset voisivat luulla, että *Tekin* olette hullu, ymmärrättekös.

HILDE. Hullu? Onko tässä kaupungissa sitten niin paljon hulluja?

SOLNESS (osoittaa sormellaan otsaansa). Tässä näette ainakin yhden.

HILDE. *Te*, rakentaja Solness!

ROUVA SOLNESS. Oh! Mutta kuules nyt, rakas, hyvä Halvard!

SOLNESS. Ettekö te *sitä* ole vielä huomannut?

HILDE. En, sitä en todellakaan ole tehnyt. (Aprikoi hetkisen ja hymyilee hienosti.) Kyllä, ehkä kuitenkin yhdessä seikassa.

SOLNESS. Siinä sen nyt *kuulit*, Aline.

ROUVA SOLNESS. Ja mikä se seikka sitten on, neiti Wangel.

HILDE. Oh, sitä minä en sano.

SOLNESS. Sanokaa nyt.

HILDE. Koreat kiitokset, — *niin* hullu en minä ole.

ROUVA SOLNESS. Kun sinä ja neiti Wangel jäätte yksin, niin kyllä hän sen sanoo, Halvard.

SOLNESS. Vai, — niinkö *luulet*?

ROUVA SOLNESS. Varmaankin. Sillä sinähän olet hänet tuntenut niin hyvin. Aina siitä saakka kuin hän oli vielä lapsi, — kerroit.

(Poistuu vasemmalla olevasta ovesta.)

HILDE (hetkisen vaiti oltuaan). Eikö teidän vaimonne suorastaan *voi* minua *sietää*?

SOLNESS. Oletteko te hänessä mitään sellaista huomaavianne?

HILDE. Ettekö Te itse sitten voinut *sitä* huomata?

SOLNESS (vältellen). Aline on tullut niin kovin ihmisaraksi näinä viime vuosina.

HILDE. Onko hän sellainenkin?

SOLNESS. Mutta jos Te vain saisitte oppia häntä oikein tuntemaan —. Niin, sillä hän on kiltti — ja niin hyvä — ja kunnollinen pohjaltaan —

HILDE (kärsimättömästi). Mutta kun hän kerran sitä on, — kuinka saattaa hän ryhtyä puhumaan tällaista: velvollisuudesta!

SOLNESS. Velvollisuudesta?

HILDE. Niin, sanoipa hän lähtevänsä kaupungille ostaakseen jotakin minulle. Siksi, että se on hänen *velvollisuutensa*, — hän sanoi. Oh, minä en jaksakaan kärsiä tuollaista ilkeää, rumaa sanaa!

SOLNESS. Miksikä ette sitten?

HILDE. En, siksi, että se kuuluu niin kylmältä ja teräkkäältä ja pistävältä. Velvollisuus — velvollisuus — velvollisuus. Eikö Teistäkin tunnu siltä? Että se ikäänkuin pistää?

SOLNESS. Hm, en ole tullut sitä niin tarkoin ajatelleeksi.

HILDE. Niin se on! Ja kun hän on kerran niin kiltti, — kuten Te sanotte hänen olevan, — niin miksi piti hänen mainita sellaista?

SOLNESS. Mutta, hyvä Jumala, mitä hänen sitten olisi pitänyt sanoa?

HILDE. Hän olisi voinut sanoa, että hän halusi tehdä sen siksi, että hän piti kovasti minusta. Jotakin sellaista olisi hän voinut sanoa. Jotain oikein lämpöistä ja sydämellistä, ymmärrättehän.

SOLNESS (katsoen Hildeen). *Sillä* tavoinko *Te* sitä tahtoisitte?

HILDE. Juuri sillä tavoin.

(Käyskentelee edestakaisin, pysähtyy kirjakaapin eteen ja katselee kirjoja.)

HILDE. Teillä on vankasti kirjoja täällä.

SOLNESS. Oh, jonkun verran on tullut hankituksi.

HILDE. Luetteko Te oikein kaikkia noita kirjoja?

SOLNESS. Ennen muinoin koettelin. Entä Te, luetteko kirjoja?

HILDE. En toki! Johan nyt — en enää. Sillä minä en löydä niistä selvyyttä kuitenkaan.

SOLNESS. No juuri samoin on minunkin laitani.

(*Hilde* kiertelee huoneessa, pysähtyy pienen pöydän ääreen, avaa piirustussalkun ja selailee piirustuksia.)

HILDE. Tekö olette piirustanut kaikki nämä?

SOLNESS. En, ne on tehnyt eräs nuori mies, joka minulla on täällä apuna.

HILDE. Joku, jonka Te itse olette opettanut?

SOLNESS. No, niin, kyllä kai hän on jotain minultakin oppinut.

HILDE. (asettuu istumaan). Sitten hän mahtaakin olla kovin taitava? (Katselee hetkisen erästä piirustusta.) Eikö olekin taitava?

SOLNESS. Oh, ei hullumpi miehekseen. *Minun* tarpeihini, kyllä —

HILDE. On varmaan! Hän on tavattoman etevä.

SOLNESS. Luuletteko sen huomaavanne piirustuksista?

HILDE. Pyh, — variksenvarpaita! Mutta kun hän kerran on ollut Teidän opissanne, niin —

SOLNESS. Oho, *senkö* vuoksi —. Niitä on paljon, jotka ovat olleet minulla opissa. Ja heikkoja heistä on *silti* tullut.

HILDE (katselee *Solnessiin* ja pudistelee päätänsä). Ei, vaikka surma perisi, minä en ymmärrä, että te voitte olla niin tuhma.

SOLNESS. Tuhma? Olenko minä sitten niin kovin tuhma?

HILDE. Kyllä, sitä te todella olette. Että te viitsitte uhrata aikaanne opettaaksenne noita nuoria nulikoita, se minua —

SOLNESS (hätkähtää). Entä sitten? Ja miksi se ei kelpaisi?

HILDE (nousee, puolittain vakavasti, puolittain hymyillen). Hyi sellaista; ei toki, rakentaja! Mitä se toimittaa! Kenelläkään muulla kuin Teillä ei pitäisi olla lupaa rakentaa. Teidän pitäisi saada tehdä sitä

aivan yksin. Tehdä itse kaikki. Nyt sen saitte kuulla.

SOLNESS (tahtomattaankin huudahtaen). Hilde —!

HILDE. No niin?

SOLNESS. Mistä ihmeestä te olette johtunut sitä ajattelemaan?

HILDE. Onko se Teidän mielestänne pätkähassu ajatus?

SOLNESS. Ei, ei *silti*. Mutta nytpä sanon teille jotakin.

HILDE. No niin?

SOLNESS. Minä täällä — alinomaa — hiljaisuudessa ja yksinäisyydessä — haudon yhä sitä samaa ajatusta.

HILDE. Niin, se nyt minusta on varsin ymmärrettävää, se.

SOLNESS (katselee hieman pälyvästi *Hildeen*). Ja sen kai Te jo olette huomannut?

HILDE. En, en tosiaan.

SOLNESS. Mutta kun Te — sanoitte uskovanne, että minä olin noin — päästä vialla? Noin, eräässä seikassa —?

HILDE. Oh, minä ajattelin silloin aivan toista.

SOLNESS. Mitä toista sitten?

HILDE. Mitäpä siitä, olkoon se yhdentekevää.

SOLNESS (astelee yli permannon). Niin, niin, — miten vain tahdotte. (Pysähtyy ulkoneman aukkoon). Tulkaahan tänne, niin näytän teille jotakin.

HILDE (menee lähemmäksi). Mitä sitten?

SOLNESS. Näettekö, tuolla puutarhassa —?

HILDE. Niin, mikä siellä?

SOLNESS (osoittaa ulos). Aivan tuon suuren kivenlouhospaikan yläpuolella —?

HILDE. Tuo uusi talo, sitäkö tarkoitatte?

SOLNESS. Niin, rakenteilla oleva talo. Jo melkein valmis.

HILDE. Siinä on tavattoman korkea torni, mikäli näen.

SOLNESS. Telineet vielä ympärillä.

HILDE. Onko se teidän uusi talonne?

SOLNESS. On.

HILDE. Se, johon te pian muutatte?

SOLNESS. Niin.

HILDE (katsoo *Solnessiin*). Onko siinäkin talossa lapsenkamareita?

SOLNESS. Kolme, niinkuin täällä.

HILDE. Eikä lapsia.

SOLNESS. Ei tulekaan.

HILDE (suu puolittain hymyssä). Hm. eikös ollutkin niinkuin jo aavis —!

SOLNESS. Aavistitte, että?

HILDE. Että Te olette — hiukan — hullu kuitenkin.

SOLNESS. Tätäkö asiaa Te ajattelitte.

HILDE. Niin, noita lapsenkamareita, tuolla, jossa olin yötä.

SOLNESS (alentaen ääntänsä). Meillä *on ollut* lapsia. — Alinella ja minulla.

HILDE (katsoo jännityksessä *Solnessiin*). On *ollut* —!

SOLNESS. Kaksi pikku poikaa. Molemmat he olivat saman ikäisiä.

HILDE. Kaksoiset siis.

SOLNESS. Niin, kaksoiset. Siitä on nyt yksitoista — kaksitoista vuotta.

HILDE (hellävaroen). Ja ne molemmat ovat siis —? Niitä kaksoisia ei Teillä ole enää?

SOLNESS (sisäisesti liikutettuna). Meillä oli ne ainoastaan noin kolmisen viikkoa. Tahi tuskin sitäkään. (Välittömästi huudahtaen.) Oi, Hilde, miten sanomattoman hyvä on, että tulitte tänne! Sillä nyt viimeinkin olen saanut jonkun, jonka kanssa voin puhua!

HILDE. Ettekö sitten voi tehdä sitä — *hänenkin* kanssaan?

SOLNESS. En tästä asiasta. En sillä tavoin kuin minä tahdon ja minun *täytyy*. (Raskaasti). Enkä monesta muustakaan.

HILDE (hillitysti). *Sitäkö* Te vain tarkoittitte, kun sanoitte, että tarvitsitte minua?

SOLNESS. Lähinnä kai *sitä*. Eilen nimittäin. Sillä tänään en tiedä enää aivan varmaan — (keskeyttäen puheensa). Mutta, tulkaa tänne istumaan. Asettukaa tuohon sohvaan, — niin näette puutarhaan. (*Hilde* istuu tuohon sohvan kulmaan. *Solness* vetää tuolin lähemmäksi *Hildeä*.) Haluatteko Te sitä kuulla?

HILDE. Kyllä, minä kuuntelen Teitä kovin mielelläni.

SOLNESS (istuutuu). Sittenpä minä kerron Teille kaikki.

HILDE. Nyt näen minä sekä puutarhan että Teidät, rakentaja Solness. Kertokaa siis minulle! Heti!

SOLNESS (osoittaa kulma-ikkunaa). Tuolla mäellä, tuolla, — jossa näitte äsken tuon uuden rakennuksen —

HILDE. Niin?

SOLNESS. — siellä asuimme, Aline ja minä, ensimmäiset vuotemme. Sillä siellä oli siihen aikaan vanha talo, joka oli ollut hänen äitinsä oma. Ja sen saimme äidin kuoleman jälkeen. Ja koko tuon suuren puiston saimme.

HILDE. Oliko siinäkin talossa torni?

SOLNESS. Ei tornin rahtuakaan. Se oli suuri, ruma puulaatikko ulkoa katsoen. Mutta kuitenkin sievä ja kodikas sisältä.

HILDE. Revittekö Te tuon vanhan ramun pois?

SOLNESS. Ei. Se paloi meiltä.

HILDE. Kaikkineen?

SOLNESS. Niin.

HILDE. Oliko se Teille suuri onnettomuus?

SOLNESS. Miten sen ottaa. Rakennusmestarina minä pääsin vauhtiin sen tulipalon avulla.

HILDE. No, entä —?

SOLNESS. Me olimme juuri siihen aikaan saaneet ne kaksi poikaa —

HILDE. Niin, nuo poloiset kaksoiset.

SOLNESS. Ne tulivat niin terveinä ja viihtyvinä maailmaan. Ja päivä päivältä ne kasvoivat, niin että saattoi ihan silmillä nähdä.

HILDE. Pikkulapset kasvavat nopeasti ensi aikoina.

SOLNESS. Oli ihanin näky, mitä olla voi, kun Aline lepäsi vuoteessa niiden kanssa. — Mutta sitten se tulipalo-yö —

HILDE (jännityksessä). Mitä tapahtui? Sanokaa! Paloiko kukaan?

SOLNESS. Ei; ei palanut. Kaikki pelastettiin talosta vahingotta —

HILDE. No, mutta mitä sitten —?

SOLNESS. Peljästyminen oli täristänyt Alinea niin kauhean kovasti. Tulipalon hälinä, — pako talosta — suin päin, — ja keskellä jäätävän-kylmää yötä —. Sillä täytyihän heidät kantaa ulos sellaisinaan, niinkuin he vielä olivat vuoteessa. Sekä hän itse että pikkuiset.

HILDE. Eivätkö ne kaksi sitten sitä kestäneet?

SOLNESS. Kyllä, *ne* kestivät sen. Mutta Aline sairastui kuumeeseen. Ja se meni maitoon. Sillä hän tahtoi välttämättä imettää niitä. Sillä se oli hänen velvollisuutensa, sanoi hän. Ja meidän molemmat pikku poikamme, ne — (pusertelee käsiään) ne — oih!

HILDE. Ne eivät kestäneet *sitä*?

SOLNESS. Niin, ne *eivät* sitä kestäneet! *Se* riisti ne meiltä.

HILDE. Se mahtoi olla teistä kauhean kovaa.

SOLNESS. Kauheaa minustakin. Mutta kymmenen kertaa kovempaa Alinesta. (Puristaa kätensä nyrkkiin sisäisestä salatusta raivosta.) Oh, että sellaista saa tapahtua tässä maailmassa! (Lyhyesti ja lujasti.) Siitä päivästä alkaen, jolloin ne kadotin, olen rakentanut kirkkoja peräti vasten mielin.

HILDE. Ehkette mielellänne sitäkään kirkontornia siellä meidän puolessa?

SOLNESS. En. Tiedän sanoa, että minä olin sangen iloinen ja tuntui kevyeltä, kun olin saanut sen käsistäni pois.

HILDE. Sen *minäkin* tiedän.

SOLNESS. Ja nyt minä en rakenna enää koskaan — koskaan mitään sellaista! En enempää kirkkoja kuin niiden tornejakaan!

HILDE (nyökäyttää verkalleen päätänsä). Ainoastaan taloja, joissa ihmiset voivat asua..

SOLNESS. Koteja ihmisiä varten.

HILDE. Mutta sellaisia koteja, joissa on korkeat tornit ja viirit huipussa.

SOLNESS. Mieluimmin sellaisia. (Alkaa puhua keveämmällä sävyllä.) Niin, katsokaas, — kuten sanottu, se tulipalo se auttoi minut siivilleni. Rakennusmestarin alalla, nimittäin.

HILDE. Miksi ette sano itseänne oikeaksi arkkitehdiksi, niinkuin muutkin?

SOLNESS. En ole opiskellut tarpeeksi perinpohjaisesti, joten en sitä ole. Mitä osaan, olen enimmäkseen itse mietiskellyt ja keksinyt.

HILDE. Mutta siivillenne te pääsitte?

SOLNESS. Tulipalon jälkeen, niin. Melkein koko puiston paloittelin huvilapalstoiksi. Ja siellä sain rakennella aivan miten itse tahdoin. Ja sitten edistyin tietysti vinhaa vauhtia.

HILDE (katselee tutkivasti Solnessia). Te mahdatte olla tavattoman onnellinen mies, te, jolla on tällaista.

SOLNESS (synketen). Onnellinen? Puhutteko *Tekin* sillä tavoin? Niinkuin kaikki muutkin.

HILDE. Kyllä, sillä mielestäni teidän pitäisi olla. Kun Te vain voisitte olla ajattelematta noita kahta pikkulasta, niin —

SOLNESS (verkalleen) Niitä kahta, — niistä ei ole helppo päästä erilleen Hilde.

HILDE (hiukan epävarmasti). Ovatko ne yhä niin kovasti haittana? Niin pitkät, pitkät ajat myöhemmin?

SOLNESS (katsoo tiukasti Hildeen, vastaamatta). Onnellinen mies. Te sanoitte.

HILDE. Hm. mutta *ettekö* Te sitä ole, — muussa suhteessa?

SOLNESS (katselee yhä edelleen Hildeä silmiin). Kun minä kerroin Teille tästä tulipalosta —

HILDE. Niin?

SOLNESS. Eikö siinä ollut eräs erityinen ajatus, johon Teidän huomionne voi kiintyä?

HILDE (miettii ympäri päänsä). En. Mikä ajatus se sitten olisi ollut?

SOLNESS (hillityn painokkaasti). Ainoastaan sen tulipalon avulla minä sain tilaisuuden rakentaa koteja ihmisille. Kodikkaita, lämpöisiä, valoisia koteja, joissa isä ja äiti ja lapsiliuta saattoivat elää siinä turvallisessa ja iloisessa tiedossa, että on ylen suuri onni elää maailmassa. Ja varsinkin onni, että on toistensa oma — kaikissa, suurissa ja pienissä asioissa.

HILDE (innokkaasti). Niin, mutta eikö se Teille ole suuri onni, että Te voitte luoda sellaisia ihania koteja?

SOLNESS. Entä tuo hinta, Hilde! Kauhea hinta, jonka *minä* sain maksaa *päästäkseni* niitä rakentamaan.

HILDE. Mutta eikö sitä sitten voi mitenkään saada mielestä pois?

SOLNESS. Ei. Sillä päästäkseni rakentamaan koteja muille täytyi minun luopua, — luopua ainaiseksi itse omasta kodista. Tarkoitin: saamasta kotia lapsiparvelle. Ja myöskin isälle ja äidille.

HILDE (varovasti). Mutta täytyikö Teidän siitä luopua? Ainaiseksi sanoitte?

SOLNESS (nyökkää verkalleen). Sen maksoi se onni, josta ihmiset juttelevat! (Hengittää raskaasti.) Se onni, — hm, — sitä onnea ei annettu halvalla, Hilde.

HILDE (samaa sävyyn kuin äskenkin). Mutta eikö sitä asiaa enää voisi korjata?

SOLNESS. Ei koskaan maailmassa! Ei koskaan. Sekin on tulipalon seuraus. Ja myöskin Alinen sairauden sittemmin.

HILDE (katsoo *Solnessiin* epämääräisin ilmein). Ja kuitenkin Te laaditte noita lastenkamareita.

SOLNESS (vakavasti). Ettekö ole koskaan huomannut, Hilde, että kaikki mahdoton — ikäänkuin houkuttelee, kutsuu Teitä?

HILDE (aprikoitsee asiaa). Mahdotonko? (Vilkkaasti). Kyllä! Onko Teidänkin laitanne niin?

SOLNESS. Kyllä, niin on.

HILDE. Niinpä on sitten pikku peikkoa *Teissäkin*?

SOLNESS. Miksi peikkoa?

HILDE. Miksi Te sitten sellaista nimittäisitte?

SOLNESS (nousee). Niin, ehkäpä olette oikeassa. (Kiivaasti.) Mutta eikö minusta *tulisi* peikko, — kun minulle aina ja alinoma käy kaikessa näin! Aivan kaikessa!

HILDE. Kuinka tarkoitatte?

SOLNESS (hilliten sisäistä järkkymystään). Huomatkaa nyt, Hilde, mitä Teille sanon. Kaikki, mitä minä saavutin toimimalla, rakentamalla, luomalla jotakin kauneutta, lämpöistä ja turvallista kodikkuutta tarkoittavaa, — jopa jotain suurenmoistakin — (puristaa kätensä nyrkkiin.) Oh, eikö sitä ole kauhea ajatellakin —!

HILDE. *Mikä* se niin kauhea on?

SOLNESS. Että minun täytyy nyt kaikkea sitä alinoma mitata ja punnita. Maksaa siitä. Ei rahalla. Vaan ihmisonnella. Eikä pelkästään omalla onnellani. Vaan muidenkin. Niin, niin, huomaatteko sen, Hilde! *Sen* on minun taiteilijalinnani maksanut minulle — ja muille. Ja jok'ainoa päivä täytyy minun täällä nähdä, että se hinta maksetaan puolestani yhä uudestaan. Ja yhä uudestaan, — samaa kiertoa!

HILDE (nousee ja katselee päätänsä kääntämättä yhä *Solnessiin*). Nyt

Te ajattelette varmaankin *häntä*.

SOLNESS. Kyllä. Lähinnä Alinea. sillä hänelläkin oli elämäntehtävä. Aivan yhtä hyvin kuin minullakin omani. (Vapisevin äänin.) Mutta hänen elämäntehtävänsä, sen täytyi pilautua, sen täytyi pirstoutua, murskautua, — että *minun* tehtäväni pääsisi eteenpäin jonkinlaiseen suureen voittoon. Sillä, kuulkaapas, Alinellakin — hänelläkin oli rakentajan lahjat.

HILDE. Hänelläkin? Rakentajan?

SOLNESS (pudistaa päätänsä). Ei talojen eikä tornien tai viirien, — taikka muun sellaisen, mitä minä täällä harjoittelen —

HILDE. Niin, mutta *minkä* sitten?

SOLNESS (hellästi liikutettuna). Lahjat rakentaa pieniä lapsensieluja, Hilde. Rakentaa lapsensieluja sellaisiksi, että niistä varttuisi sopusuhtaisia ja muodoiltaan jaloja ja kauniita. Että niistä nousisi soleita, täysikasvuisia ihmisiä. *Siihen* Alinella oli taipumukset. — Ja kaikki se, se on nyt tuossa! Käyttämättä — ja käyttämättä ainaiseksi. Eikä hyödyksi mihinkään maailmassa! — Aivan kuin sorakasa tulipalon perästä.

HILDE. Niin, mutta vaikka nyt niin olisikin —?

SOLNESS. Se *on* niin. Se on. Minä tiedän sen.

HILDE. Niin, mutta *Te* ette toki ole siihen millään tavoin synnä.

SOLNESS (luo häneen katseensa ja nyökäyttää hitaasti päätänsä). Siinäpä se onkin, se suuri ja kauhea kysymys. Siinä piilee se epäily, joka kalvaa minua aina, — yötä ja päivää.

HILDE. Ettäkö *Te* —

SOLNESS. Niin, oletetaan, että minä olisin siihen synnä. *Jollakin* tavalla nimittäin.

HILDE. Tekö! Synnä tulipaloon!

SOLNESS. Kaikkeen. Aivan kaikkeen. — Ja kuitenkin kai — aivan viattomasti.

HILDE (katsoo huolestuneena *Solnessiin*). Oh, rakentaja Solness. — kun *Te* tuollaista voitte puhua, niin *Tehän* olette — sairas kuitenkin.

SOLNESS. Hm, — en tule koskaan maailmassa oikein terveeksi *siinä* suhteessa.

(*Ragnar Brovik* avaa varovasti vasenta nurkkaovea.

Hilde kävelee jälleen edestakaisin.)

RAGNAR (nähdessään *Hilden*). Oh —. Anteeksi, herra Solness — (aikoo vetäytyä takaisin ovesta)

SOLNESS. Ei ei, tulkaa vain. Niin siitä tulee selvä.

RAGNAR. Niin kyllä, — se olisi hyvä!

SOLNESS. Isänne ei voi paremmin, kuulin täällä.

RAGNAR. Isäni menee nopeasti menojaan. Ja siksi pyydän *Teitä* hartaasti. — kirjoittakaa pari hyvää sanaa puolestani johonkin piirustuksistani! Jotakin isän lukea ennenkuin hän —

SOLNESS (kiivaasti). *Te* ette saa puhua minulle enää noista piirustuksistanne!

RAGNAR. Oletteko niitä katsellut?

SOLNESS. Kyllä, — olen katsellut.

RAGNAR. Ja niistä ei ole mihinkään? Eikä *minusta* ole mihinkään?

SOLNESS. (karttelevasti). Jääkää *Te* vain tänne, Ragnar, *Te* saatte kaikki niinkuin itse tahdotte. Niin voitte naida Kaijan. Elää huolia vailla. Ehkä onnellisinakin. Kun ette vain ryhdy rakentelemaan.

RAGNAR. Niin, niin, sitten minun täytyy mennä kotiin ja sanoa se isälle. Sillä minä lupasin sen hänelle. *Täytyykö* minun sanoa isälleni tällaista juuri ennen hänen kuolemaansa?

SOLNESS (sieluntuskissaan). Oh, sanokaa hänelle, — sanokaa mitä tahdotte, minusta nähden! Parasta, ettette sano hänelle mitään. (Purkaen välittömästi.) Minä en voi menetellä muutoin kuin nyt

menettelen, Ragnar.

RAGNAR. Saanko sitten ottaa mukaan piirustukset?

SOLNESS. Kyllä, ottakaa ne, — ottakaa vain! Ne ovat tuossa pöydällä.

RAGNAR (menee pöydän luokse). Kiitoksia.

HILDE (laskee kätensä piirustussalkulle). Ei, ei antaa niiden olla.

SOLNESS. Miksikä niin?

HILDE. Sillä *minäkin* tahdon katsella vähän niitä.

SOLNESS. Mutta Tehän *olette* jo — (*Ragnarille.*) No, jättäkää ne nyt sitten tänne.

RAGNAR. Mielelläni.

SOLNESS. Ja menkää heti kotiin isänne luokse.

RAGNAR. Niin, kai minun täytyy.

SOLNESS (aivan kuin epätoivon vallassa). Ragnar, — Te ette saa vaatia minulta mitään sellaista, jota minä en *voi!* Kuuletteko. Ragnar! Teette *saa!*

RAGNAR. En, en. Anteeksi — (kumartaa ja poistuu).

(*Hilde* menee kuvastimen luo ja istuu sitä lähelle tuolille.)

HILDE (katsoo vihastuneena *Solnessiin*). Nyt Te teitte oikein pahoin.

SOLNESS. Niinkö *Teidänkin* mielestänne?

HILDE. Niin, oikein rumasti ja pahoin teitte. Ja kova ja häijy ja julma teko se oli.

SOLNESS. Te ette ymmärrä, minkälaista *minun* on.

HILDE. Sittenkin —. Ei, Te ette saa olla sellainen. Te.

SOLNESS. Sanoittehan itse äsken, että ainoastaan *minun* piti saada rakentaa.

HILDE. Niin voin kyllä *minä* sanoa. Mutta ette *Te*.

SOLNESS. Minä kai parhaiten. Minä, joka olen niin kalliisti paikkani ostanut.

HILDE. Kylläkin, — jollain jota Te sanotte kotoiseksi onneksi — ja muulla sellaisella.

SOLNESS. Ja päällepäätteeksi sieluni rauhalla.

HILDE (nousee paikaltaan). Sielunne rauhalla! (Sydämellisesti.) Niin, niin, siinä olette oikeassa! — Rakentaja-raukka. — Tehän kuvittelette, että —

SOLNESS (naurahtaen hiljaista, omituista kurkkunaurua). Istukaa nyt jälleen tuohon, Hilde. Niin kerron Teille hullunkurisen asian.

HILDE (jännityksessä istahtaa jälleen). No niin?

SOLNESS. Se kuuluu naurettavalta seikalta. Sillä koko juttu koskee vain pientä savupiipun halkeamaa, näettekös.

HILDE. Niinkö, eikö muuta?

SOLNESS. Ei aluksi.

(*Solness* siirtää tuolinsa lähemmäksi *Hildeä* ja istuu.)

HILDE (kärsimättömänä iskee polveensa). Se savupiipun halkeama siis!

SOLNESS. Minä olin huomannut sen halkeaman jo kauan, kauan ennenkuin tuli pääsi irti. Joka kerta, kun kävin ullakolla, katsoin oliko se siinä vielä.

HILDE. Ja se oli?

SOLNESS. Oli, sillä kukaan muu ei siitä tiennyt.

HILDE. Ettekä Te puhunut siitä kenellekään?

SOLNESS. En: en puhunut.

HILDE. Ettekä aikonut savupiippua korjatakaan?

SOLNESS. Aioin kyllä, — mutta siitä ei tullut mitään. Joka kerta kun aioin siihen ryhtyä, tuntui aivan kuin jokin käsi olisi työntynyt väliin. En vielä tänään, ajattelin. Huomenna kyllä. Ei siitä tullut mitään.

HILDE. Mutta miksi Te sitten sillä tavoin kuhnustelitte?

SOLNESS. Siksi, että päässäni pyöri omituisia tuumia. (Pitkään ja hillitysti.) Sen pienen mustan halkeaman avulla, joka oli savupiipussa, saatoin minä ehkä päästä siivilleni — rakentajana.

HILDE (tähystää eteensä). Se mahtoi olla jännittävää.

SOLNESS. Melkein vastustamatonta. Suorastaan voittamatonta. Sillä silloin näytti se minusta niin helpolta ja yhdentekevältä. Minä tahdoin, että sen piti tapahtua talviseen aikaan. Vähää ennen päivällistä. Minun piti muka olla ulkona ajeluttamassa hiukan Alinea pukki-reellä. Palvelijat kotona, he olivat muka lämmittäneet kovasti uuneja.

HILDE. Tietysti, sillä olihan sellaisena päivänä kova pakkanen?

SOLNESS. Aivan viiltävä — niinkuin tavallisesti siihen aikaan, ja palvelijat tahtoivat, että Alinella piti olla oikein hyvä ja lämmin kotiin palatessa.

HILDE. Sillä tietysti *hän* on yleensä viluinen.

SOLNESS. Sitä hän on, ja sitten piti meidän nähdä savu kotimatalla.

HILDE. Ainoastaan savu?

SOLNESS. Ensin savu. Mutta kun me tulimme muka puistoportille, niin koko vanha talo-rämä loimusi jo liekkien vallassa. Sillä tavoin minä sitä ajattelin.

HILDE. Mutta, hyvä Jumala, ettei sen pitänyt tapahtua juuri sillä tavoin!

SOLNESS. Niin, ihmetelkääpä sitä, Hilde.

HILDE. Mutta kuulkaahan, rakennusmestari Solness. Oletteko nyt tosiaan aivan varma, että tuli pääsi irti siitä pienestä savupiipun halkeamasta?

SOLNESS. En laisinkaan, päinvastoin. Minä olen aivan varma siitä, ettei savupiipun halkeamalla ollut mitään syytä koko tulipaloon.

HILDE. Mitä kummaa!

SOLNESS. Saatiin täysin selville, että tuli pääsi irti eräässä vaatekonttoreista, — aivan toisessa päässä taloa.

HILDE. Mutta mitä te sitten loruillette tuosta haljenneesta savupiipusta!

SOLNESS. Saanko puhua hiukan enemmän Teidän kanssanne, Hilde?

HILDE. Kyllä, jos puhutte järkevän tavalla, niin —

SOLNESS. Minä koettelen.

(Siirtää tuolinsa lähemmäksi *Hildeä*.)

HILDE. No antaa tulla nyt, *Solness*.

SOLNESS (tuttavallisesti). Ettekö Tekin, Hilde, usko, että on muutamia erityisiä, valittuja ihmisiä, jotka ovat saaneet armon ja vallan ja voiman toivoa jotakin, haluta jotakin, *tahtoa* jotakin — niin sitkeästi ja niin — niin horjumattomasti — että he lopulta sen *saavat*. Ettekö Te niin usko?

HILDE (määrittelemätön ilme silmissään). Jos niin on asian laita, saadaan kerran nähdä — olenko minä niitä valittuja.

SOLNESS. *Yksinään* ei ihminen niin suuria saa aikaan. Oh, ei, apulaiset ja palvelijat, — niiden siinä täytyy olla mukana, heidänkin, että siitä jotakin tulisi. Mutta hepä eivät tule koskaan itsestään. Heitä täytyy oikein hellittämättä kutsua. Sisäisesti, ymmärrättehän.

HILDE. Mitä apulaisia ja palvelijoita ne ovat?

SOLNESS. No, siitä voimme puhua toisena kertana. Pysykäämme nyt tässä tulipalo-asiassa.

HILDE. Ettekö luule, että se tulipalo olisi tullut ilmankin, vaikka Te ette olisi sitä toivonut?

SOLNESS. Jos talo olisi ollut vanhan Knut Brovikin oma, niin kuunaan se ei olisi palanut *hänelle* näin sopivasti. Siitä minä olen aivan varma. Sillä hän ei osaa kutsua apulaisia, eikä palvelijoitakaan. (Nousee rauhattomana paikaltaan.) Nähkääs nyt, Hilde, — minä se siis kuitenkin olen syynä siihen, että molemmat pikkupojat saivat maksaa sen hengellään. Ja enkö minä ole syynä siihenkin, ettei Alinesta tullut *sitä*, joka hänestä olisi pitänyt tulla ja voinut tulla. Ja joksi hän enimmin halusi.

HILDE. Niin, mutta kun ne nyt ovatkin ne apulaiset ja palvelijat, jotka sen —?

SOLNESS. Kuka apulaisia ja palvelijoita kutsui? Sen tein *minä*! Ja silloin ne tulivat ja alistuivat minun tahtooni. (Yhä levottomampana.) Sitä se on, mitä kunnan ihmiset sanovat eräiden hyväksi onneksi. Mutta minäpä sanon teille, minä, miltä se onni maistaa. Se on niinkuin suuri nahkaton läiskä tuossa rinnassa. Ja ne apulaiset ja palvelijat nylkevät nahkakappaleita toisten ihmisten ruumiista tukkiakseen *minun* haavaani! — Mutta se haava ei parane kuitenkaan. Ei koskaan, — koskaan! Oi, jos Te tietäisitte, kuinka sitä joskus kalvaa ja kirvelee.

HILDE (katsoo tarkkaavasti *Solnessiin*). Te olette sairas, rakentaja Solness. Sangen sairas, melkein luulen.

SOLNESS. Sanokaa: *Hullu*! Sillä sitähän tarkoitatte.

HILDE. Ei, en luule, että teidän järjessänne on juuri vikaa.

SOLNESS. *Missäs* sitten? Sanokaa.

HILDE. Haluaisinpa tietää, ettekö Te ole syntynyt maailmaan hintelällä omallatunnolla varustettuna.

SOLNESS. Hintelä omatunto? Mikä peijakas se on?

HILDE. Tarkoiton että Teillä on omatunto kovin heikkotekoinen. Niin arkarakenteinen. Ei siedä kouraisua. Ei nostaa ja kantaa sitä, mikä on raskasta.

SOLNESS (murahdellen). Hm! Minkälaisen pitäisi sitten omantunnon mielestänne olla, jos saan kysyä?

HILDE. Teillä soisin omantunnon olevan toisenlaisen — oikein rotevatekoisen.

SOLNESS. Mitä? Rotevatekoisen? Ja onko Teillä sitten rotevatekoinen omatunto?

HILDE. Kyllä, sen uskon. Niin olen ainakin huomannut.

SOLNESS. Se ei liene ollut varsin kovassa kokeessakaan.

HILDE (värähtävä nykäys suupielessä). Oh, ei ollut niinkään helppoa lähteä isän luota, josta minä pidän niin hirveästi.

SOLNESS. Kuinka! Näin parin kuukauden ajaksi —

HILDE. Minä en koskaan enää tule sinne takaisin.

SOLNESS. Ette koskaan? Miksi Te sitten matkustitte hänen luotaan?

HILDE (puolittain vakavana, puolittain kujeillen). Oletteko Te taas unohtanut, että ne kymmenen vuotta ovat lopussa?

SOLNESS. Oh, joutavia. Tapahtuiko Teille kotona jotakin haitallista? No?

HILDE (täysin vakavana). Kyllä, *tuo*, täällä *sisälläni*, joka ajoi ja suomitsi minut tulemaan tänne. Ja hokutteli ja veti tulemaan.

SOLNESS (kiihkeästi). Siinä se on! Siinä se nyt on, Hilde! Teissäkin asuu peikko. Aivan kuin minussa. Sillä peikko, näettekö, — *peikko* se on, joka kutsuu ulkopuolella olevia voimia. Ja silloin *täytyy* ihmisen taipua, — tahtoi tahi ei.

HILDE. Minä luulen melkein, että olette oikeassa, rakentaja Solness.

SOLNESS (käyskentelee edestakaisin). Oi, maailmassa on niin suunnattoman paljon paholaisia, joita ihminen ei näe, Hilde!

HILDE. Paholaisiako vielä?

SOLNESS (pysähtyy). Kilttejä paholaisia ja häijyjä paholaisia. Kultatukkaisia ja mustapäitä. Kunpa ihminen vain tietäisi, vaaleatko vai tummat ovat meihin tarttuneet! (Kiertelee sinne tänne huoneessa.) Ho hoi, silloinpa ei olisi mitään hätää!

HILDE (seuraa häntä katseillaan). Tai jos ihmisellä olisi oikein rehevä, uhkean terve omatunto. Niin että hän *uskaltaisi*, mitä mieluummin tahtoisi.

SOLNESS (pysähtyy kuvastinpöydän ääreen). Minä puolestani luulen, että enimmät ovat siinä suhteessa yhtä raihnaistekoisia kuin minä.

HILDE. Saattaa olla mahdollista.

SOLNESS (nojailee pöytään). Saduissa — Oletteko lukenut vanhoja satukirjoja?

HILDE. Kyllä. Siihen aikaan kuin yleensä kirjoja luin —

SOLNESS. Niissä saduissa kerrotaan viikingeistä, jotka purjehtivat vieraihin maihin; ryöstivät ja polttivat ja löivät hengiltä miehet —

HILDE. Ja ottivat naiset vangiksi —

SOLNESS. — ja pitivät heidät —

HILDE. — ja veivät kotiinsa laivoillaan —

SOLNESS. — ja kohtelivat heitä niinkuin — niinkuin pahimmat metsän peikot.

HILDE (katsoo eteensä puolittain hämärtyvin silmin). Se mahtoi olla jännittävää.

SOLNESS (naurahtaa lyhyesti, murahtavalla äänellä). Nimittäin ottaa naisia vangiksi?

HILDE. Ei, *joutua* otetuksi.

SOLNESS (katsoo tuokion Hildeen). Vai — niin.

HILDE (aivan kuin keskeyttääkseen). Mutta mitä Te aioitte sanoakaan tällä jutullanne noista viikingeistä?

SOLNESS. Niin; sitä, että niillä miehillä, *niillä* oli rotevatekoinen omatunto. Kun he palasivat kotiin, kelpasi heille sekä ruoka että juoma. Ja iloisia he olivat kuin pienet lapset. Ja naiset sitten! He eivät monesti tahtoneet pois näiden miesten luota. Voitteko moista ymmärtää, Hilde?

HILDE. Sellaisia naisia minä voin erinomaisesti ymmärtää.

SOLNESS. Ohoh! Ehkäpä itsekin voisitte olla sellainen?

HILDE. Miksikä sitten en?

SOLNESS. Elää yksissä — vapaasta tahdosta — sellaisen väkivallan tekijän kanssa?

HILDE. Jos hän olisi väkivallantekijä, josta minä olisin alkanut oikein pitää, niin —

SOLNESS. Voisitteko Te sitten pitää moisesta miehestä?

HILDE. Hyvä Jumala, eihän sille itse mitään voi, kenestä on alkanut pitää.

SOLNESS (katsoo aprikoivasti neiti Wangeliin). Niin, ei; *se* asia riippuu kai siitä peikosta, joka ihmisessä asuu.

HILDE (lyhyesti naurahtaa). Ja noista monista siunatuista paholaisista, joiden hyvä tuttu *Te* olette. Sekä kultatukkaisista että mustapäistä.

SOLNESS (lämpöisesti ja hiljaa). Niin ollen minä toivon, että paholaiset ovat sääliväisiä Teitä kohtaan valinnassaan, Hilde.

HILDE. Minulle ovat ne jo valinneet. Kerta kaikkiaan.

SOLNESS (katsoo syvästi *neiti Wangelin* silmiin). Hilde, — Te olette kuin kesytön metsänlintu.

HILDE. Kaukana *siitä*. En piiloudu pensaihin.

SOLNESS. Ette, aivan niin. Paremminkin Teissä on petolintua.

HILDE. Paremmin — ehkä. (Ylen kiivaasti). Ja miksi ei olisi petolintua! Miksi en ajaisi riistaa, minäkin? Ottaisi saalista, jota tahdon! Jos saan kynteni siihen isketyksi. Jos saan sen voitetuksi.

SOLNESS. Hilde, — tiedättekö, mikä Te olette?

HILDE. Hm, olen jokin sellainen ihmelintu.

SOLNESS. Ei, Te olette kuin päivänsarastus. Kun katselen Teitä, — tuntuu kuin katselisin auringonnousuun.

HILDE. Sanokaa, rakentaja Solness, — oletteko varma, ettette joskus ole kutsunut minua? Sillä tavoin, sisäisesti, nimittäin?

SOLNESS (hiljaa ja verkkaan). Luulen melkein, että olen sen tehnyt.

HILDE. Mitä Te tahdoitte minusta?

SOLNESS. Te olette nuoruus, Hilde.

HILDE (hymyilee). Nuoruus, jota Te niin kovasti pelkäätte?

SOLNESS (nyökäyttää hitaasti päätänsä). Ja jota kohti minä pohjaltani hartaasti pyrin.

(HILDE nousee, menee pienen pöydän luo ja tuo sieltä Ragnar Brovikin piirustussalkun.)

HILDE (ojentaen vihkoa *Solnessille*). Näihin piirustuksiin Teidän siis —

SOLNESS (lyhyesti kieltäytyen). Pankaa nuo vehkeet pois. Minä olen ne jo katsellut.

HILDE. Niin, mutta Teidänhän on *kirjoitettava* niihin hänen hyväkseen.

SOLNESS. Kirjoitettava! En ilmaisna ikänä.

HILDE. Mutta kun tuo vanhus-parka makaa kuolemaisillaan! Ettekö voi tehdä sitä iloa hänelle ja hänen pojalleen ennenkuin he eroavat? Ja ehkäpä poika saisi sitten rakentaakin näiden piirustusten mukaan.

SOLNESS. Niin, siinäpä se juuri onkin, että hän *saisi*. Siitä hän on kyllä pitänyt huolen, — se hyvä herra.

HILDE. Mutta taivahinen, — jos niin on, — ettekö sitten voisi hiukkasen valehdella?

SOLNESS. Valehdella? (Raivostuen.) Hilde, — viekää heti pois nuo hiiden piirustukset!

HILDE (vetäisee salkkua hieman lähemmäksi itseään). Kas kas, — älkäähän nyt purko. — Te puhuitte äsken peikoista. Minun mielestäni Te itse käyttäydytte kuin peikko. (Katselee ympärilleen.) Missä Teillä on mustetta ja kynä?

SOLNESS. Ei ole tässä huoneessa.

HILDE. Mutta tuolla neidin pöydällä kai on —

SOLNESS. Pysykää siinä, Hilde! — Enkö voisi hiukan valehdella, sanoitte. Kyllä, hänen vanhan isänsä vuoksi sen voisin tehdä. Sillä hänet minä olen kerran nujertanut. Nakannut syrjään.

HILDE. Hänetkin?

SOLNESS. Minun täytyi saada paikka itselleni. Mutta tämä Ragnar, — hänen ei pidä millään ehdolla päästä esille.

HILDE. Raukka, se yritys lieneekin turha. Kun hän ei kerran pysty mihinkään, niin —

SOLNESS (tulee lähemmäksi Hildeä, katsoo häneen ja sanoo kuiskaamalla). Jos Ragnar Brovik pääsee esille, niin lyö hän maahan *minut!* Murskaa minut, — aivan kuin minä ennen hänen isänsä.

HILDE. *Teidätkö* murskaa? Pystyykö hän sitten johonkin?

SOLNESS. Kyllä, siitä saatte olla varma, että *hän* se juuri pystyykin! Hän on sitä nuorisoa, joka on valmis kolkuttamaan oveen, ja tekee tyhjäksi koko rakennusmestari Solnessin.

HILDE (katsoo hiljaisen moittivasti *Solnessiin*). Ja kuitenkin Te tahdoitte sulkea häneltä oven. Hyi sellaista rakentajaa!

SOLNESS. Se on maksanut minulle paljon sydänverta, se taistelu, jonka olen taistellut. — Ja sitäpaitsi minä pelkään, etteivät nuo apulaiset ja palvelijat tottele enää minua.

HILDE. Silloin saatte koettaa siivosti ominpäin. Ei ole muuta neuvoa.

SOLNESS. Toivottoman turhaa, Hilde. Käänte tulee. Ennemmin tai myöhemmin. Sillä kosto on armoton.

HILDE (tuskissaan, pitelee korviansa). Älkää puhuko noin! Tahdotteko aivan surmata minut! Ottaa minulta kaiken, joka on kalliimpi henkeäni!

SOLNESS. Ja mikä se sitten on?

HILDE. Nähdä Teidät *suurena*. Nähdä Teidät seppelä kädessä. Korkealla, korkealla tornissa. (Jälleen rauhallisena.) No, antakaa nyt tänne lyijykynä. Sillä lyijykynä kai Teillä on.

SOLNESS (ottaa esille taskukirjansa). Tässä on.

HILDE (avaa piirustussalkun sohvapöydällä). Hyvä. Ja sitten me asetumme tähän istumaan. Me kahden, rakentaja Solness.

(*Solness* istuu pöydän ääreen.)

HILDE (seisoo *Solnessin* takana, nojautuen tuolinsa selkämykseen). Ja nyt kirjoitetaan piirustuksiin. Oikein, oikein kauniisti ja lämpimästi kirjoitetaan. Tämän häijyn Roarin hyväksi — vai mikä hänen nimensä olikaan?

SOLNESS (kirjoittaa muutaman rivin, kohottaa päätänsä ja katsoo *Hildeen*). Sanokaapas minulle eräs seikka, Hilde.

HILDE. Niin?

SOLNESS. Kun Te olette odottanut minua siellä kymmenen vuotta, —

HILDE. Niin, sitten?

SOLNESS. Miksi ette kirjoittanut minulle? Että olisin ehkä saattanut vastata Teille.

HILDE (nopeasti). Ei ei, ei! *Sitähän* minä juuri en tahtonutkaan.

SOLNESS. Miksikä ette?

HILDE. Minä pelkäsin, että kaikki olisi silloin saattanut särkyä käsiini. — Mutta meidänhän piti kirjoittaa piirustuksiin.

SOLNESS. Niin. tosiaankin.

HILDE (kumartuu eteenpäin ja katsoo, kun *Solness* kirjoittaa). Noin hyvää ja sydämellistä. Oh, kuinka minä vihaan — kuinka vihaan tuota Roaldia —

SOLNESS (kirjoittaen). Ettekö ole koskaan pitänyt jostakin henkilöstä, oikein, Hilde?

HILDE (kovalla äänensävyllä). Mitä Te sanoitte?

SOLNESS. Sanoin, ettekö ole koskaan pitänyt jostakin henkilöstä.

HILDE. Jostakin toisesta kai tarkoittatte?

SOLNESS (katsoo ylös *Hildeen*). Niin, jostakin toisesta. Ettekö koskaan? Näiden kymmenen vuoden kuluessa? Ette kertaakaan?

HILDE. Olen, kerran kylläkin. Kun olin oikein raivoissani Teille, siksi, että ette tullut.

SOLNESS. Silloin välititte toisistakin?

HILDE. Hiukkasen. Viikon päivät ehkä. Herranen aika, rakentaja Solness,

Tehän tiedätte, mitä sellainen on.

SOLNESS. Hilde, — mitä varten Te tänne tulitte?

HILDE. Älkää hukatko aikaa loruihin. Tuo vanha mies-parka voisi ehkä sillä välin kuolla.

SOLNESS. Vastatkaa minulle, Hilde. Mitä Te minusta tahdotte?

HILDE. Minä tahdon kuningaskuntani.

SOLNESS. Hm — (vilkaisee vasemmalla olevaan oveen ja kirjoittelee yhä edelleen piirustuksiin).

(*Rouva Solness* tulee samassa sisään. Hänellä on tavarakääröjä mukanaan.)

ROUVÄ SOLNESS. Tässä toin jo hiukan mukanani Teille, neiti Wangel. Suuret paketit lähetetään perästä.

HILDE. Oh kuitenkin, kuinka sanomattoman kiltisti teitte siinä.

ROUVA SOLNESS. Ainoastaan velvollisuuteni. Ei mitään muuta.

SOLNESS (silmäilee kirjoittamaansa). Aline!

ROUVA SOLNESS. Niin?

SOLNESS. Näitkö, oliko hän — konttoristineiti siellä?

ROUVA SOLNESS. Näin, tietysti *hän* siellä oli.

SOLNESS (sulkee piirustusvihkon). Hm —

ROUVA SOLNESS. Seisoi pulpetin ääressä, niinkuin hän seisoo aina, kun minä menen läpi huoneen.

SOLNESS (nousee paikaltaan). Niinpä minä siis annan tämän hänelle. Ja sanon hänelle, että —

HILDE (ottaa laukun *Solnessilta*). Oh ei, sallikaa se ilo minulle. (Lähtee ovea kohti, mutta kääntyy vielä.) Mikä hänen nimensä on?

SOLNESS. Hän on neiti *Fosli*.

HILDE. Uh, tuohan kuuluu niin kylmältä. Ristimänimi, tarkoitin?

SOLNESS. Kaija, — luullakseni.

HILDE (Hilde avaa oven ja huutaa toiseen huoneeseen). Kaija! Tulkaa tänne. Kiireesti! Herra Solness tahtoo puhutella Teitä.

(*Kaija Fosli* tulee salin ovelle.)

KAIJA (katsoo pelästyneenä *Solnessiin*). Tässä minä —?

HILDE (ojentaa *neiti Foslille* piirustussalkkua). Kas, tässä Kaija. Te saatte nyt ottaa tämän. Sillä nyt on mestari niihin kirjoittanut suosituksensa.

KAIJA. Oh, viimein!

SOLNESS. Antakaa ne vanhukselle niin pian kuin suinkin.

KAIJA. Minä vien ne kotiin heti paikalla.

SOLNESS. Niin, tehkää se. Joten nyt Ragnar pääsee rakentamaan.

KAIJA. Oi, saako hän tulla kiittämään Teitä kaikesta —?

SOLNESS (tylysti). Minä en tahdo mitään kiitoksia. Viekää ne terveiset hänelle minulta.

KAIJA. Kyllä, minä vien —

SOLNESS. Ja sanokaa hänelle, että tästä alkaen en minä voi häntä enää käyttää. Enkä Teitäkään enää.

KAIJA (hiljaa ja vavahtaen). Ette minuakaan!

SOLNESS. Saattehan Te nyt muuta ajattelemista. Ja muuta huolta. Ja sehän on pelkkää hyvää, se. Niin, lähtekää nyt piirustuksinne kotiin, neiti Fosli. Heti! Kuuletteko!

KAIJA (äskeiseen tapaan). Kyllä, herra Solness. (Poistuu.)

ROUVA SOLNESS. Hyvä Jumala, kuinka kavalat silmät hänellä on.

SOLNESS. Hänellä? Tuolla pienellä typeryksellä!

ROUVA SOLNESS. Oh, — kyllä minä näin, minä näin, Halvar. — Sanoitko sinä heidät tosiaan irti?

SOLNESS. Sanoin.

ROUVA SOLNESS. Kaijankin?

SOLNESS. Etkö sinä juuri *sitä* tahtonut?

ROUVA SOLNESS. Mutta ethän sinä voi olla ilman *häntä*? Oh, niin, sinulla kai on joku varalta, Halvard.

HILDE (ilveillen). No, *minä* en ainakaan kelpaa seisomaan konttoripulpetin ääressä.

SOLNESS. No no, se pula kyllä selviää, Aline. Nyt sinun pitää ajatella vain muuttoa uuteen kotiin — niin pian kuin voit. Tänä iltana me ripustamme torniin seppeleen — (kääntyy *Hilden* puoleen) aivan viirin huippuun. Mitäs Te siitä sanotte, Hilde-neiti?

HILDE (tuijottaa *Solnessiin* loistavin silmin). On hirveän ihanaa nähdä Teitä taas niin korkealla.

SOLNESS. Minua?

ROUVA SOLNESS. Hyvä Jumala, neiti Wangel, älkää ajatelkokaan sellaista! Minun mieheni —! Hän, jonka päätä niin *huimaa*!

HILDE. Huimaa! Ei, sellainen ei hän voi olla!

ROUVA SOLNESS. Kyllä, se on aivan totta.

HILDE. Mutta minähän olen itse nähnyt hänet erään kirkontornin huipussa.

ROUVA SOLNESS. Niin, ihmiset ovat kyllä sitä puhuneet, mutta sehän on suorastaan mahdotonta.

SOLNESS (kiivaasti). Mahdotonta, — mahdotonta, tietysti! Mutta minä kun seisoin siellä huipussa, minä!

ROUVA SOLNESS. Kuinka sinä niin voit sanoakaan, Halvard? Sinähän et siedä mennä edes ulos parvekkeelle täällä toisessa kerroksessa. Ja olethan sinä ollut sellainen aina.

SOLNESS. Ehkä saat nähdä toista tänä iltana.

ROUVA SOLNESS (tuskissaan). Ei, ei, ei! Sitä minun ei Jumalan avulla tarvitse koskaan nähdä! Sillä minä kirjoitan heti tohtorille. Ja hän saa sen kyllä pois päästäsi.

SOLNESS. Mutta, Aline, mitä sinä —!

ROUVA SOLNESS. Kyllä, sillä sinähän olet sairas. Halvard! Tämähän *ei* voi olla muuta! Voi hyvä Jumala, — Jumala! (Poistuu kiireesti oikealle.)

HILDE (katsoo jännityksissä *Solnessiin*). Onko se niin, vai eikö ole?

SOLNESS. Että minua huimaa?

HILDE. Että minun rakentajani ei uskalla, — ei voi nousta niin korkealle kuin hän rakentaa?

SOLNESS. Siltä kannaltako katsotte asiaa?

HILDE. Niin.

SOLNESS. Luulenpa, ettei yksikään sieluni sopukka ole turvassa Teiltä.

HILDE (katsoo kulma-ikkunaan). Tuolla ylhäällä siis. Aivan huipussa.

SOLNESS (menee lähemmäksi *Hildeä*). Ylimmässä tornikammiossa voisitte Te asua, Hilde. — *Siellä* Te olisitte kuin prinsessa.

HILDE (epämääräisesti, puolittain vakavana, puolittain leikillä). Niin; niinhän olette minulle luvannut.

SOLNESS. *Olenko* tosiaankin?

HILDE. Hyi, rakentaja! Tehän sanoitte, että minusta tulisi prinsessa, ja että minä saisin Teiltä kuningaskunnan. Ja sen jälkeen Te minua — no!

SOLNESS (varovasti). Oletteko aivan varma, ettei se ole jokin uni, — kuvitelma, joka on juurtunut Teihin?

HILDE (terävästi). Te ette kai sitä muka *tehnyt?*

SOLNESS. Tiedän tuskin itse sitä —. (Hiljaisemmin.) Mutta sen tiedän nyt ainakin, että minun —

HILDE. Että teidän —? Sanokaa!

SOLNESS. — että minun *olisi pitänyt* se tehdä.

HILDE (uljaasti, välittömästi huudahtaen). Ilmoisna ikänä Teitä ei huimaa!

SOLNESS. Tänä iltana me siis ripustamme torniin seppeleen, — prinsessa Hilde.

HILDE (katkera piirto kasvoissa). Teidän uuden kotinne torniin.

SOLNESS. Uuteen kotiin. Josta ei koskaan tule *kotia minulle*.

(Poistuu ulos puutarhaoven kautta.)

HILDE (katselee harsoutunein silmin suoraan eteensä ja kuiskaa jotakin itsen. Kuuluvat ainoastaan sanat:) — — — hirveän jännittävää — —

KOLMAS NÄYTÖS.

(Suuri, leveä kuisti *rakennusmestari Solnessin* talossa. Vasemmalta näkyy osa rakennusta, josta tuo ovi kuistille. Vastapäätä ovea, oikealla puolella, kuistin kaide. Kauempaa taustalta, kuistin päästä, vievät portaat alas matalammalla olevaan puistoon. Puiston suurten, vanhain puiden oksat kaartuvat yli kuistin, vasemmalle rakennuksen seinää kohti. Kauempaa oikealta puolelta pilkottaa puiden välitse uuden huvilarakennuksen alaosa ja telineet, jotka ovat torni-kohdan ympärillä. Taustalla rajoittaa puistoa vanha säleaita. Aidan takana katu; sen varrella mataloita, rappeutuneita pikku taloja.)

Iltataivas; auringon valossa hohtavia pilviä.

Kuistilla, rakennuksen seinämällä, puutarhapenkki ja penkin edessä soikea pöytä. Pöydän toisella puolella nojatuoli ja muutamia taburetteja; kaikki korihuonekaluja.

Rouva Solness lepäilee iso, valkea kreppisaali hartioilla nojatuolissa ja tuijottaa oikealle päin.

Hetken päästä tulee *Hilde Wangel* portaita myöten ylös puistosta. Hänellä on sama puku kuin edellisessäkin näytöksessä ja hattu päässä. Povella on hänellä pieni kimppu tavallisia pikkukukkia.

ROUVA SOLNESS (kääntää hiukan päätänsä). Oletteko ollut kävelemässä puistossa, neiti Wangel?

HILDE. Olen, kävin sitä katsomassa.

ROUVA SOLNESS. Ja olette löytänyt kukkiakin, näen minä.

HILDE. Kyllä. Niitä on siellä tavattomasti pensaitten välissä.

ROUVA SOLNESS. Ihanko *totta?* Yhä vielä? Minä kun en käy siellä juuri koskaan.

HILDE (tullen lähemmäksi). Kuinka sanoitte? Ettekö Te lehahda puutarhaan jok'ikinen päivä?

ROUVA SOLNESS (heikko hymy huulilla.) Minä en "lehahda" yleensä minnekään. Nykyisin enää.

HILDE. Mutta ettekö kuitenkin silloin tällöin mene alas ihailemaan kaikkea kaunista, mitä siellä on?

ROUVA SOLNESS. Se on tullut minulle niin vieraaksi, kaikki. Minua melkein peloittaa sitä nähdä.

HILDE. Omaa puutarhaanne?

ROUVA SOLNESS. Minusta tuntuu, ettei se ole *minun* enää.

HILDE. Oh, mitä *tuo* on —?

ROUVA SOLNESS. Ei ei, se ei ole minun. Se ei ole sellainen kuin isän ja äidin aikana. Ne ovat lohkaisseet niin surullisen paljon pois puistosta, neiti Wangel. Ajatelkaas, — ovat pirstoneet palstoiksi, — ja rakentaneet taloja vieraille ihmisille. Ihmisille, joita minä en tunne. Ja saattavat istua siellä ja katsella minua ikkunoista.

HILDE (kirkas ilme kasvoillaan). Kuulkaas, rouva Solness?

ROUVA SOLNESS. Niin?

HILDE. Saanko minä olla hetkisen tässä luonanne?

ROUVA SOLNESS. Kyllä, mielelläni, jos haluatte.

(*Hilde* siirtää taburetin nojatuolin luokse ja istuu.)

HILDE. Ah, — tässähän paistattelee päivää kuin kissa.

ROUVA SOLNESS (asettaa kätensä kevyesti *Hilden* niskalle). On kilttiä, että tahdotte olla *minun* luonani. Minä luulin, että Te olitte menossa sisään mieheni luokse.

HILDE. Mitä minä hänen luoksensa?

ROUVA SOLNESS. Auttamaan häntä, ajattelin.

HILDE. Kiitokset! Muuten ei hän olekaan sisällä. Hän on tuolla työmiesten parissa. Mutta hän näytti niin häijyltä, etten uskaltanut puhutella häntä.

ROUVA SOLNESS. Oh, pohjaltaan hän on niin lempeä ja helläsydäminen.

HILDE. Hän!

ROUVA SOLNESS. Te ette vielä tunne häntä oikein, Te, neiti Wangel.

HILDE (katselee lämpöisesti *rouva Solnessiin*). Oletteko nyt iloinen, kun pian saatte muuttaa uuteen taloon?

ROUVA SOLNESS. *Pitäisihän* minun olla iloinen. Sillä Halvardhan tahtoo sitä —

HILDE. Oh, ei minun mielestäni juuri sen vuoksi.

ROUVA SOLNESS. Kyllä, juuri sen vuoksi, neiti Wangel. Sillä onhan ainoastaan velvollisuuteni taipua *hänen* tahtoonsa. Mutta monesti on niin vaikeaa pakottaa itseään tottelevaisuuteen.

HILDE. Niin, *se* on varmaan vaikeaa.

ROUVA SOLNESS. Sen saatte uskoa. Kun ei ole sen parempi ihminen kuin minä, *niin* —

HILDE. Kun on kokenut niin paljon raskasta kuin *Te* —

ROUVA SOLNESS. Mistä Te sen tiedätte?

HILDE. Miehenne on kertonut minulle.

ROUVA SOLNESS. Minun kanssani puhellessaan koskettelee hän harvoin *niitä* asioita. — Niin, saatte uskoa, että minä olen kokenut elämässäni enemmän kuin tarpeeksi kovaa, neiti Wangel.

HILDE (katselee säälien *rouva Solnessiin* ja nyökkää hiljalleen).
Rouva Solness-raukka. Ensin Teiltä paloi —

ROUVA SOLNESS (huoaten). Niin, paloi kaikki *minun* omani.

HILDE. Ja sitten tuli toinen vielä pahempi.

ROUVA SOLNESS (katsoo kysyvästi *Hildeen*). Pahempi?

HILDE. Niin, kaikkein pahin.

ROUVA SOLNESS. Mitä Te nyt tarkoitatte?

HILDE (hiljaa). Tehän kadotitte molemmat pikku poikanne.

ROUVA SOLNESS. Ah, ne, niin. Niin, se nyt oli *muuta, se*. Sehän oli ylempi sallimus. Ja sellaiseen saa ihminen alistua. Ja vielä kiittää.

HILDE. Kiitättekö Te sitten?

ROUVA SOLNESS. En aina, ikävä tunnustaa. Tiedänhän kyllä hyvin, että se olisi minun velvollisuuteni. Mutta minä en voi sitä tehdä kuitenkaan.

HILDE. Ette toki, se on minusta aivan luonnollista.

ROUVA SOLNESS. Ja usein täytyy minun sitäpaitsi sanoa itselleni, että sehän oli oikeutettu rangaistus minulle —

HILDE. Mistä?

ROUVA SOLNESS. Siitä, etten ollut kyllin vahva onnettomuudessa.

HILDE. Mutta minä en ymmärrä, kuinka —

ROUVÄ SOLNESS. Oi, ei, ei, neiti Wangel, — älkää puhuko minulle enää noista pikku pojista. Niiden osasta meidän tulee olla ainoastaan iloisia. Sillä *heillä* on niin hyvä, — niin hyvä nyt. Ei, pienet tappiot elämässä, nehan ne leikkaavat niin syväälle sydämeen. Menettää kaikki sellainen, jota muut ihmiset eivät pidä juuri minään.

HILDE (nojautuu käsivarsin *rouva Solnessin* polveen ja katselee häntä lämpöisesti silmiin). Kiltti rouva Solness, — kertokaa minulle, mitä ne sellaiset ovat.

ROUVÄ SOLNESS. Niinkuin sanoin. Pelkkiä pikku asioita. Siellä paloivat nyt esimerkiksi kaikki vanhat muotokuvat, joita oli seinillä. Ja kaikki vanhat silkipuvut paloivat. Jotka olivat olleet suvussa ammoiset ajat. Ja kaikki äidin ja mummon pitsit — nekin paloivat. Ja ajatelkaas, — korut sitten. (Raskaasti.) Ja kaikki nuket.

HILDE. Nuket?

ROUVÄ SOLNESS (itkuisella äänellä). Minulla oli yhdeksän kaunista nukkea.

HILDE. Ja *nekin* paloivat?

ROUVÄ SOLNESS. Kaikki tyyni. Oh, se oli niin vaikeaa, niin vaikeaa minusta.

HILDE. Olitteko Te sitten säilyttänyt kaikki nukkenne kätöksässä?
Pienestä tytöstä asti?

ROUVÄ SOLNESS. En kätöksässä. Minä ja nuket elimme sittemminkin aina yhdessä.

HILDE. Sitten kun olitte jo suuri?

ROUVÄ SOLNESS. Niin, kauan sen jälkeen.

HILDE. Senkin jälkeen kun menitte naimisiin?

ROUVA SOLNESS. Aivan niin. Kun hän vain ei nähnyt, silloin minä —. Mutta sittenhän ne paloivat taloon, poloiset. Ei ollut ketään, joka olisi ajatellut niitä. Oi, sitä on niin surullinen muistella. Niin, Te ette saa nauraa minulle, neiti Wangel.

HILDE. Minä en laisinkaan naura.

ROUVA SOLNESS. Sillä olivathan nekin tavallaan eläviä olentoja. Minä kantelin niitä sydämelläni kuin pieniä syntymättömiä lapsia.

(*Tohtori Herdal*, hattu kädessä, tulee kuistille ovesta ja näkee *rouva Solnessin ja Hilden*.)

TOHTORI HERDAL. No, rouva, Te istutte täällä ulkona ja vilustatte itsenne?

ROUVA SOLNESS. Minusta täällä oli niin hyvä ja lämmin tänään.

TOHTORI HERDAL. No niin. Mutta onko täällä jotakin tapahtunut? Minä sain Teiltä kirjelapun.

ROUVA SOLNESS (nousee paikaltaan). On, oli asia, josta minun täytyy puhella Teidän kanssanne.

TOHTORI HERDAL. Hyvä. Ehkäpä siis mennään tuonne sisään. (_Hildelle.)
Tunturiasussa tänäänkin, neiti?

HILDE (iloisesti, nousee ylös). Aivan! Täydessä komennossa! Mutta tänään minä en aio ylailmoja kohti niskojaani taittamaan. Me jäämme sievästi alas katselijoiksi, me, tohtori.

TOHTORI HERDAL. Katselijoiksi? *Mitä* katsomaan?

ROUVA SOLNESS (hiljaa, pelästyneenä *Hildelle*). Hyst, hyst, — Jumalan tähden! Nyt hän tulee. Koettakaa vain saada häneltä se päähänpisto pois. Ja olkaamme hyviä ystäviä, neiti Wangel. Emmekö me voi?

HILDE (heittäytyy kiivaasti *rouva Solnessin* kaulaan). Oh, jos me vain voisimme.

ROUVA SOLNESS (vetäytyy *Hildestä* soveliaan jäykästi irti). No, no, no! Tuolla hän tulee, tohtori! Sallikaa minun puhella kanssanne.

TOHTORI HERDAL. Koskeeko asia *häntä*?

ROUVA SOLNESS. *Häntä* juuri. Tulkaa vain sisään.

(*Rouva Solness ja tohtori* poistuvat ovesta sisälle.)

(Melkein samassa tulee *rakennusmestari Solness* ylös puistosta portaita myöten. *Hilden* kasvoille ilmestyy vakava sävy.)

SOLNESS (vilkaisee kuistin oveen, joka suljetaan varovasti sisällepäin). Oletteko Te, Hilde, huomannut, että heti kun minä *tulen*, niin hän *poistuu*.

HILDE. Olen huomannut, että heti kun Te tulette, *saatte* hänet poistumaan.

SOLNESS. Ehkäpä niin. Mutta minä en voi sille mitään. (Katselee tarkkaavasti *Hildeen*.) Onko Teillä kylmä, Hilde? Minusta näyttää siltä.

HILDE. Tulin juuri hautakammioista.

SOLNESS. Mitä *tuo* merkitsee?

HILDE. Että olen saanut vilun ruumiiseeni, rakentaja Solness.

SOLNESS (verkkaisesti). Luulen Teitä ymmärtäväni —

HILDE. Miksi Te tulitte tänne ylös?

SOLNESS. Näin sieltä, että Te olitte täällä.

HILDE. Mutta silloin Te kai näitte myöskin hänet?

SOLNESS. Minä tiesin, että hän lähtisi heti, jos minä tulisin.

HILDE. Onko Teistä kovin vaikeaa, että hän niin väistyy edestänne?

SOLNESS. Tavallaan tuntuu se helpotukseltakin.

HILDE. Ettei hän aina ole silmienne edessä?

SOLNESS. Niin.

HILDE. Ettei Teidän tarvitse nähdä alinomaa, kuinka raskasta hänestä on tuo pikku poikain asia?

SOLNESS. Niin. Enimmäkseen sen vuoksi.

HILDE (astelee verkalleen yli kuistin, kädet selän takana, pysähtyy kaiteen ääreen ja katselee puistoon päin).

SOLNESS (lyhyen vaitiolon jälkeen). Puhelitteko Te kauan hänen kanssaan?

HILDE (seisoo liikahamatta eikä vastaa).

SOLNESS. *Kauan*, kysyin?

HILDE (on yhä vaiti).

SOLNESS. Mitä hän sitten puhui, Hilde?

HILDE (yhä vain ääneti).

SOLNESS. Aline-parka! Pikku pojista hän varmaan puhui.

HILDE (hänen ruumistaan väristää hermostunut nykäys; sitten nyökkää hän pari kertaa nopeasti).

SOLNESS. Hän ei pääse vapaaksi siitä koskaan. Ei voita sitä ilmoisna ikänä. (Menee lähemmäksi *Hildeä*.) Nyt Te seisotte siinä taas kuin kivipatsas. Niin Te seisotte eilisiltanakin.

HILDE (kääntyy ja katsoo *Solnessiin*, silmät suurina ja vakavina).
Minä matkustan pois.

SOLNESS (terävästi). Matkustatte!

HILDE. Niin.

SOLNESS. Ei, sitä Te ette saa tehdä!

HILDE. Mitä minä nyt *täällä* teen enää?

SOLNESS. Ainoastaan *olette* täällä, Hilde!

HILDE (katselee *Solnessia* päästä jalkoihin). Kauniit kiitokset. *Siihen* se tosiaan ei jäisi!

SOLNESS (välittömästi). No, se olisi sen parempi!

HILDE (kiivaasti). Minä en *voi* tehdä mitään pahaa sellaiselle, jonka *tunnen*. En ottaa mitään, mikä on hänen.

SOLNESS. Kuka sitten sanoo, että Teidän olisi se *tehtävä*.

HILDE (jatkaa). Vieraalta kyllä! Sillä se on jotakin aivan toista! Joltakulta, jota en koskaan olisi silmiäni edessä nähnyt. Mutta ihmiseltä, jota aivan lähelle on joutunut. — Ei mitenkään! Oh!

SOLNESS. Mutta enhän minäkään ole mitään muuta sanonut.

HILDE. Oh, rakentaja Solness, Te tiedätte hyvin, miten kävisi. Ja siksi minä matkustan.

SOLNESS. Ja miten *minun* sitten käy, kun Te olette lähtenyt? Mitä varten minä *sitten* elän? Sen *jälkeen*?

HILDE (määritlemätön ilme silmissään). *Teillä* kai ei ole mitään hätää. Teillähän on velvollisuutenne häntä kohtaan. Eläkää niitä velvollisuuksia varten.

SOLNESS. Liian myöhäistä. Nämä salaiset voimat, — nämä — nämä —

HILDE. — paholaiset —

SOLNESS. Niin, paholaiset. Ja sisäinen peikkoni. Ne ovat vuodattaneet kaiken elämänveren hänestä. (Epätoivon hymy huulillaan.) *Minun* onneni tähden ne sen tekivät! Niin, niin! (Raskaasti.) Ja nyt hän on kuollut — minun tähteni. Ja minä olen kahlittu elävänä kuolleeseen. (Hurjassa tuskassa.) *Minä* — *minä*, joka en voi elää elämää ilman iloa!

(*Hilde* kiertää pöydän taakse ja istuu penkille nojaten kyynänpäänsä pöytään ja kasvojaan käsiinsä.)

HILDE (istuu ja katselee hetkisen *Solnessiin*). Mitä Te nyt ensi kerralla aiotte rakentaa?

SOLNESS (pudistaa päätänsä). Luullakseni ei siitä suuria nyt enää synny.

HILDE. Ei sellaisia lämpöisiä, onnellisia koteja, äidille ja isälle. Ja lapsiliudalle?

SOLNESS. Mikä tietää, tarvitaanko sellaisia enää tästä lähtien.

HILDE. Rakentaja-raukka! Ja kun olette uhrannut kokonaista kymmenen vuotta — uskaltanut

henkenne — ainoastaan *sitä* toteuttaaksenne.

SOLNESS. Niin, sanokaapa muuta, Hilde.

HILDE (huudahtaen välittömästi). Oh, kuinka minun mielestäni kaikki on hullua, hassua, — aivan kaikki!

SOLNESS. Mikä kaikki?

HILDE. Ettei ihminen uskalla kaapata onneaan itselleen. Omaa elämäänsä! Pelkästään sen vuoksi, että tiellä on joku, jonka tuntee.

SOLNESS. Joku, jota ei ole oikeus syrjäyttää.

HILDE. Kuka tietää, eikö pohjaltaan olisi oikeus? Mutta kuitenkin — Oh, jos voisi nukahtaa pois koko touhusta. (Asettaa käsivartensa pitkin pöytää eteensä, nojaa vasemman poskensa käsiinsä ja sulkee silmänsä.)

SOLNESS (kääntää nojatuolia ja istuu pöydän ääreen). Oliko Teillä lämmin, onnellinen koti — siellä kotipuolossanne, isänne luona, Hilde?

HILDE (liikahtamatta, vastaa aivan kuin unenhorteessa). Häkki se vain oli.

SOLNESS. Ja Te ette tahdo mitenkään siihen takaisin?

HILDE (samaa sävyyn kuin äskenkin). Metsälintu ei koskaan tahdo häkkiin.

SOLNESS. Mieluummin liittää ja ajaa saalista ilmoissa —

HILDE (yhä äskeiseen sävyyn). Petolintu ajaa mieluummin saalista —

SOLNESS (katse pysähtyneenä Hildeen). Kunpa ihmisellä olisi viikinkiuhmaa — ja —

HILDE (tavallisella äänellään, avaten silmänsä, mutta liikahtamatta). Ja mitä muuta? Sanokaa, mitä *se* oli?

SOLNESS. Rotevatekoinen omatunto.

(Hilde ojentautuu eloisesti pystyyn. Hänen silmissään on jälleen iloinen, säteilevä ilme.)

HILDE (nyökäyttää *Solnessille* päätänsä). Minä tiedän, mitä Te ensi kerralla rakennatte, minä!

SOLNESS. Tiedätte siis enemmän kuin minä, Hilde.

HILDE. Niin, rakennusmestarithan ovat niin tuhmia.

SOLNESS. Ja minkä minä sitten rakentaisin?

HILDE (nyökäyttää jälleen päätänsä). Linnan.

SOLNESS. Minkä linnan?

HILDE. *Minun* linnani, tietysti.

SOLNESS. Tahdotteko Te nyt *linnan*?

HILDE. Ettekö Te ole minulle velkaa kuningaskunnan, saan luvan kysyä?

SOLNESS. Hm, niinhän ainakin sanotte.

HILDE. Hyvä. Te siis olette minulle velkaa kuningaskunnan. Ja kuningaskunnassa on toki linna, tiedän minä!

SOLNESS (yhä enemmän vilkastuen). Kyllä, se on tavallista.

HILDE. Hyvä; rakentakaa se siis minulle! Heti!

SOLNESS (nauraen). Ihanko tuossa paikassa?

HILDE. Niin. Sillä nyt ovat ne kymmenen vuotta menneet. Ja minä en tahdo enää odotella. Siis, — linna tänne, rakennusmestari!

SOLNESS. Ei ole leikinasia olla Teille velkaa, Hilde!

HILDE. Se Teidän olisi pitänyt muistaa jo ajoissa. Nyt se on liian myöhäistä. Siis — (Paukuttaa kädellään pöytään.) — Linna pöytään! Se on *minun* linnani. Minä tahdon sen *het!*

SOLNESS (vakavammin, kumartuu lähemmäksi *Hildeä*, nojaten käsivarsin pöytään). Millaiseksi Te olette ajatellut sitä linnaa, Hilde?

(Hilden katse verhoutuu vähitellen. Hän tuijottaa ikäänkuin omaan sieluunsa.)

HILDE (verkalleen). Minun linnani pitää olla korkealla. Hyvin korkealla sen täytyy olla. Ja vapaata joka taholle. Niin että voin nähdä avaralle, — kauas kaikkialle.

SOLNESS. Ja korkea torni siinä kai täytyy olla?

HILDE. Hirvittävän korkea torni. Aivan tornin huipussa parveke. Ja sillä parvekkeella tahdon minä seistä —

SOLNESS (tapailee vaistomaisesti kädellään otsaansa). Että Te tahdotte seistä niin huimaavan korkealla —

HILDE. Niin juuri! Siellä ylhäällä tahdon seistä ja katsella muihin, — muihin, jotka rakentavat kirkkoja. Ja koteja äidille ja isälle ja lapsiliudalle. Ja *sitä* saatte Tekin tulla ylös katselemaan.

SOLNESS (hillitysti). Saako rakennusmestari nousta prinsessan luokse?

HILDE. Jos mestari *tahtoo*.

SOLNESS (matalammalla äänellä). Niinpä luulen, että mestari tulee.

HILDE (nyökäyttää päätänsä). Mestari, — hän tulee.

SOLNESS. Mutta ei saa koskaan enää rakentaa, — rakentaja-parka.

HILDE (innokkaasti). Kylläpä! Meitä on sitten työssä kaksi. Ja sitten me rakennamme ihanimman, — kaikkein ihanimman, mitä koko maailmassa löytyy!

SOLNESS (jännityksissä). Hilde, — sanokaa minulle, mitä se on?

HILDE (katselee hymyillen *Solnessiin*, pudistaa hiukan päätänsä, pistää suunsa suppuun ja puhuu aivan kuin lapselle). Rakennusmestarit — ovat hyvin, hyvin tyhmiä olentoja.

SOLNESS. Niin, ovathan ne tyhmiä. Mutta sanokaa nyt minulle, mitä se on! Se, joka on ihaninta maailmassa. Jonka me kaksi yhdessä rakennamme?

HILDE (on hetkisen vaiti, ja sanoo sitten, silmissään määrittelemätön ilme). Ilmalinnoja.

SOLNESS. Ilmalinnoja?

HILDE (nyökäyttää päätänsä). Ilmalinnoja, niin! Tiedättekö, mitä tuollainen ilmalinna onkaan?

SOLNESS. Sehän on ihaninta maailmassa, sanoitte.

HILDE (nousee kiivaasti ylös ja huitaisee aivan kuin torjuen kädellään). Aivan niin, tietysti! Ilmalinnoihin on niin mukava turvautua. Ja ne ovat niin helppoja rakentaa — (katsoo ivallisesti *Solnessiin*) — varsinkin rakennusmestarien, joiden omaatuntoa huimaa.

SOLNESS (nousee paikaltaan). Tästä päivästä lähtien me rakennamme yhdessä, Hilde.

HILDE (puolittain epäilevä hymy huulillaan). *Oikeanko* ilmalinnan?

SOLNESS. Niin. Ja perustusten nojaan.

(*Ragnar Brovik* tulee ulos kuistille. Hän kantaa suurta, vihreää seppelettä, joka on koristettu kukilla ja silkkinauhoilla.)

HILDE (ilonpuuskassa). Seppele! Ah, siitä tulee hirveän ihanaa!

SOLNESS (kummastellen). Tekö tuotte seppelettä, Ragnar?

RAGNAR. Minä lupasin tehdä sen työnjohtajalle.

SOLNESS (keventyneenä). No, sitten kai isänne voi paremmin?

RAGNAR. Ei.

SOLNESS. Eikö se häntä virkistänyt, mitä minä kirjoitin?

RAGNAR. Se tuli liian myöhään.

SOLNESS. Liian myöhään!

RAGNAR. Kun Kaija toi sen, ei sairas ollut enää tajussaan. Hän oli saanut halvauksen.

SOLNESS. Mutta menkää sitte hänen luokseen! Hoitakaa isänne!

RAGNAR. Hän ei tarvitse minua enää.

SOLNESS. Mutta Teidän kai tarvitsee olla hänen luonansa.

RAGNAR. *Hän* istuu siellä vuoteen ääressä.

SOLNESS (hiukan epävarmana). Kaijako?

RAGNAR (katsoo synkästi *Solnessiin*). Niin, — Kaija juuri.

SOLNESS. Menkää kotiin, Ragnar. Sekä vanhuksen että Kaijan luokse.
Antakaa seppele *minulle*.

RAGNAR (kätkee ivallista hymyään). Ette suinkaan Te itse aio —?

SOLNESS. Minä vien sen tuonne alas, minä. (Ottaa *Ragnar Brovikilta* seppeleen.) Ja Te menette nyt kotiin. Me emme tarvitse Teitä tänään.

RAGNAR. Tiedän kyllä, että Te ette minua tästä lähtien tarvitse. Mutta tänään minä jään.

SOLNESS. No jääkää sitten, koska niin haluatte.

HILDE (kuistin kaiteen ääressä seisten). Rakentaja, — tässä minä aion seistä ja katsoa sinne Teihin.

SOLNESS. Minuun!

HILDE. Se on hirveän jännittävää.

SOLNESS (hillitysti). Siitä me puhumme sitte kahden, Hilde. (Menee seppelettä vieden alas ja poikki puutarhan.)

HILDE (katselee *Solnessiin*; sitten kääntyy hän *Ragnarin* puoleen).
Te olisitte edes voinut häntä kiittää, mielestäni.

RAGNAR. Kiittää häntä? Olisiko minun pitänyt kiittää *häntä*?

HILDE. Olisi, toden totta!

RAGNAR. *Teitä* minun kai olisi pitänyt kiittää.

HILDE. Kuinka Te sellaista voitte sanoa?

RAGNAR (vastaamatta *Hildelle*). Mutta varokaa itseänne, neiti! Sillä
Te ette tunne *häntä* vielä oikein.

HILDE (tulisesti). Oh, *minä* tunnen hänet kaikista parhaiten, minä!

RAGNAR (nauraa katkerana). Kiittää häntä, joka on painanut minua vuosikausia alas. Häntä, joka on saanut isäni epäilemään minun kykyäni. Ja minut epäilemään itseäni. Ja tehnyt kaiken vain siksi, että —.

HILDE (ikäänkuin aavistaen jotakin). Siksi, että —? Sanokaa se!

RAGNAR. Että olisi saanut pitää luonaan hänet.

HILDE (ponnahtaen *Ragnariin* päin). Pulpettineidinkö!

RAGNAR. Niin.

HILDE (uhkaavasti, puristaen molemmat kätensä nyrkkiin). Se ei ole totta! Te panettelette häntä.

RAGNAR. Minäkään en tahtonut uskoa sitä ennenkuin tänään, — kun Kaija itse sen sanoi.

HILDE (aivan kuin suunniltaan). *Mitä* hän sanoi? Minä tahdon sen tietää! Heti; heti paikalla!

RAGNAR. Hän sanoi, että tuo on ottanut hänen sielunsa — erkanemattomasti. Ottanut kaikki hänen ajatuksensa itselleen. Hän sanoo, ettei hän koskaan voi hänestä päästä. Että hän tahtoo jäädä tänne, missä *hän* kerran on —

HILDE (säkenöivin silmin). Sitä hän ei saa!

RAGNAR (ikäänkuin tutkivasti). Kenen tähden hän ei saa?

HILDE (nopeasti). Ei *hänenkään* tähtensä!

RAGNAR. Oh ei, — minä ymmärrän nyt kaiken hyvin. Tulisihan Kaijasta tästä alkaen — pelkkä haitta.

HILDE. Mitään Te ette ymmärrä — koska Te voitte puhua noin! Ei, *minäpä* kerron Teille, minkätähden hän pidätti neiti Foslia täällä.

RAGNAR. Ja minkätähden sitten?

HILDE. Saadakseen pitää *Teidät*.

RAGNAR. Onko hän sanonut Teille niin?

HILDE. Ei, mutta se *on* niin! Sen *täytyy* olla niin! (Hurjasti.) Minä tahdon, — *tahdon*, että sen täytyy olla sillä tavalla!

RAGNAR. Ja juuri kun *Te* tulitte, — hän päästi hänet.

HILDE. *Teidät*, — *Teidät* itsenne hän päästi! Mitä Te luulette hänen välittävän sellaisista vieraista neideistä, hänen?

RAGNAR (aprikoi). Olisiko hän tosiaankin peljännyt minua?

HILDE. *Hänkö peljännyt? Niin* ylpeä ei Teidän mielestäni kannattaisi olla.

RAGNAR. Oh, hän mahtoi jo kauan sitten huomata, että minä johonkin pystyn, minäkin. — Muuten, pelkäämisestä, — *pelkuri* hän juuri onkin, tietkää se.

HILDE. *Hän!* Uskotelkaa muka minulle!

RAGNAR. Tavallaan hän *on* pelkuri. Hän, tuo suuri rakennusmestari. Riistää elämänonnen muilta ihmisiltä, — niinkuin hän on tehnyt sekä isälle että minulle, — *se* ei häntä peloita. Mutta kiivetäpä ylös esimerkiksi telineille, siitä rukoilisi hän Jumalaa itseään varjelemaan!

HILDE. Oh, jospa olisitte nähnyt hänet niin korkealla, — niin huimaavan korkealla kuin minä hänet kerran näin!

RAGNAR. Oletteko Te nähnyt sen?

HILDE. Kyllä, sen voin vakuuttaa. Niin vapaana ja ylpeänä hän seisoj ja sitoi seppeleen kirkonviiriin!

RAGNAR. Tiedän, että hän on kerran elämässään sen uskaltanut. Yhden ainoan kerran. Me nuoret olemme jutelleet usein siitä. Mutta mikään mahti maailmassa ei saa häntä tekemään sitä uudestaan.

HILDE. Tänään hän tekee sen uudestaan!

RAGNAR (pilkallisesti). Ohoh, kyllä kai!

HILDE. Saamme nähdä!

RAGNAR. Ette enemmän Te kuin minäkään.

HILDE (kiivaasti ja hillittömästi). Minä *tahdon* sen nähdä! Minä *tahdon* ja minun *täytyy* se saada nähdä!

RAGNAR. Mutta hän ei sitä tee. Ei näet kauniisti *uskalla!* Sillä hänellä on nyt se heikkous, — tuolla suurella rakentajalla.

(*Rouva Solness* tulee sisältä ulos kuistille.)

ROUVA SOLNESS (katselee sinne ja tänne). Eikö hän ole täällä? Minnekä hän meni?

RAGNAR. Rakennusmestari on tuolla työväen luona.

HILDE. Hän vei seppelettä.

ROUVA SOLNESS (kauhuissaan). Veikö hän seppelettä! Hyvä Jumala, — Jumala, Brovik, — Teidän täytyy mennä sinne hänen luokseen! Koettaa tuoda hänet sieltä takaisin.

RAGNAR. Onko minun sanottava, että rouva tahtoo puhutella häntä?

ROUVA SOLNESS. Niin, tehkää se, olkaa nyt hyvä! — Ei, ei, — älkää sanoko, että *minä* tahdon häneltä mitään. Voitte sanoa, että täällä on *joku*. Ja että hänen pitää tulla heti.

RAGNAR. Hyvä. Teen kuten tahdotte, rouva. (Poistuu alas portaita ja loittonee puutarhan läpi.)

ROUVA SOLNESS. Oi, neiti Wangel, Te ette voi kuvitella, millaisessa tuskassa hänen tähtensä olen.

HILDE. Mutta onko tässä nyt syytä pelkoon?

ROUVA SOLNESS. Oi, on kyllä, sen toki ymmärtänette. Ajatelkaa, jos hän tekee sen! Jos hänen päähänsä pistää kiivetä telineille.

HILDE (jännityksissä). Luuletteko, että hän sen tekee?

ROUVA SOLNESS. Oh, eihän voi tietää, mitä hänen päähänsä pälkähtää. Hänenlaisensa saattaa tehdä mitä tahansa.

HILDE. Ahaa, Tekin luulette siis, että hän on — tuollainen —?

ROUVÄ SOLNESS. Niin, minä en tosiaan enää tiedä, mitä hänestä luulla. Sillä tohtori puheli minulle niin monenmoista. Ja kun minä nyt sovitan kaiken eräisiin seikkoihin, joita olen kuullut hänen suustaan —

(*Tohtori Herdal* katsoo ulos ovesta.)

TOHTORI HERDAL. Eikö hän kohta jo tule?

ROUVA SOLNESS. Kyllä, luulen. Ainakin on lähetetty häntä noutamaan.

TOHTORI HERDAL (tullen lähemmäksi). Mutta Teidän on nyt mentävä sisään, rouva —

ROUVA SOLNESS. Ei, ei! Minä jään tänne ja odotan Halvardia.

TOHTORI HERDAL. Niin, mutta sinne tuli Teille naisvieraita —

ROUVA SOLNESS. Hyvä Jumala, *sekin* vielä. Ja juuri nyt!

TOHTORI HERDAL. Sanovat nimittäin tahtovansa katsella tätä komeutta.

ROUVA SOLNESS. Niin, niin, kai minun sitten täytyy mennä sinne heidän luokseen. Sillä sehän on velvollisuuteni.

HILDE. Ettekö sitten voi pyytää noita naisia poistumaan?

ROUVA SOLNESS. Ei, se on mahdotonta. Kun he kerran ovat tulleet tänne, niin onhan velvollisuuteni ottaa heidät vastaan. Mutta jääkää Te tänne ulos siksi aikaa, — ja ottakaa vastaan hänet, kun hän tulee.

TOHTORI HERDAL. Ja koettakaa viivyttää häntä niin kauan kuin mahdollista —

ROUVA SOLNESS. Niin, tehkää se, hyvä neiti Wangel. Pitäkää häntä kiinni niinkuin Te suinkin voitte.

HILDE. Eikö olisi parempi, että Te itse sen tekisitte?

ROUVA SOLNESS. Hyvä Jumala, — olisihan se velvollisuuteni. Mutta kun ihmisellä on velvollisuuksia joka taholle, —

TOHTORI HERDAL (katselee puutarhaan). Nyt hän tulee!

ROUVÄ SOLNESS. Ja, ajatelkaa, — juuri kun minun täytyy mennä sisään!

TOHTORI HERDAL (*Hildelle*). Älkää hiiskuko mitään, että minä olen täällä.

HILDE. En! Minä kyllä keksin muita juttuja rakentajan kanssa.

ROUVÄ SOLNESS. Ja pitääkää häntä kaikin mokomin kiinni. Minä luulen, että Te voitte sen tehdä parhaiten.

(*Rouva Solness ja tohtori Herdal menevät sisälle rakennukseen. Hilde jää seisomaan edelleen kuistille.*)

(*Rakennusmestari Solness tulee portaita ylös puutarhasta.*)

SOLNESS. Täällä joku tahtoi minua tavata, kuulin.

HILDE. Ja se olin minä, mestari.

SOLNESS. Ah, Tekö se olitte. Hilde. Minä pelkäsin, että se olisi Aline ja tohtori.

HILDE. Te olette sangen pelkuri.

SOLNESS. Niinkö Te luulette?

HILDE. Niin, ihmiset puhuvat, että Teitä peloittaa kiivetä — vähänkin ylhäällä telineillä.

SOLNESS. No, *se* nyt eri asia, se.

HILDE. Siis kuitenkin, — Te pelkäätte?

SOLNESS. Kyllä, se on totta.

HILDE. Pelkäätte, että putoatte ja tapatte itsenne?

SOLNESS. En sitä.

HILDE. Mutta mitä sitten?

SOLNESS. Minä pelkään tilintekoa, Hilde.

HILDE. Tilintekoa? (Pudistaa päätänsä.) Tätä minä en ymmärrä.

SOLNESS. Istukaahan tuohon, niin kerron Teille.

HILDE. Niin, kertokaa! Heti!

(*Neiti Wangel asettuu taburetille kaiteen viereen ja katsoo odottavasti rakennusmestari Solnessiin.*)

SOLNESS (heittää hattunsa pöydälle). Tehän tiedätte, että ensiksi aloin rakentaa kirkkoja.

HILDE (nyökäyttää päätänsä). Sen tiedän hyvin.

SOLNESS. Sillä, näettekös, minä olin kasvanut poikana maalla hurskaassa kodissa. Ja sen vuoksi tuntui minusta, että se kirkkojen rakentaminen oli arvokkainta, mitä saatoin alakseni valita.

HILDE. Niin, niin.

SOLNESS. Ja sen uskallan sanoa, että minä rakensin nuo pienet, köyhät kirkot niin rehellisellä, lämpöisellä ja hartaalla mielellä että, että —

HILDE. Että —? No?

SOLNESS. Että hänen olisi mielestäni pitänyt olla minuun tyytyväinen.

HILDE. *Hänen?* Kenenkä hänen?

SOLNESS. Hänen, joka sai nuo kirkot, tietysti! Hänen, jonka kunniaksi ja kiitokseksi ne rakennettiin.

HILDE. No, oletteko sitten varma, ettei — ettei hän ollut, — kuten sanoitte, tyytyväinen Teihin?

SOLNESS (pilkallisesti). *Hänkö* tyytyväinen *minuun!* Kun Te voitte puhuakin, Hilde? Hän, joka antoi minussa peikolle vallan raivota mielensä mukaan. Hän, joka käski ympärilleni ja minua yötä ja päivää palvelemaan — kaikki — kaikki nuo —

HILDE. Paholaiset —

SOLNESS. Niin, kumpaakin lajia. Oh, ei, minä sain kyllä huomata, ettei hän ollut minuun tyytyväinen. (Salaperäisesti.) Katsokaas, siinä oli oikeastaan syy, että hän antoi palaa sen vanhan talon.

HILDE. Niinkö?

SOLNESS. Niin, ettekö tätä ymmärrä? Hän tahtoi toimittaa minulle tilaisuuden, jossa tulisin alallani täydellisesti mestariksi — rakentaisin vielä maineikkaampia kirkkoja hänelle. Ensin minä en ymmärtänyt, mihin hän pyrki. Mutta yhtäkkiä se selvisi minulle.

HILDE. Milloin se tapahtui?

SOLNESS. Se tapahtui siihen aikaan, jolloin minä rakensin sen Lysangerin kirkon tornin.

HILDE. Sen minä jo aavistin.

SOLNESS. Sillä, katsokaas, Hilde, siellä ylämaassa, vieraassa paikassa, *siellä* minä saatoin antautua mietiskelemään ja aprikoimaan itsekseni. Siellä näin minä selvästi, miksi hän oli ottanut minun pikkulapseni minulta. Siksi, että minulla ei olisi mitään *muuta*, mihin voisin kiintyä, ei mitään sellaista kuin rakkaus ja onni, ymmärrättehän. Minun piti olla ainoastaan rakentaja. Ja sitten minun piti kaiken ikäni rakentaa vain hänelle. (Nauraa.) Mutta *siitä* nyt ei tullut *mitään*!

HILDE. Mitä Te sitten silloin teitte?

SOLNESS. Ensin tarkastin ja tutkin itseäni —

HILDE. Entä sitten?

SOLNESS. *Sitten* tein minä mahdottoman. Minä niinkuin *hänkin*.

HILDE. Mahdottoman?

SOLNESS. Minä en ollut koskaan ennen voinut nousta aivan vapaasti korkealle. Mutta sinä päivänä minä kykenin.

HILDE (kavahtaa pystyyn). Niin, sen Te teitte!

SOLNESS. Ja kun minä seisoin siellä korkeimmassa huipussa ja ripustin seppeleen tornin viiriin, sanoin minä hänelle: kuulepas nyt, sinä mahtava! Tästä päivästä tahdon minä olla vapaa rakentaja, minäkin. Alallani, niinkuin sinä omallasi. Minä en tahdo enää koskaan rakentaa sinulle kirkkoja. Ainoastaan koteja ihmisille.

HILDE (suurin, sädehtivin silmin). Se oli se laulu, jonka minä kuulin ilmoista!

SOLNESS. Mutta sitten hän taas sai vettä myllyynsä.

HILDE. Mitä Te *tuolla* tarkoitate?

SOLNESS (katsoo lohduttomana *Hildeen*). Rakennella koteja ihmisille — se nyt ei ole kolikon arvoista, Hilde.

HILDE. Niinkö *nyt* sanotte?

SOLNESS. Kyllä, sillä nyt minä sen tiedän. Ihmiset eivät näitä koteja tarvitse. Nimittäin ollakseen onnellisia. Ja minäkään en olisi sellaista *kotia* tarvinnut. Jos minulla olisi se ollut. (Naurahtaa hiljaa ja katkerasti.) Kas, siinä on koko selvitys, niin kauas kuin taakseni näen. Ei ole oikeastaan rakennettu mitään. Eikä mitään uhrattu, että olisi *saatu* rakentaa. Ei mitään — ole mikään!

HILDE. Ja nyt ette koskaan tahdo rakentaa mitään uutta enää?

SOLNESS (vilkkaasti). Kyllä, nyt juuri minä alankin!

HILDE. Kuinka, mitä sitten? Sanokaa se nyt!

SOLNESS. Ainoan, johon minä luulen ihmisonnea mahtuvan, *sen* nyt tahdon rakentaa.

HILDE (katsoo kiinteästi *Solnessiin*). Rakentaja, — nyt tarkoitate meidän ilmalinnojamme.

SOLNESS. Ilmalinnoja, niin.

HILDE. Pelkään, että Teitä huimaa ennenkuin pääsette puolitiehenkään ylös.

SOLNESS. Ei, jos saan käydä käsi kädessä *Teidän* kanssanne.

HILDE (kasvoillaan masentunut suuttumuksen piirre). Ainoastaanko minun kanssani? Eikö meitä pidä

olla suurempaa seuraa?

SOLNESS. Ketä muita tarkoittatte?

HILDE. Oh, — hän, tuo pulpetti-Kaija. Tuo raukka, — ettekö ota häntäkin mukaan?

SOLNESS. Ohoh, hänestäkö Aline täällä Teille puheli.

HILDE. *Onko* se niin vai eikö?

SOLNESS (kiivaasti). Minä en vastaa Teille tuollaiseen! Teidän täytyy luottaa minuun ehdottomasti.

HILDE. Kymmenen vuotta olen minä luottanut teihin kuin kallioon.

SOLNESS. Teidän täytyy yhä minuun luottaa!

HILDE. Antakaa minun siis nähdä Teidät vapaana ja korkealla!

SOLNESS (raskaasti). Oi, Hilde, — sellainen en minä ole arkipäivin.

HILDE (intohimoisen kiihkeästi). Minä tahdon sitä. Minä tahdon! (Rukoilevasti.) Ainoastaan yksi, yksi kerta vielä, rakentaja! Tehkää *mahdoton* uudestaan!

SOLNESS (katsoo syvästi ja kauan Hildeen). *Jos* minä vielä koetan. Hilde, niin seison ylhäällä ja puhun hänelle niinkuin viime kerrallakin.

HILDE (yhä kiivaammassa jännityksessä). Mitä Te aiotte hänelle sanoa?

SOLNESS. Minä sanon hänelle: kuule minua, mahtava herra, — sinä saat tuomita minua, miten parhaaksi näet. Mutta tästä alkaen minä tahdon rakentaa ihanimman maailmassa —

HILDE (hurmauksissaan). Niin — niin, niin!

SOLNESS. — rakentaa prinsessan kanssa, josta minä pidän —

HILDE. Niin, sanokaa hänelle se, sanokaa!

SOLNESS. Sanon. Ja sitten vielä sanon hänelle: nyt minä menen alas ja suljen hänet syliini ja suutelen häntä —

HILDE. — monta kertaa! Sanokaa niin!

SOLNESS. — monta, monta kertaa, sanon.

HILDE. Ja sitten —?

SOLNESS. Sitten heilutan hattuani — ja laskeudun maahan — ja teen niinkuin hänelle sanoin.

HILDE (ojentaen kättään). Nyt näen Teidät taas samana kuin silloin, kun ilmoissa lauloi!

SOLNESS (katselee *Hildeen* vaipunein päin). Kuinka Te olette tulleet sellaiseksi, mikä olette, Hilde?

HILDE. Kuinka Te olette tehnyt minut sellaiseksi, mikä olen?

SOLNESS (lyhyesti ja lujasti). Prinsessa saa linnansa.

HILDE (riemun vallassa, taputtaa käsiään). Oi rakentaja —! Ihanan, ihanan linnani! Meidän ilmalinnamme.

SOLNESS. Ja perustus alla.

(Kadulle on kokoontunut *joukko ihmisiä*, joita näkyy ainoastaan epäselvästi puiden välitse. Puhallussoittimen ääniä kuuluu kaukaa uuden rakennuksen takaa.)

(*Rouva Solness*, puuhka kaulassa; *tohtori Herdal*, rouva Solnessin valkea saali käsivarrellaan, ja *eräitä naisia* tulee ulos kuistille *Ragnar Brovik* nousee samassa ylös portaita puistosta.)

ROUVA SOLNESS (*Ragnarille*). Tuleeko tänne musiikkiakin?

RAGNAR. Tulee. Se on rakennustyöläisten yhdistys. (*Solnessille*.) Esimies pyysi sanomaan, että hän on nyt valmis viemään seppeleen ylös torniin.

SOLNESS (ottaa hattunsa). Hyvä. Minä menen itse sinne alas.

ROUVA SOLNESS (ylen huolissaan). Mitä sinä siellä, Halvard?

SOLNESS (lyhyesti). Minun täytyy olla miesten luona.

ROUVA SOLNESS. Niin, mutta vain maassa.

SOLNESS. Sehän on tapani. Nimittäin arkipäivin. (Menee alas portaita ja puutarhan läpi taustalle.)

ROUVA SOLNESS (huutaa hänelle kaiteen äärestä). Mutta sano toki sille, joka nousee sinne ylös, että hän on varovainen! Lupaa se minulle, Halvard!

TOHTORI HERDAL (rouva *Solnessille*). Näitte nyt, että olin oikeassa! Hän ei ajattele enää sitä hullutusta.

ROUVA SOLNESS. Oi kuinka se helpoitti! Kaksi kertaa meillä on pudonnut mies telineiltä alas. Ja molemmat kuolivat heti paikalla. (Kääntyy *Hilden* puoleen.) Hartaat kiitokset, neiti Wangel, että Te pidätitte häntä kiinni niin hyvin. *Minä* en olisi saanut häntä taipumaan.

TOHTORI HERDAL (veitikkamaisesti). Niin, niin, neiti Wangel, Te osaatte kyllä pidellä, kun vain tahdotte.

(*Rouva Solness* ja *tohtori Herdal* menevät naisten luo, jotka seisovat lähellä portaita ja katsovat puistoon päin. *Hilde* seisoo kaiteen ääressä etualalla. *Ragnar* tulee *Hilden* luokse.)

RAGNAR (tukahuttaen nauruaan, melkein hiljaisella äänellä). Neiti, — näettekö nuo nuoret tuolla alhaalla kadulla?

HILDE. Näen.

RAGNAR. Ne ovat tovereitani, tahtovat katsella mestaria.

HILDE. Mitä ne *hänessä* tahtovat katsella?

RAGNAR. Katsella, kun hän *ei* uskalla nousta omaan rakennukseensa.

HILDE. Ohoh, *sitäkö* he tahtovat, poikaset!

RAGNAR (vihamielisesti ja pilkallisesti). *Hän* on pitänyt meitä niin kauan alhaalla. Nyt me tahdomme nähdä, että *hän* vuorostaan saa kauniisti pysyä alhaalla.

HILDE. Sitä Te ette saa nähdä. Ette tällä kertaa.

RAGNAR (hymyillen). Niinkö? Missäs me sitten hänet saamme nähdä?

HILDE. Korkealla, — ylhäällä viirin vieressä Te hänet saatte nähdä!

RAGNAR (naurahtaen). Hänet! Kyllä kai!

HILDE. Hän tahtoo mennä huippuun. Ja siis Te saatte hänet siellä nähdäkin.

RAGNAR. Niin, kyllä hän *tahtoo*! Sen minä hyvin uskon. Mutta hän ei *voi*! Hänen silmissään alkaa mustua jo kauan ennenkuin hän pääsee puolitiehen. Hän saa ryömiä nelinkontin takaisin alas.

TOHTORI HERDAL (osoittaa ulospäin). Katsokaa! Tuolla nousee jo esimies tikapuita ylös.

ROUVA SOLNESS. Ja hänellä on kai se seppelekin. Oi, kun hän vain olisi varovainen!

RAGNAR (tuijottaa ulos uskomatta silmiään ja huudahtaa). Mutta sehän on —!

HILDE (purkautuvalla riemulla). Se on mestari itse!

ROUVA SOLNESS (huutaa kauhuissaan). Niin, se on Halvard! Oh, hyvä Jumala —! Halvard! Halvard!

TOHTORI HERDAL. Hyst! Älkää huutako hänelle!

ROUVA SOLNESS (melkein tajultaan mennen). Minä tahdon hänen luokseen! Saada hänet takaisin alas?

TOHTORI HERDAL (hillitsee rouva *Solnessia*). Älkää liikkuko kukaan! Ei ääntä!

HILDE (liikkumatta, seuraa silmillään *Solnessin* nousua). Hän nousee, nousee. Yhä ylemmäksi. Ylemmäksi! Katsokaa nyt! Katsokaa!

RAGNAR (melkein tajuttomana). Nyt hänen täytyy tulla takaisin. Siinä ei muu auta.

HILDE. Hän nousee, nousee. Pian hän on huipussa.

ROUVA SOLNESS. Minä kuolen pelosta, minä en voi tätä katsella!

TOHTORI HERDAL. Älkää siis katsoko häneen.

HILDE. Tuolla hän seisoo korkeimmilla telineillä! Aivan huipussa!

TOHTORI HERDAL. Kukaan ei saa liikahtaa! Kuuletteko!

HILDE (riemuiten hiljaisen syvästi). Viimeinkin! Viimein! Nyt näen hänet jälleen suurena ja vapaana!

RAGNAR (saaden tuskin sanaa suustaan). Mutta tämähän on —

HILDE. Tällaisena olen nähnyt hänet kaikki nämä kymmenen vuotta. Kuinka varmana hän seisoo! Hirveän jännittävää, toden totta. Katsokaa häntä! Nyt ripustaa hän seppeleen viiriin!

RAGNAR. Tämä on kuin katselisin jotakin aivan mahdotonta.

HILDE. Niin, *mahdottoman* hän nyt juuri tekee! (Jälleen määrittelemätön ilme silmissään.) Voitteko Te nähdä erään toisen hänen luonaan tuolla ylhäällä?

RAGNAR. Ei siellä muita ole.

HILDE. On eräs, jonka kanssa hän väittelee.

RAGNAR. Te erehdytte.

HILDE. Ettekö kuule laulua ilmoista?

RAGNAR. Tuuli mahtoi suhahtaa puiden latvoissa.

HILDE. *Minä* kuulen laulun. Valtavan laulun! (Huutaa hillittömästi, ilosta hurjana.) Katsokaa nyt! Nyt hän heiluttaa hattuaan! Hän tervehtii tänne alas! Oh, tervehtikää hänelle takaisin. Sillä nyt, nyt se on täytetty! (Tempaisee valkean saalin tohtorilta, huiskuttaa sitä ja huutaa ylöspäin.) Eläköön rakentaja Solness!

TOHTORI HERDAL. Seis! Lakatkaa! Jumalan tähden —!

(Kuistilla olevat naiset huiskuttavat nenäliinojaan ja kadulla olijat yhtyvät eläköön-huutoon. Sitten vaikenevat kaikki yhtäkkiä, ja kansa puhkeaa kauhun huutoon. Nähdään epäselvästi, miten ihmisruumis lankkujen ja puunkappaleiden seassa syöksyy alas puitten väliin.)

ROUVA SOLNESS ja naiset (yhtaikaa). Hän putoaa! Putoaa!

(*Rouva Solness* hoippuu ja horjahtaa pyörtyneenä selin naisten syliin, jotka rientävät häntä tukemaan, keskellä yleistä sekaantumista ja huutoa. Ihmistungos ryntää kadulta puistoon, murtaen aidan. *Tohtori Herdal* juoksee myöskin alas. Vähään aikaan ei kuulu sanaa.)

HILDE (tuijottaa yhä ylöspäin ja lausuu kuin kivettyneenä). *Minun* rakentajani.

RAGNAR (nojautuu vavisten kaiteeseen). Hän on varmaan murskana. Hengettä heti paikalla.

ERÄS NAISISTA (sillaikaa kuin rouva Solness kannetaan sisään). Juoskaa tohtorin luo —

RAGNAR. En voi jalkaani liikuttaa —

ERÄS TOINEN NAINEN. Huutakaa edes jollekulle!

RAGNAR (koettaa huutaa). Miten siellä on? Elääkö hän?

ERÄS ÄÄNI (alhaalta puistosta). Mestari Solness on kuollut!

TOISIA ÄÄNIÄ (lähempänä). Koko pää on murskana. — Putosi suoraan kivilouhokseen.

HILDE (kääntyy Ragnarin puoleen ja sanoo hiljaa). Nyt en voi nähdä häntä ylhäällä enää.

RAGNAR. Hirveää tämä. Hän ei siis kuitenkaan sitä voinut.

HILDE (aivan kuin hiljaisessa, hurjistuneessa voitonriemussa). Mutta aivan ylös hän nousi. Ja minä kuulin, kuinka ilmoissa soivat kanteleet. (Heiluttaa saaliaan ylöspäin ja huutaa intohimoisen hellästi.) *Minun, — minun rakentajani!*

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK RAKENTAJA SOLNESS: KOLMINÄYTÖKSINEN MURHENÄYTELMÄ ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do

copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation’s EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state’s laws.

The Foundation’s business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation’s website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.